

రచయిత గురించి....

“అధునికులలో మనోవిజ్ఞానాన్నీ, మానవత్వపు లోతులను తరచిచూసి, గొప్ప హృదయ స్పందనతో వస్తువు-శిల్పము కూడ నవ్యంగా సంతరించగల, నిర్వహించగల శ్రీ చావలి వెంకటశాస్త్రిగారు (వెంచాశా) మా పూరి ఉన్నత పాఠశాలలో చదువుకున్నారు. మా ఊరి వాతావరణాన్ని ప్రతిబింబించే కథలూ వ్రాశారు. ఉదాత్తానుదాత్తాల కలగా పులగమైన మానవ జీవిత మహాకావ్యాన్ని సూక్ష్మంగా విశ్లేషించి-ప్రతిస్పందనలను అక్షరబద్ధం చేయడం వెంచాశాగారి మార్గంగా తోస్తుంది.

మన జీవితంలో మనం నిత్యం చూసే వివిధ ఘట్టాలు-ఎందరెందరో వ్యక్తులు మనకిచ్చే ప్రేరణతో కథలు వ్రాయాలనటం వీరి అభిమతం.

—డాక్టర్ అక్కిరాజు రమాపతిరావు (మంజుశ్రీ)

(వీరు తమ సాహితీ ప్రచురణ ‘కోల వెన్ను వారి జీవితానుభవాలు’ 1972లో, వారి స్వగ్రామస్తుల గురించి చర్చిస్తూ, శ్రీ శాస్త్రిగారి రచనల గురించి పై విధంగా వ్యాఖ్యానించారు.)

ఇందులో....

షిశాన్ సుందరి 5-18

చీకటి 19-36

భూతం 37-64

ముసుగు 65-73

దాతప్పినకథ 74-91 ; విప్లవకారులు 92-95

భగవంతునికథ 96-109

సెమిటరీ అపతల సిమెంటుమేడ 110-124

త్రిపేణి 125-140

పుత్రభేదం 141-153

కొవ్వొత్తి 154-164

వెళ్ళొస్తాను 165-172

ఆకుపచ్చని ప్రపంచం 173-180

మిగిలిన మనిషి 181-196

గాజులూ-గొలుసు 197-203

వీలునామా 204-209

కాన్వా కేషన్ గౌను 211-216

షి ఫాన్ సుందరి

అబ్బ! ఏం అందం...ఏం వయ్యారం... ఏం వంపులు
 ...ఏం సొంపులు...అంత లావూకాదు- అంత సన్నంకాదు,
 విగ్రహానికి తగ్గ పొడుగు... ఆ కళ్ళల్లో- ఆ చిరుహాసంలో
 సొగసు ఉట్టిపడుతూ ఉంది. ఆ చేతివేళ్ళు ఎంతో నాజూకుగా
 ఉన్నాయి. మిసమిసలాడే ఆ శరీరం! చీరె నెమ్మదిగా విప్పు
 తున్నాడు ఒక్కొక్కపొర. చేతిలో మరో చీరె ఉన్నది.
 చీరె పూర్తిగా ఊడిపోతే బావుండదని తన చేతిలోని చీరె
 అడ్డంపెట్టి- ఆ చీరె పూర్తిగా విప్పివేశాడు. లోపల తెల్లగా
 మెరుస్తున్న లంగా, చీరె విప్పుతుంటే ఆమె చెయ్యి అడ్డం
 పెట్టినట్లుగా ఉంది. భరత నాట్య భంగిమలో ఆ చేతు
 లున్నాయి. విప్పిన చీరె కుప్పగా అవతల పడేశాడు. మరో
 అతను వచ్చి దాన్ని మడత పెడుతున్నాడు చీరె బొడ్డు
 కిందకు కట్టేడు. ఒక్కసారి చూశాడు. ఏవిటో తృప్తిగాలేదు.
 బొడ్డు క్రిందిభాగంనుండి ఇంకొంచెం కిందికి లాగాడు.
 కుచ్చేళ్ళు నాజూకుగా అమర్చాడు. ఒక్కసారి హాయిగా
 చూశాడు. తనను కున్నట్లుగానే కుదిరింది. చీరెకు మ్యాచ్
 అయ్యే జాకెట్టు తీసుకున్నాడు. అంతకుముందు తొడిగి ఉన్న

జాకెట్టు నెమ్మదిగా విప్పుతున్నాడు, లోపల తెల్లటి బ్రా అవయవ సౌందర్యాన్ని ఉట్టిపడేట్టు చేస్తున్నది. తన నాజుకు చేతుల్లో వీపుమీద ఒకచేయి వేసి క్లిప్పలను పరిచేసి, ముడతలున్న వైపు సర్ది, పమిట తీసి తన మీద వేసుకుని జాకెట్టు తొడిగేడు. అది పూర్తయిం తరువాత పమిట మళ్ళీ సర్దేసి ఒక్కసారి ఆమెను తడిమి చూశాడు. రెండడుగులు వెనక్కు వెళ్ళి మరొక్కసారి చూశాడు. అతని కళ్ళల్లో బోలెడంత తృప్తి ఉంది. బాగా కుదిరింది అనుకున్నాడు. ఆమె అతన్ని చూసి సన్నగా నవ్వినవ్వనట్లుగా ఉంది.

యాదగిరికి ఈ చీరలు విప్పటం కట్టడం కొత్తేంకాదు నవీన్ సిల్క్-స్వాలస్ లో పడేళ్ళబట్టి చేస్తున్న ఉద్యోగమే అది. పాపు తెరిచే సమయానికి ముందు షో కేస్ లో ఉన్న ఆ విగ్రహాలకు కొత్త చీరలు కడుతూనే ఉన్నాడు-విప్పుతునే ఉన్నాడు. అతని రోజువారీ కార్యక్రమంలో ఒక భాగం. షో కేస్ లో ఎడమ వైపు మూడు కుడివైపు మూడు అందమైన విగ్రహాలున్నాయి. అవి స్లాస్టర్ ఆఫ్ పారిస్ తో చేసినవే అయినా వారిలో జీవకళ ఉట్టిపడుతూ ఉంటుంది. పండగలు వచ్చినపుడు పని తాకిడి ఎక్కువ అతనికి. షిఫాన్ చీరలు, వెంకటగిరి, ధర్మవరం, బెంగుళూరు, పోచంపల్లి, గద్వాల, మొదలగుగాగల ఎన్నో ఖరీదైన చీరలు, థేటెస్ట్ డిజైన్స్, ప్యాషన్స్ గలవి. కట్టి విప్పుతూండడం అలవాటయి పోయింది. చీరల సౌందర్యం, చీరల్లోని మనుష్యుల సౌందర్యం బాగా ఆకళింపు చేసుకున్న వ్యక్తి యాదగిరి.

తనది ఎదుగూ దొదుగూ లేని "సేల్స్ మన్" జీవితమే అయినా... రోజురోజుకూ పెరుగుతున్న ప్యాషన్ తో మారుతున్న అందాల విలువలతో... రకరకాలుగా వస్తున్న వలువలతో యాదగిరి కూడా మానసికంగా ఎదిగినట్టే కన్పిస్తాడు, అందర్నీ ఆహ్వానించే ఆ చిరునవ్వు దానికి సాక్ష్యం! దాదాపు దక్షిణాది భాషలన్నీ అనర్గళంగా మాట్లాడగలడు. తన దగ్గరకువచ్చే కస్టమర్స్ అందరూ ఎక్కువ భాగం ఆడవాళ్ళే అవడంచేత - వాళ్ళ మనసు నొప్పించకుండా, వాళ్ళను మెప్పిస్తూ మాట్లాడం - అందులో నేర్పరితనం - విసుగులేకుండా ఎన్ని చీరలైనా వచ్చిన వారికి చూపించడం... తను సన్నగా ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుతూ అవతల వాళ్ళను నవ్వించడం - అదో కళగా అలవర్చుకున్నాడు యాదగిరి. ఎన్నో సంతకాంతులు, దీపావళులు, ఉగాదులు చూశాడు. ప్రతి పండక్కి కొండంత మనిషిగా కన్పిస్తాడు. కొంచెం పెద్దవాళ్ళని మాతాజీ అంటాడు. నయసులో ఉన్న వాళ్ళను - చనువునుబట్టి బహెన్ జీ అంటాడు. ఒక్కొక్కప్పుడు కొంటెపిల్లలు కూడా ఆ మోపుకు రావడం కద్దు ... ఇద్దరు ముగ్గురు కలిసివస్తారు. వీడో చిన్నగా మాట్లాడి వాళ్ళను నవ్విస్తాడు. ఆ నవ్వుల్లో తన నవ్వు కూడా వినిపించకుండా నవ్వుతాడు. ఏ మోడల్ చీరే కావాలంటే ఆ చీరే ఊహించి చీరెల దొంతల్లోంచి తీసి ముగ్గురుంచి పరచి చూపిస్తాడు.

ఈ చీరె మీకు బావుంటుంది. తీసుకు వెళ్ళండి కట్టుకు చూడండి, మీకు నచ్చకపోతే తిప్పి పంపించండి, మరోటి

ఇస్తాను" అంటాడు ధారాశంకా. అట్లా మాట్లాడుతూ ఏదో విధంగా ఒప్పిస్తాడు. ధరదేముంది మీకు చీరెనచ్చితే చెప్పండి అంటాడు. అప్పుడప్పుడు సినిమాలు చూస్తాడు. ఊర్వశి చీరెలు. ఆరాధన చీరెలు, ప్రేమనగర్ చీరెలు అంటూ ఏవేవో పేర్లు చెప్తాడు. చీరెలుకొన్న తరువాత అవి అందంగా ప్యాక్ చేయించి... కారులో వచ్చిన వాళ్ళను కారుదాకా సాగనంపి వస్తాడు. మరీ ఖరీదైన చీరెలు కొనే వాళ్ళకు కోకో కోలా ఇప్పిస్తాడు. కూడా ఎవరైనా మగ వాళ్ళు వస్తే వాళ్ళకు సిగరెట్టు ఆఫర్ చేసి తనే వాళ్ళకు సిగరెట్టు వెలిగిస్తాడు. మరీ అందమైన అమ్మాయిలను వాళ్ళకు బాధ కలిగించకుండా పొగుడుతాడు. ఒక్కొక్కప్పుడు వాళ్ళ బుగ్గలు ఎర్రపడతాయి. అంత మంచివాడుగా కన్నడు తున్న యాదగిరికి ఒక్కొక్కప్పుడు చెడుకోరికలు కూడా వస్తుంటాయి. ఆకర్షణీయంగా అందంగా కన్నడు అమ్మాయికి...తనే చీరెవిప్పి తనకు నచ్చిన చీరె కట్టే గొవుండునని పిస్తుంది. ఒక్కొక్కప్పుడు అది సాధ్యపడే పనికాదని అతనికి తెలుసు...అయినా అయిడియా వస్తుంటుంది! అప్పుడప్పుడు తను వచ్చిన పదేళ్ళలోనూ ఆ షాపు ఎంతగానో ఎదిగింది. లక్షలమీద వ్యాపారం జరుగుతోంది. బోలెడు లాభాలు వస్తున్నాయి. ఆ షాపు యజమాని లక్ష్మీపూజ చేస్తూనే వున్నాడు. యజమాని పొట్ట శరీరం కూడా అసహ్యం వేసేంతగా పెరిగింది. కూచుంటే లేవలేడు. లేస్తే హాయిగా కూర్చోలేడు. జరదాకిళ్ళ నములుతూ లెక్కల వుస్తూకాల్లా

తలదూర్చి ఉంటాడు. గల్లాపెట్టెలో రోట్ల వర్షం కురుస్తూనే ఉంటుంది. యాదగిరి సామర్థ్యాలవల్ల ఆ వర్షం జడివానగా మారి యజమానిని ఉక్కిరిబిక్కిరి చేస్తున్నది.

ప్రతి దీపావళికి లక్ష్మీపూజ చేసి, యజమాని జమాఖర్చుల లెక్కలు చూసుకున్న తరువాత యాదగిరికీ, అతని అసిస్టెంట్లకూ కొద్దిగా పండగ బహుమతి ఇవ్వటం రివాజు. ఇచ్చేది చాలాకొద్ది మొత్తమే అయినా యాదగిరి ఎంతో తృప్తిగా తీసుకుని భార్యకు అందచేసేవాడు. ఆమె ఒక సాదాచీరే కొనుక్కునేది. దాంతో పండగ వెళ్ళిపోయేది—

ఆ సంవత్సరం దీపావళి వ్యాపారం ముమ్మరంగా సాగుతోంది. చాలా ఖరీదైన చీరలు కట్టేడు ఆ సుందరీమణులకు. ఆ చీరలు, ఆ అందం చూసేటప్పటికీ ఓ రోజు యాదగిరికి నోరూరింది.

నా భార్య ఈ చీరే కట్టుకుంటే ఎంత బావుంటుందో అనుకున్నాడు. అది ఖరీదైన షిఫాన్ చీరే—

అందంగా లేనివాళ్ళకు కూడా అందాన్నిచ్చే చీరే అది. ఇంటి దగ్గర భార్యకే సుస్తీగావుంది. మంచానికి అంటుకుపోయి ఉన్నది. పసిపిల్ల వాడు ఆ ఎముకలపోగును వీక్కు తింటున్నాడు పాలకోసం. తన ఇల్లు ఎక్కడో చార్మినార్ దగ్గర. సమీపంలో ఉన్న దవాఖానాకు తీసుకెళ్ళి మందిప్పించాడు. మందులకు కూడా తిరగబడే స్థితిలో ఉంది ఆమె. యాదగిరికి చిరునవ్వుతోనే చీరెలమ్ముతున్నాడు.

కొత్తసరుకు వచ్చిన కొద్దిక్షణాల్లోనే ఎగరకొట్టుకు పోతున్నాడు.

యజమానిని పొద్దుబుంచే ఏదో అడగాలని ప్రయత్నిస్తూనే ఉన్నాడు. నోటమాట రావడంలేదు. అడిగి లేదని పించుకోవడం ఇష్టంలేదు. అడక్కపోతే జరిగేటట్టులేదు. పెద్ద డాక్టరు దగ్గరకు తీసుకువెళ్ళి మంచి మందులిప్పించి ఆమె వ్యాధి త్వరగా నయంచేసి ఆమెకో మంచి చీరకొని అది తనే కట్టాలని కోరిక. ఆ కోరిక కలిగినప్పుడల్లా అతడి మనస్సు పరవళ్ళు త్రొక్కేది. ధైర్యంచేసి అడగనే అడిగేడు రాత్రి షాపు మూసే సమయంలో...

అబ్బో అంత డబ్బే...అని ముఖం చిట్టించుకున్నాడు.

యజమాని చూపులు యాదగిరికి సూడుల్లో పొడిచి నట్లుగా బాధ కల్గింది. ఆ బాధలోనే చిరునవ్వుతో వినయంగా తన అభిమానాన్నంతా చంపుకుని మళ్ళీ హెచ్చరించాడు. చాలా అవసరం. ఈ సమయంలో మీరు కాకపోతే ఎవరు ఆడుకుంటారు?" అన్నాడు.

తను మామూలుగా ఇచ్చే పండుగ ఈనామ్ కాకుండా రెండు వందలకు ఒప్పుకున్నాడు. యజమాని. దానికి కొన్ని షరతులు పెట్టేడు. వడ్డీతో కలిపి నెలనెలా జీతంలో తీర్చేట్టుగా. ఆరు మాసాల గడువు, యాదగిరి ఎగిరి గంతేసి సరేనన్నాడు.

*

*

*

డబ్బు చేతికొచ్చింది. క్షణంలో విచ్చేత్తి నట్లయింది ఎన్నో ఆలోచనలు ఎన్నో ఖర్చులు! అనకోనివి కొన్ని, అను

కున్నవి కొన్ని ఎదురు చూస్తున్నాయి. అన్నిటికన్నా ముఖ్యం భార్య ఆరోగ్యం, మంచానికి అంటుకుపోయి వుంది. కొద్దిగా తీర్చవలసిన అప్పులున్నాయి. బయట తన సైకిలు తనకన్నా ముసలిదై పోతున్నది. రెండు చక్రాలకు రెండు టైర్లుకొనాలి. లైలు పెట్టించాలి. వెనకాల క్యారియర్ పెట్టించాలి. కూర్చుండే సీటు సాంతం చిరుగుపట్టింది. చార్మినార్ నుండి ఆబిడ్స్ కు సైకిలు తొక్కుతుంటే చాలా బాధగా ఉంది. సైకిలు సరిగా లేకపోవడం చేత అన్ని రివేర్లు చేయించి రంగు వేయిస్తే కొత్త సైకిలల్లే ఉంటుంది. రాజాలాగా సైకిలు తొక్కచ్చు, పిల్లలకు బట్టలు కొనాలి. తనూ కొనుక్కోవాలి. ఈసారి భార్యకు ఖరీదైన చీరెకొనాలి. ఇంటి అద్దె మూణ్ణెల్లు బకాయి పడ్డది. ఇన్ని ఖర్చుల్లో ఏది ముందు ఏది తర్వాత బళ్ళోకి వెళ్ళే పిల్లవాడికి మంచికలం కొనాలి.

క్రితంరోజు సాయంత్రం మరీ ఆందమైన అమ్మాయికి ఖరీదైన షిఫాన్ చీరె షాపులో అమ్మేడు. ఆ అమ్మాయి అందానికి రెండుకళ్ళు సరిపోవు అనుకున్నాడు. చీరెలు చూపించే నెపంతో ఆ అమ్మాయిని చాలాసేపు ఉంచేశాడు. కనీసం ఓ పాతిక చీరెలన్నా చూపించి ఉంటాడు. చివరికో షిఫాన్ చీరె సెలక్ట్ చేసింది. ప్యాక్ చేసి నవ్వుకుంటూ తీసుకుని పద్నాలుగిం చిడబ్బుతీసి ఇచ్చింది. ఆ డబ్బును యజమానికి అందచేసి ఆ అందం తన స్వంతమైతే బావుండు ననుకున్నాడు.

నా పిచ్చిగానీ నా కెందుకంత అందం అనుకున్నాడు.
ప్రతి ప్రశ్నకూ తనే సమాధానం చెప్పుకుంటాడు.

సైకిలుమీద వెళ్తున్నంతసేపు ఇవే ఆలోచనలు.

యజమాని ఖరీదైన విస్కీ తాగుతాడు. స్కాచ్ విస్కీ చాలా బావుంటుందట! స్నేహితుల్తో ఎప్పుడూ పెద్ద పెద్ద “బార్స్”కు వెళ్తాడు. నేనూ ఒక్కసారి తాగిచూస్తే బావుండు ఎలా ఉంటుందో! తాగితే సార్గానికి వెళ్ళినట్టే ఉంటుందట. ఎవరో చెప్పగా విన్నాడు. దారిలో అందమైన రామక్రిష్ణా థియేటర్. గొప్ప ఇంగ్లీషు పిక్చర్ నడుస్తోంది. గోడల కలికించిన బొమ్మలు అందంగా ఉన్నాయి. గుడ్డలు ఉండి వుండనట్టుగా ఉన్నాయి. థియేటర్ దగ్గర రిక్షాలూ, సైకిళ్ళూ, సూటర్లూ, కార్లూ బోలెడున్నాయి. జనం గుంపులు గుంపులుగా ఉన్నారు. గుంపులో జొరపడి టిక్కెట్టు కొనుక్కుని సినీమాకు వెళ్దామనుకున్నాడు. మంచాన అంటు కునివున్న పెళ్ళాం కళ్ళల్లో మెదిలింది. ఇంటికి త్వరగా వెళ్ళాలి. తనకోసం ఎదురుచూస్తూ వుంటుంది. మూతలు పడుతున్న కళ్ళతో పసివాడు పాలురాక ఏడుస్తూ ఉంటాడు. దారిలో మంచి పాలడబ్బా కొనాలి.

సైకిలు పోతూనేవుంది. దూసుకుపోయే కార్లనూ, సూటర్లనూ తప్పించుకుని ఒరిగి పక్కగా తొక్కుతున్నాడు. జేబులో నోట్లు బరువుగా ఉన్నాయి.

ఆరోజు బాగా అలసినట్లు కనిపిస్తున్నాడు యాదగిరి.

జీవితాన్ని తొక్కలేక తొక్కుతున్నాడు. అది బాగా నలిగిన సైకిల్, చలిరోజు వస్తున్నాయి.

దోవలో రోడ్డంతా దేదీప్యమానంగా ట్యూబ్ లైట్లతో వెలిగిపోతోంది. బాధపడుతూ రోడ్డుమీద పోయే వాళ్ళతో మీ ఖర్చు అంటూ.

ఎదురుగా పెద్దపెద్ద బోర్డులమీద ఎడ్వర్టైజ్ మెంట్లు.

అది మనిషింత బొమ్మ, అందమైన అమ్మాయి ఆద మరచి నీలంరంగు మెత్తని వులెక్ రగ్లో నిద్రపోతోంది. కొంపదీసి షిఫాన్ సుందరి కాదుకదా ... ఆ మెత్తని రగ్గు సౌఖ్యం- వెచ్చని చలి సౌఖ్యం తనకూ. తన భార్యకూ ఉండకూడదూ!

కనపడే ఖర్చుల్లో రగ్గుకూడా జొరబడింది. మంచిదీ తనకు కావలసిందీ అయితే అరవయి రూపాయలుంటుంది. తనకున్న డబ్బులో ఎన్నని కొనగలడు? ఎన్నికొనాలి!

సైకిలు బరువుగా తొక్కుతున్నాడు. వెనకాల షిఫాన్ సుందరి కూర్చుని ఉంది. తనను రెండు చేతుల్తోనూ కావలించుకుని మరీ కూర్చుంది. రోడ్డు కొంచెంసేపు పల్లం- కొంచెంసేపు మరీ ఎత్తు- కొంత సుఖంగానే ఉన్నట్టుగానే ఉంది అనుకున్నాడు. తన పెళ్ళాం ఎప్పుడూ రోగంతో మూలుగుతూ ఎందుకుండాలి. అన్న ప్రశ్న ట్రాఫిక్ సిగ్నల్ ఎర్రలైటులా ఎదురయింది. ఎర్రలైటు కనపడగానే ఆగి పోయేడు. అలసి రోపుతున్నాడు - ఆగి ఆయాసపడు తున్నాడు.

పక్కనున్న కిల్లి బడ్డికి వెళ్ళి ఖరీదైన సిగరెట్టు ప్యాకెట్

కొన్నాడు. ఒకసోడా తాగేడు. త్రేణువు వచ్చింది. శరీరం తేలిక పడినట్లయింది.

సుఖం కావాలి ... సుఖం ... సుఖం అని జేబులోని డబ్బు అరుస్తోంది. మరో నాలుగు అడుగులువేస్తే సారా నుకాణం, అక్కడ ముంతలు, సీసాలు...జనం ... అరుపులు ...నవ్వులు...అది పక్కసందులో ఉంది సైకిల్ తనలాచెప్తే అలా వింటుంది. తనకు బానిస. నీ ఇష్టం బాబూ నేనేం చెప్పగలను అని అటే దారి తీసింది—

ముంతలక్కర్లేదు. మామూలు సీసాలక్కర్లేదు ఓ మోస్తరు ఖరీదైన సీసా పుచ్చుకున్నాడు. ఆ సుఖాన్ని మన సారా గొంతులో పోస్తున్నాడు. అబ్బ! ఎంత హాయి...మరో సీసా...అబ్బ ఏం ఆనందం మరోసీసా! కాళీసీసా నిర్లక్ష్యంగా అవతల పారేశాడు. వర్తి నాలుసరుకు...ఛీ...అయినా మళ్ళీ మరోసీసా...మిరపకాయ బజ్జీలు తిన్నాడు. నోరు తన జీవితంలా మండింది. పకోడీలు తిన్నాడు. విసిరేసిన కాళీసీసాల్లా ఒకటి ఎవరికో తగిలింది.

దొంగనాయాల...అన్నాడు అవతలవాడు. మీది మీదికి వచ్చేడు. ఒకళ్ళ కిద్దరు. ఇద్దరికి ముగ్గురు. జనం గూడేరు. యాదగిరిని కొట్టలేదు. కొట్టినంత పనిచేశారు. సీసాలు. ముంతలు యద్ధానికి వచ్చేయి. బూతులు బండ బూతులు తిట్టుకున్నారు మిరపకాయబజ్జీలు తింటూ...

పావుగంటసేపు హడావుడి జరిగింది.

కాళీ సీసాలు - విరిగిన ముంతలు విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నాయి.

నిమా దిగింది.

కోపం తగ్గింది.

తాపం పరితపించింది.

గుంపులోంచి, జనంలోంచి, నిమా తగ్గని మనుషుల్లోంచి తప్పించుకుని బయటపడ్డాడు.

సైకిల్ యాదగిరి కోసం నిరీక్షిస్తోంది. ఇంటి దగ్గర మంచాన్నంటుకుని ఉన్న భార్యలా...

అమ్మా... నేనేం పనిచేశాను... అనుకున్నాడు.

మళ్ళీ జీవితాన్ని తొక్కుకుంటూ బయలుదేరాడు. ఇల్లు దగ్గరపడుతున్న కొద్దీ ఆరాటం ఎక్కువవుతోంది. ఇల్లు ఎంతసేపు రాకుండా ఉంటుంది గనుక. వచ్చింది. ఇంటికి వెళ్ళి భార్యను ఓదార్చాలి. పక్కన పడుకోవాలి. దగ్గరకు తీసుకోవాలి. ఉక్కిరి బిక్కిరి చేయాలి. చీరెకొనే సంగతి, డబ్బు దొరికిన సంగతి... కష్టాలు గట్టేక్కే సంగతి చెప్పాలి. దగ్గరకు తీసుకుంటే ఆ ఎముకలపోగు తన బలానికి తన ప్రేమకూ తట్టుకోలేదు. చాలా జాగ్రత్తగా వుండాలి. నిమా ఏదో జ్ఞాపకం చేస్తోంది. శనిదేవత రథచక్రంలా తిరిగిన సైకిలు చక్రాలు వాకిట్లో మూలుగుతున్నాయి. ఇంట్లో పిల్లలందరూ నిద్ర పోతున్నారు. మర్నాడు ఓ మోస్తరు ఖరీదులో షిఫాన్ చీరె కొనాలి భార్యకు. పండగనాడు అది తనే కట్టాలి. చీరె జాకెట్టు విప్పుతుంటే సిగ్గుపడుతుంది. సిగ్గుండుకని ఆ చీర పొరలు పొరలుగా తనే విప్పుతాడు. ఎదురుగా నిల్చుని రాత్రి తనే కట్టాడు. బొడ్డుకిందకు బాగా కిందకు గుంజి

మరీ కడ్తాడు. చీరతో పాటు జాకెట్టు బ్రా కూడా కొంటాడు.
బోలెడు డబ్బుంది.

దగ్గరకు వెళ్ళి నెమ్మదిగా పలకరించాడు.

ఆమె సన్నగానవ్వి మెల్లగా మూలిగింది. పక్కన
చేరేడు. దగ్గరకు తీసుకున్నాడు.

అబ్బ! శంఘ...అని దూరంగా జరిగింది.

తాగడం తప్పే...ఏదో పొరపాటయింది...ఇవ్వాల
త్రాగాలనిపించింది. మరేంలేదు. ఇంకా దగ్గరకు తీసుకున్నాడు
ఆ ఎముకల పోగు గువ్వలా యాదగిరిలో ఇమిడిపోయింది.

భోజనానికి ఉపక్రమించాడు.

ఇంకా తూలుడు తగ్గలేదు.

అవు రావురుమని. ఆ కారం. ఆ పచ్చడి. ఆవకాయ.

ఇంకా ఎన్నో-

అసలే నిషా-

భోజనం చేసిం తరువాత అగ్నికి ఆజ్యం తోడైనట్లుగా
ఉంది యాదగిరికి. మత్తు ఎక్కువైంది.

నే కట్టినట్లు ఎవడు కట్టగలడు చీర - నాయాల
అన్నాడు త్రేపుతూ.

భోజనం సుఖం. నిషా సుఖం. డబ్బు సుఖం. కొరికలు
తీరబోతున్న సుఖం. అతన్ని చుట్టుముట్టినాయి. మజాలో
మ స్తిష్కం పని చెయ్యటం మూ నేసింది.

ఆమె దగ్గరకు చేరాడు. దగ్గరకు తీసుకున్నాడు.

ఆ చీరలో నిన్ను చూడాలి. నీ అందం చూడాలి. ఆ చీర నేను కట్టాలి. ఆ చీరలో నీ అందం ముందు అంతా బలాదూర్...నిన్ను సైకిల్ మీద కూర్చో పెట్టుకుని ఊరంతా తిప్పుతాను. అందమైన అమ్మాయిలందరూ తల వంచుకోవాలి...ఏవేవో మాట్లాడుతున్నాడు.

ఆమె సన్నగా మూలుగుతూ...

అబ్బ వేరే పడుకుందురూ...అంటోంది...

షిఫాన్ చీర మజా నీకేం తెలుసులే అంటూ ఇంకా దగ్గరకు తీసుకున్నాడు. ఎముకలు గుచ్చుకుంటూనై... కొంచెం చిరు చలి... మత్తులో యాదగిరి- మైకంలో మానవుడు కన్పించలేదు అతనిలో. ఆమె నే కప్పుకున్నాడు. ఆమె ఉక్కిరి బిక్కిరైంది- గిలగిలమంది- అతనిలో ఒదిగిపోయింది.

మన కష్టాలు గట్టెక్కినై...ఇదిగో నీ డబ్బు...అంటూ జేబులోంచి నోట్లుతీసేడు...ఆమె అతనివైపు చూస్తున్నట్లుగా లేదు...

రేపు రాత్రికి షిఫాన్ చీర తెస్తాను. నా వైపు చూడు. నిన్నే... ఈ డబ్బుచూడు ... చూడమంటే చూడవేం ... పోనీ నన్ను చూడు...

ఆమె చూడటంలేదు. ఉలకలేదు పలకలేదు.

నిన్నే నే అని పెద్దగా కేక వేశాడు.

కొగిలిలోంచి విడిపోయిన ఆమెను మళ్ళీ కొగిలించు

కుందామని చేతులలో దగ్గరకు తీసుకోబోయాడు. కదలిక లేదు. కాళ్ళు పెనవేసుకుని ఉన్నై. ఆమె శరీరం చల్లగా తగిలింది....

అమ్మా...అని భోరుమని బావుకమన్నాడు. ఆమె మీదపడి- చేతిలోని నోట్లు విలవిల తన్నుకుని- బయటపడి ఆమె ముఖాన్ని, ఊడిపోయిన చీరలోని శరీరాన్ని కప్పేసినై ....

(ఆంధ్రజ్యోతి వార పత్రిక)

...()...

చీ క టి

నెమ్మదిగా బరువుగా నడుస్తున్నాను. నాతో కూడా ముగ్గురు వస్తున్నారు. ముగ్గురూ స్నేహితులే. మా ముందు గుర్రబృందీ మరీ నెమ్మదిగా నడుస్తూంది. గుర్రబృందీలో ప్రసాదు పడుకుని ఉన్నాడు. ప్రసాదులో చలనం లేదు. స్నేహితుల్లో సీతాపతి ఒకడు. నవ్వుతున్నాడు. నవ్విస్తున్నాడు. మాట్లాడుతున్నాడు. మాట్లాడిస్తున్నాడు. సిగరెట్టు తాగుతున్నాడు. నాచేత తాగిస్తున్నాడు. యాంత్రికంగా పొగ వదులుతున్నాను. మిగతా ఇద్దరూ రమాపతి, విశ్వం, వీళ్ళిద్దరూ తడిపొడిగా మాట్లాడుతున్నారు. సీతాపతి ఇంగ్లీషు నవలలు తెగ చదువుతాడు. ఎప్పుడు చెప్పినా ఏదో కొత్త నవల్లోని కథ చెబుతాడు. వెర్రిగా నవ్వుతాడు. జోక్సు విసురుతాడు. ఆ జోక్సులో అప్పుడప్పుడు శృంగారం ఒక బోస్తూంటాడు... నేను వాళ్ళ దృష్టిలో చాలా తీవ్రమయిన మనిషిని. నాకు కోపం చాలా ఎక్కువ.

బండిలో చలనం లేకుండా పడుకుని ఉన్న ప్రసాదు నే చూస్తున్నాను. సీతాపతి మాటలు వింటున్నా తలకెక్కడం లేదు. వాళ్ళందరితోపాటు నవ్వుతూనే ఉన్నాను. ఆ నవ్వు పేలవంగా ఉంది. సీతాపతి ఈ మధ్య ఓ నవల చదివాడుట! దాని పేరు “జంజర్ మాన్” ఆ నవల్లోని కథానాయకుణ్ణి గురించి విపరీతంగా చెబుతున్నాడు. “ఆ నవల చదవని జీవితం ఏం జీవిత మోయ్!” అంటున్నాడు. ఆ కథానాయ

కుడి పేరు డేంజర్ ఫీల్డుట ... వాణ్ణి మాటలతో ఆరాధిస్తున్నాడు.

“అలాంటి పచ్చిశృంగారం కథలు నా దగ్గర చెప్పక.”
అని నాజుగ్గా విసుక్కున్నాను.

నేనే పరిస్థితుల్లో ఉన్నానో గ్రహించి కూడా ఇలా మాట్లాడుతుంటే నాకు విపరీతమైన కోపం వచ్చింది. వాడి ముక్కుమీద బలంగా పొడుద్దామనుకున్నాను. “ఓరి, రాస్కెల్!...” అనుకున్నాను. ఆ మాట బయటకు అనడానికి సభ్యత అడ్డు వచ్చింది.

రెండు చేతులతోను ముఖం కప్పుకున్నాను. దుఃఖం కట్టలు తెంచుకుని వస్తూంది. అంత పబ్లిగ్గా ఏడవడం బాగా లేకపోయినా ఆ గేటట్టులేదు. చేతిగుడ్డతో రెండు కళ్ళు తుడుచుకున్నాను. బండిలో ప్రసాదు ... బండి నెమ్మదిగా వెళుతున్నది. వెనక మేము నెమ్మదిగా నడుస్తున్నాం.

“సూర్యుడు ఉదయిస్తాడు. అస్తమిస్తాడు. ఇది నిజం కాదంటావా?”

.....

“మొదట వెలుతురు. తరువాత చీకటి... ఇది కూడా నిజం కాదంటావా?”

.....

“ప్రపంచంలో మామూలుగా జరిగేదే జరిగింది... తేలిగ్గా తీసుకో, బ్రదర్...”

ఇలా అంటున్నాడు. లాగి లెంపకాయ కొడదామని

పించింది. నేను కోపగించుకుంటే నన్ను ఒంటరివాణ్ణిచేసి
వాళ్ళు ముగ్గురూ వెళ్ళిపోతారు.

నిన్నేదో ఓదారుద్దామని కూడా వస్తూంటే ఇంత
అసభ్యకరంగా ప్రవర్తిస్తావా? అని కూడా అనగలడు
సీతాపతి. సీతాపతి ఎప్పుడూ జీవితంతో ఆడుకునే మనిషి....
మనస్సులో ఏడుంటే అది అనేస్తాడు.

మేం బయలుదేరి చాలా సేపయింది....

చీకటి పడుతూ పడుతూ ఉంది....

రమాపతి ఏవో సినిమా కబుర్లు చెబుతున్నాడు.

ముగ్గురూ మూడు రకాలుగా ప్రయత్నం చేస్తున్నారు.
నన్ను ఏ లోకంలోకో తీసుకు వెళ్ళాలని. నాకేమీ కనిపించడం
లేదు. వినిపించడం లేదు. ఎదురుగా పోతున్న బండి, బండిలో
ప్రసాదు, వెళుతూ బండిచేస్తున్న చప్పుడు తప్ప. బండివాడు
బీడీ తాగుతూ పొగ వదులుతున్నాడు. ఆ పొగ ప్రసాదు
మీదుగా వెళుతున్నది.

చీకటి తరుముకుంటూ వస్తున్నది.

“పొద్దున ఎప్పుడో తిన్న అన్నం. ఆకలి వేయడం
లేదా?... హోటలుకు వెళ్ళి ఏదైనా టిఫిన్ తీసుకురానా?...”
అన్నాడు సీతాపతి....

నాకు నిజానికి ఆకలి వేస్తున్నది.

ఇంట్లో ఏడ్చి... ఏడ్చి... నీరసపడిపోయాను... ఇంత
దూరం నడకతో మరీ నీరసం వచ్చింది.

3)

“శరీరం అన్న తరవాత ఆకలి లేకుండా ఉంటుందా?... మనం యోగిపుంగవులం కాదుగా ... దుఃఖం వేరు... ఆకలి వేరు...” అంటూనే హోటలువైపు పరిగెత్తేడు సీతాపతి.

“అసలే దుఃఖంతో కుళ్ళుతున్న నేను ఇంకా టిఫిన్ కూడా తినాలా?... సీతాపతి వట్టి వెధవ...” అనుకున్నాను.

సీతాపతి దృష్టిలో ఏ పిక్నిక్ కో, ఏ వాకింగ్ కో వెళుతున్నట్టుగా ఉంది. పాపం సీతాపతి మంచివాడు. బండి కుదిర్చిపెట్టి నాకు సహాయం చేశాడు. చాలామంది బండి వాళ్ళు రామని మొరాయించారు. రెండు గంటలు అటూ ఇటూ తిరిగి ఏదో విధంగా బాడి తీసుకువచ్చాడు. ఏమయినా సాధించగలడు.

నాలుగు పొట్లాలు తీసుకుని మాలో కలుసుకున్నాడు. వాళ్ళు ముగ్గురూ పొట్లాలు విప్పేరు. నా చేతిలోని పొట్లం అలానే ఉండిపోయింది. ఆ పొట్లం ప్రసాదు చూస్తే ఎగిరి గంతేసేవాడు. తాను కొంచెం తిని ఇంట్లో అందరికీ పెట్టేవాడు. ఇప్పుడు బండిలో ఉన్నాడు. బండి నెమ్మదిగా వెళుతున్నది.

“పొట్లం విప్పవోయ్...” అని భయపడుతూ నెమ్మదిగా అన్నాడు విశ్వం. విశ్వం అభిమన్యుణ్ణి గురించి ఏదో కథ చెబుతున్నాడు.

ఆకలికి తట్టుకోలేక పొట్లం విప్పేను. నోరు ఎందుకో బెరడు కట్టుకుపోయింది. ఆ పొట్లంలో పకోడీలు, బజ్జీలు ఉన్నాయి. ఒక్కొక్కటే నములుతున్నాను.

“ఆకలికిమించిన అగ్ని మరోటి లేదు. మనిషిని దహించి వేస్తుంది” అంటున్నాడు సీతాపతి.

నా దగ్గర తుపాకి ఉంటే సీతాపతిని కాల్చి పారేద్దాను!

పోయిన దీపావళికి ప్రసాదుకు గన్ కొని ఇస్తే ఇల్లంతా ఎగిరేడు. నే నోసారి ఆఫీసునుండి ఇంటికి వచ్చినప్పుడు నా వై పే గురిపెట్టి రప్ మనిపించాడు. ఆ తుపాకిలో శబ్దం తప్ప మరేం రాలేదు.

ప్రసాదుకు పెట్టకుండా పకోడీలు తింటూ నడుస్తున్నాను. రోడ్డుమీద అందరూ నా వై పే చూస్తున్నారు.

*

*

*

నెమ్మదిగా ఊరి పొలిమేరలు దాటేం ... ఊరికి ఉత్తరాన...

“అదుగో, వచ్చేశాం...” అన్నాడు సీతాపతి. చూపుమేర దూరంలో ఎక్కడా వెలుతురు కనిపించడం లేదు.

బండి ఆగింది.

“నా కిచ్చేదేదో ఇచ్చేయండి, బాబూ ... చాలా పొద్దు పోయింది. పోతాను” అన్నాడు బండివాడు.

జేబులోంచి డబ్బు తీసి ఇచ్చాను...

బండివాడు ముఖం చిటచిటలాడించి నా వైపు అదోలా చూశాడు. వాడికికూడా చులకనై పోయాను నేను.

“నా కీ పాటికి మూడు నాలుగు బాడుగలు వచ్చేవి.

చాలా ఆలస్యం అయిపోయింది ... మరో రెండు రూపాయలు..." అన్నాడు.

ఈ బండివాళ్ళకున్న తెగులే ఇది. ఎంత ఇచ్చినా తృప్తి ఉండదు. ఎంత వస్తే అంత పిండుదామని చూస్తారు.

నాకు కోపం వచ్చింది. అనుకున్న దానికన్నా ఒక దమ్మిడి ఎక్కువ ఇవ్వనన్నాను.

“చచ్చినోణ్ణి బండిలో వేసుకుని ఎవరు తీసుకు వస్తారండీ... ఆ అయ్యగారి మాట తీసేయలేక వచ్చాను. మా బండివాళ్ళు అసలు ఒప్పుకోరు. ఏదో నాలుగు డబ్బులు వస్తాయనే వచ్చాను. ఇంటిదగ్గర నా పెళ్ళాం రోగంతో మూలుగుతున్నది..." అన్నాడు.

నేను ఇవ్వనంటే ఇవ్వనన్నాను.

బండివాడు లుంగీ పైకి మడిచి రెండు అడుగులు ముందుకు వేసి “అయితే బండి మళ్ళిస్తాను. బయలుదేరిన చోటుకే తీసుకెళ్ళి అక్కడ వదిలేస్తాను. మీ ఇష్టం..." అన్నాడు

నాకు తిక్క రేగిపోయింది. అసలే కోపం. అందులో వీడు ప్రసాదును చచ్చినోడు అంటున్నాడు. మళ్ళీ తీసుకెళ్ళి వాణ్ని ఇంటిదగ్గర వదులుతాను అంటున్నాడు. బండివాణ్ని కత్తితో పొడిచి చంపుదామా అనిపించింది. కత్తిలేదు. ఊక్కలో తందామా అనిపించింది బలం అంతా పుంజుకుని, వాడి నాలిక కోసేస్తే మరీ బావుంటుంది.

“వీడికింత పొగరా? స్కాండల్... చూడు, సీతాపతి, వీడెమంటున్నాడో!” అన్నాను.

.....

“ఏందయ్యా, పొగరు గిగగు అంటున్నావ్ ... మాటలు జాగ్రత్తగా రానీ...” అని ఒక అడుగు ముందుకు వేశాడు బండివాడు.

నేను వాడి చొక్కా లంకించుకుని ఒక్క లాగు లాగాను.

బండివాడి కళ్ళు ఎర్రగా జ్యోతులల్లే ఉన్నాయి.

వాడు లుంగీ ఎగగట్టి, “క్యా బోల్తారే... సువర్...” అంటూ నా మీదికి చెయ్యి ఎత్తాడు. నాకు చెమటలు పోయడం, గజగజ వణకడం సీతాపతి గమనించి మా ఇద్దరి మధ్యకు వచ్చి... రాజ్ ప్రయత్నంలో ఉన్నాడు.

“నేను తలుచుకుంటే మీ ముగ్గురి నెత్తురూ కళ్ళ జూసి... మీ అబ్బాయితో పాటు మీ ముగ్గుర్నీ ఇక్కడే పూడ్చిపెట్టి మరీ వెళతాను... నా తడాఖా చూస్తారా?...” అని పళ్ళు పటపట కొరికాడు. చీకటి నిమిష నిమిషానికి తరుముకు వస్తున్నది, రమాపతి, విశ్వం దూరంగా నిల్చుని ఉన్నారు.

... సీతాపతి ఎల్లాగైతేనేం బండివాడికి, నాకు రాజ్ కుది ర్చేడు. మరో రెండు గూపాయలు అదనంగా ఇచ్చి వదిలించు కున్నాను. సీతాపతి బండివాడికి ఓ సిగరెట్టుకూడా ఇచ్చాడు.

సిగరెట్టు గట్టిగా దమ్ము లాగి, “అంత కోపమైతే ఎలాగండీ, అయ్యగారూ...” అంటూ బండిని వెనక్కి తిప్పేడు.

నేను ప్రసాదును బుజాన వేసుకున్నాను. ప్రసాదు చల్లగా బరువుగా ఉన్నాడు. చిన్నప్పుడు వాణ్ణి ఎత్తుకున్నప్పుడు నా ముక్కు, చెవులూ... మెత్తగా తన బుజ్జివేళ్ళతో నిమిరేవాడు. వాడి చేతులు కదిలిస్తుంటే బంగారు గాజులు, బుల్లివి, గలగలమనేవి... నెలల పిల్లవాడు.

ప్రసాదును బుజాన వేసుకుని రెండడుగులు ముందుకు వేశాను.

రమాపతి, విశ్వం. వెనక్కి తగ్గారు

“ఇక నేను వెళతానోయ్. ఇంటి దగ్గర అర్జంటు పని ఉంది...” అన్నాడు విశ్వం.

“నేనూ వెళతాను.... ఇంటి దగ్గర చుట్టాలున్నారు. అమ్మాయికి ఆరోగ్యం తిన్నగా లేదు ... డాక్టరు దగ్గరికి వెళ్ళాలి” అన్నాడు రమాపతి. నాకు దుఃఖం పొర్లుకు వచ్చింది.

“సీతాపతీ, నీవూ వెళతావా?” అని దీనంగా అన్నాను నా కసలు నోట మాట రావడంలేదు.

“నేనుంటాలేవోయ్. ఇంకా జరగవలసింది చాలా ఉంది” అన్నాడు సీతాపతి. ఆ మాటవింటే నాకు వెయ్యి ఏనుగుల బలం వచ్చినట్లయింది. నేనూ, బుజాన ప్రసాదూ... పక్కన సీతాపతీ... పుణ్యభూమిలో ... నెమ్మదిగా నడుస్తున్నాం...

రమాపతి, విశ్వం. కనుచూపు మేరలో లీలగా కని పిస్తున్నారు. వాళ్ళ తెల్లటి చొక్కాలు మాత్రం. వడివడిగా పోతున్నట్టుగా ఉన్నాయి. బుజాన ఉన్న ప్రసాదును కిందికి దింపి, నేలమీద పడుకోబెట్టమన్నాడు సీతాపతి. కిందంతా రాళ్ళు. మట్టి. చీకటి. ఎక్కడ ఏముందో తెలియడం లేదు. కటిక నేలమీదయితే రాళ్ళు గుచ్చుకుంటాయి. అసలీ ప్రయాణం ఇంతసేపు పట్టిందేమా అని ఆలోచిస్తున్నాను. నెమ్మదిగా నడుస్తూ, మాట్లాడుకుంటూ వచ్చాం. ప్రసాదయితే ఈవాటికి పెద్ద పెద్ద అంగలతో పరిగెత్తుకుంటూ నచ్చి నిమిషంలో చేరేవాడు. వాడికి స్కూల్లో అన్ని గేములలోనూ ప్రయిజులే. రన్నింగ్ రేస్ అయితే అసలు చెప్పక్కర్లేదు. రేస్ గుర్రంలా పరిగెత్తుతాడు. ఎప్పుడు గెలిచినా వాడి స్నేహితులందరూ ఎత్తుకుని గాలిలో గిరగిర తిప్పి... “ప్రసాదు...హిప్...హిప్...హురే...” అనేవాళ్ళు. వాడి బర్త్ డేకి బోతడు ప్రజెంటు ఇచ్చారు వాళ్ళందరూ.

నేనూ, సీతాపతి అక్కడ కాసేపు నిల్చున్నాం.

“ఇక్కడ ఎవరూ లేరే?” అన్నాను.

సీతాపతి అటూ ఇటూ చూస్తున్నాడు.

ఇక్కడ ఓ ఎంక్వైరీ ఆఫీసు లేదు. ట్యూబులైటు అంతకన్నా లేవు. ఫాన్ లేదు. ఎటు చూసినా కటిక చీకటి. నడుతూ వెలుగులో మాత్రం అక్కడ ఎత్తుపల్లాలు కని పిస్తున్నాయి. చిన్న చిన్న మట్టి గోళురాల్లా వున్నాయి... నల్లటి మట్టి...నల్లటి చీకటి...కీచురాళ్ళ శబ్దం.

“నీ డెక్కా కనపడ్డే?... ” అని అటూ ఇటూ చూస్తున్నాడు సీతాపతి.

కాస్త మిణుకు మిణుకుమంటున్న నక్షత్రాలు గూడా కనిపించడం మానేశాయి. దట్టంగా మబ్బు ఆవరించి పులుము కుంటున్నది.

“నీ విక్కడే ఉండు. నేను వెళ్ళి. పిల్చుకు వస్తాను వాణ్ని... బహుశః వాడి ఇల్లు కూడా ఈ దరిదాపుల్లోనే ఉండవచ్చు.” అన్నాడు సీతాపతి.

ఆ మాట అనడం... రెండడుగులు వేయడం ఒకేసారి జరిగాయి. నాకు నోట మాట రాలేదు. సీతాపతి మోసం చేస్తాడా? నన్ను ఒక్కణ్ణి ఈ కీకారణ్యంలో వదిలేసి... పోతాడా?... లేక నిజంగా వెతికి వాణ్ని పట్టుకువస్తాడా? నా కెందుకో అడుగుడుక్కి సమస్యలే ఎదురవుతున్నాయి. ఎవర్ని నమ్మేందుకు వీలులేకుండా ఉంది. రమాపతి, విశ్వం అలా చేశారు. సీతాపతి ఏం చేస్తాడో?...

సీతాపతి వెళ్ళాడు. ఎంతసేపటికి రాడు. తుణం ఓ యుగంగా ఉంది. పైమెంతయిందో చూసుకుందామంటే గడియారం ముళ్ళు కూడా సరిగా కనిపించడం లేదు.

నేను నిల్చునే ఉన్నాను.

ప్రసాదు కింద పడుకుని ఉన్నాడు. చుట్టూ చీకటి. కళ్ళు పొడుచుకున్నా ఎటువై పూ... ఏదీ కనిపించడం లేదు. భరించలేని భయంకరమైన నిశ్శబ్దం. వుండి వుండి గాలిశబ్దం వినిపిస్తున్నది. కాస్తేపటి ఎక్కడో నక్క అరుస్తున్న శబ్దం.

నా ముక్కుపుటాల్లోంచి వచ్చే శ్వాస మాత్రం చాలా స్పష్టంగా వినిపిస్తున్నది. ఆ శ్వాస నాదేనని తెలుసుకోలేక పాము దగ్గిలో ఉండి బుస కొడుతున్నదేమో అని ఆలోచన! ప్రసాదుకేం అపాయం లేదు. కదా... అని వాడివైపు ఓసారి చూశాను. ప్రసాదు కొంచెం పక్కకు పొర్లినట్టుగా కనిపించాడు. వాడివైపే మళ్ళీ మళ్ళీ కళ్ళు పెద్దవిచేసి చూశాను. ప్రసాదు కాలు కదిలినట్లుగా ఉంది. కాలువైపు చూశాను. చేతులవైపు చూశాను. ఏం చూసినా, ఎక్కడ చూసినా ఎక్కడా చలనం లేదు. అలసి సొలసి, హాయిగా భోంచేసి, సుఖంగా విశ్రాంతి తీసుకుంటూ పడుకున్నట్టుగా ఉన్నాడు.

చీకటి మీదిమీదికి చేతులు జాపుతూ వస్తున్నట్టుగా ఉంది. చీకట్లో చూస్తున్న కొద్దీ ఏవో ఆకారాలు కనిపిస్తున్నట్టున్నాయి. అవి మళ్ళీ కరిగిపోతున్నట్టు...మళ్ళీ ఆకారాలు... మళ్ళీ శూన్యం. ఎక్కడో నక్క అరుపు. చెవులు మూసుకున్నాను. కళ్ళు మూసుకున్నా, తెరిచినా ఒకటిగానే ఉంది. కాళ్ళు లాక్కుపోతున్నాయి. కూచుందామంటే ప్రసాదును మరీ దగ్గరగా చూడాలి. వాడివైపు చూడబుద్ధి కావడంలేదు. ప్రసాదుమీద విపరీతమైన కోపం వచ్చింది. ప్రసాదు నిన్న చచ్చిపోయినా బావుండేది. లేక అది ఈవేళ ఉదయం జరిగినా బావుండేది. బాగా వెలుతురుండగా ఇక్కడికి చేరుకునేవాళ్ళం. ఎటూ గానివేళ మిట్టమధ్యాహ్నం కళ్ళు మూసేడు. క్రికెట్ ఆడుతూంటే వాడికి అది బాటింగ్ టైము.

బాంబే వెళ్ళినప్పుడు వాడికి జూనియర్ క్రికెట్ సెట్ తెస్తే. ఆ సంతోషం పట్టలేక ఇల్లంతా ఎగిరేడు. ఎన్నిసార్లూ థాంక్యూ చెప్పేడు, వాడికి పరవశత్వం కలిగింది.

ఇంతలో ఉలిక్కిపడ్డాను. ఒళ్ళు జలదరించింది. తప్ప మని ఒక చినుకు నా నెత్తిమీద పడింది. ఒకటి, రెండు, మూడు చినుకుల టపటప...వాన వాసన. రెండు చేతులు అడ్డం పెట్టుకున్నాను. బాణంలా దూసుకుపోతున్నాయి నా లోకి చినుకులు. వాడి చినుకులు. బరువైన చినుకులు. చీకటి చినుకులు. చిందులు తొక్కి చినుకులు. ఆ చినుకులు ప్రసాదుకి వానంటే అసలు పడదు. ఇట్టే జలుబు చేస్తుంది. వానలో తిరగద్దురా అని వాళ్ళమ్మ ఎప్పుడూ కేకలు వేస్తూనే ఉంటుంది. లేదమ్మా. లేదమ్మా అంటూ. అమ్మకు నచ్చ చెప్పేవాడు.

ప్రసాదు తడుస్తున్నాడు.

నేను తడుస్తున్నాను.

ఈ వానకు బొత్తిగా జాలిలేదు. గుర్రబ్బండివాడికి నా మీద జాలిలేదు. వానకెలా ఉంటుంది? ... సీతాపతికి నా మీద జాలి వుంది. అయితే వెళ్ళినవాడు ఇంకా రాడో! చీకటంటే నాకు భయమని మా శ్రీమతి కొక్కద్దానికే తెలుసు. చీకటి నా మీదికి రాకుండా ఎప్పుడూ బాగిత్ర పడుతుంది. సీతాపతికి ఆ విషయం తెలియదు. అందుకే నన్ను చీకట్లో వదిలివేసి వెళ్ళాడు. లేకపోతే సీతాపతికి కూడా చీకటంటే భయమేమో! అందుకే ఇక్కడనుండి

పారిపోయినాడేమో! ఈ అంధకారం అందరికీ అందవీకారం గానే కనపడుతుందేమో! స్నేహితులంటే అంతా పై పై స్నేహమే. ఎవరూ ఎవరికీ ఏమీకాదు. ఎవరికి వారే. ఒకరు ఒకరి మీద జాలిగాని, సానుభూతిగాని చూపించవలసిన అవసరం లేదు. అలా చేయాలని మనిషి ఉద్యోగనియమాలలో ఎక్కడా రాసి పెట్టలేదు ఒక వేళ రాసినా, అది ఉల్లంఘిస్తే తగు చర్య తీసుకోవానికి ఎవరికి అధికారం ఉంది?

ప్రసాదు చావుకాదు కాని, నాకు చావు మూడింది. పన్నెండేళ్ళకే వాడికి టైఫాయిడ్ జ్వరం ఎందుకు రావాలి? వచ్చినా అది పోకుండా వాణ్ణి ఎందుకు అంటిపెట్టుకుని ఉండాలి? డాక్టరు ఎన్నో ఇంజక్షన్లు ఇచ్చి వాడి శరీరం అంతా చిల్లులతో నింపేడు. అభిమన్యుణ్ణి అన్ని వేపులనుండి బాణాలతో గుచ్చినట్టుగా వుంది. చివరివరకూ “ఫరవాలేదు, ఫరవాలేదు.” అని అంటూనే ఉన్నాడు డాక్టరు. ఎవరికి ఫరవా? తనకా, ప్రసాదుకా?...క్రితం రాత్రి నిద్రలో కలవ రించాడు ప్రసాదు. నల్లగా లావుగా ఎవరో భటుల్లాంటి వాళ్ళు కనిపించి వాణ్ణి రమ్మంటూ సైగ చేశారట. అప్పుడు తాగినవాడు మైకంలో మాట్లాడినట్టుగా నిమాలో మాట్లాడాడు. వాళ్ళు పొరపాటున ఎక్కడికో వెళ్ళిపోవలసి ఇక్కడికి వచ్చి ఉంటారు. ఎడ్రెస్సులో ఏదో తికమకపడి వుంటారు. న్యాయం కోసం హోకోర్టులో రిట్ పడేస్తే, వల్లకాట్లో రామ నాథయ్య!...ప్రసాద్ తరపున ఎవరు వాదిస్తారు?

సీతాపతి ఇంకా రాలేదు. రాడేమో! ఈ చీకటి నన్ను

వదలడం లేదు. పాములా చుట్టుకుంది. నా శరీరంలో కొంచెం కూడా ఖాళీ లేకుండా చుట్టేసింది. క్షణక్షణానికీ ఆ చుట్టు బిగుసుకుంటున్నది. ఉక్కిరి బిక్కిరి అవుతున్నాను. అంతా చుట్టుకుని పడగ ఎత్తి నా మీద ఊదుతున్నది. చినుకుల వేగం కొంచెం తగ్గింది. చలిగాలి చెవుల్లోంచి దూసుకు పోతున్నది.

ఎక్కడో దూరంగా మాటలు వినపడుతున్నాయి. మినుకుమినుకుమంటున్న సన్నని వెలుతురు కూడా నావైపే వస్తున్నది.

“హమ్మయ్య” అనుకున్నాను.

అవును. ఆ వస్తున్నది సీతాపతే అయి ఉండాలి. వెలుతురు ఇంకా దగ్గరగా వస్తున్నది.

సీతాపతే. పక్కన నల్లగా పొడుగ్గా ఉన్న తను వస్తున్నాడు. చేతిలో పార, పలుగు ఉన్నాయి. ఒక చేతిలో తాటాకు గొడుగు ఉన్నది. సీతాపతి లాంతరు పట్టుకుని నడుస్తున్నాడు.

నాకు దేవుడు ప్రత్యక్షం అయినట్టుగా వుంది. అతను వస్తూనే పలుగు, పార కింద పడేశాడు.

“ఇతన్ని వెదికి పట్టుకునేటప్పటికి తలప్రాణం తోకకి వచ్చింది” అన్నాడు సీతాపతి.

అతను కొంచెంగా తూలుతున్నాడు. ప్రసాదువైపు చూస్తున్నాడు.

ఇంక పనికి ఉపక్రమిద్దాం అన్నాడు సీతాపతి.

“కానీవోయ్.” అని పురమాయించాడు సీతాపతి.

పలుగు, పార తీసుకుని ప్రారంభించాడు. అటు పక్క ఇటు పక్క రెండు చిన్న గోపురాలున్నాయి, మట్టివి.

“ఇంత మరీ దగ్గరగానా? మనోచోట చూద్దాం” అన్నాను.

“ఎక్కడై తే ఏమిటోయ్!” అన్నాడు సీతాపతి.

నేను అటూ ఇటూ చూశాను. కొద్దిగా ఖాళీగా ఉన్న స్థలం కనిపించింది.

“అక్కడయితే?” అన్నాను ఆస్థలాన్ని చూపిస్తూ.

“సరే, అక్కడే కానిద్దాం” అన్నాడు సీతాపతి. నా మాటకు విలువ ఇచ్చి తవ్వతున్నవాణ్ణి ఆపమన్నాడు సీతాపతి.

మా మాటలు విని అతను పలుగు, పార తీసుకుని నేను చూపించిన స్థలం వైపుగా వెళ్ళాడు. ఆ లాంతరు వెలుతురు స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. ట్యూబ్ లైటు కన్నా కాంతిగా ఉంది హరికేన్ లాంతరు.

గబగబా గుంట తవ్వేశాడు. ఆ గుంట బొత్తిగా బొత్తులేదు. పొడుగు లేదు. మహాఉంటే మూడు అడుగుల పొడుగుంటుంది.

తవ్వతున్నప్పుడు అతనిలో ఓ విధమైన విసుగు కూడా కనిపిస్తున్నది. గబగబా ప్రసాదు దగ్గరికి వచ్చాడు. అమూల్యం రెండు చేతులతోనూ లేవనెత్తాడు. ఆ ఎత్తు కోడంలో ఓ విసురు ఉంది. ఏ కీలు కా కీలు ఊడిపోతుం

దేమో అనేట్లుగా ఉంది. రైల్వేస్టాట్ ఫారంమీద పోర్టుకు ఓ పెద్ద బరువును నిర్లక్ష్యంగా లేవనెత్తినట్లుంది.

ప్రసాదుకు ఇంజక్షను ఇస్తుంటేనే చూశ్శేక మొహం అటు తిప్పుకునేవాణ్ని. ప్రసాదుని తీసుకువెళ్ళి ఆ గుంటలో పడేశాడు. మొహం అటు తిప్పుకున్నాను. మొహం రెండు చేతులతోనూ కప్పుకున్నాను. హరికేన్ లాంతరు నావైపే చూస్తున్నది.

ప్రసాదు కోసం ప్రాణం గిలగిలలాడింది. అటు వేపు చూశాను. నడుంవరకే ప్రసాదు శరీరం లోపల ఉంది కాళ్ళు బయటకు వచ్చినాయి.

“అదేమిటోయ్, అంత చిన్నగుంట తవ్వేవ్? వాడసలే కాలు పొడుగు పిల్ల వాడు. మరికొంచెం తవ్వ.” అన్నాను.

“భలేవారండి. ప్రాణం లేనివాడికి. ఎంత గుంటయితే నేమిటండి.” అంటూ వారతో మట్టితీసి లోపల వేస్తున్నాడు గుంట పూడ్చడానికి

“కాళ్ళు బయట ఉంటే ఎలా” అన్నాను.

“బయట ఎందుకు ఉంటాయి. చూడండి మీరు.” అంటూ కాళ్ళు రెంటినీ లోపలకు నొక్కేశాడు, వారతో మట్టిని నింపుతూ. ప్రసాదుకు ఎంత నొప్పి కలిగిందో!

“లోతుకూడా ఎక్కువ తవ్వలేదు కదా, పై మట్టిని నక్కలు గీరేసి ప్రసాదును ముట్టుకోవూ తెల్లవారేటప్పటికీ!” అన్నాను.

అతను విసుగ్గా హేళనగా ఒక నవ్వు నవ్వాడు.
నాకు కోపం వచ్చింది.

“మామూలు ప్రకారం నీకు డబ్బు ఇస్తున్నాంగా.
కొంచెం పెద్దగుంట తవ్వి తే నీ దేం పోయింది?” అన్నాను.

“మీ రిచ్చే డబ్బుకు ఇది చాలు” అన్నాడు.

పిచ్చికుక్కలా అతని మీదపడి కరుద్దామనుకున్నాను.

“అయ్యగారూ, పని పూర్తయిపోయింది”దన్నాడు.

నా పిడికిలితో నిండా మట్టి తీసుకుని అక్కడ చల్లాను.
సీతాపతికూడా చేత్తో కొంచెం మట్టి వేశాడు.

ప్రసాదు తలమీద భోగిపళ్ళు పోసినట్టే అయింది.
వాడికి అయిదేళ్ళప్పుడు భోగినాడు. రేగిపళ్ళు, పువ్వులు,
శనగలు, అక్షింతలూ, రాగినయ్యపైసలూ అన్నీ కలిపి నెత్తి
మీద పోస్తే, చప్పట్లు కొట్టి కిలకిలా నవ్వుతూ ఎగిరేడు. ఆ
నవ్వు ఇంకా వినిపిస్తూనే ఉంది. ఆ నెత్తిమీదనే ఈ మట్టి
వేశాను.

“బాబూ, ఇంత రేత్రికాడ వచ్చాను, నా మీద
దయ ఉంచండి” అన్నాడతను.

సీతాపతి సంఖ్య చెప్పాడు జేబులోంచి తీసి ఇచ్చాను

“ఇదేంది? అయ్యగారూ, ఇంత కొంచెమా?...
అన్నాడు.

“ఇంత కాక మరెంత?...” అన్నాను.

“అయితే నే నసలు వచ్చేవాణ్నే కాదు. ఇంత రేత్రి
కాడ...” అని విసుక్కున్నాడు.

“మరేం చేస్తాం... ఇంకొంచేం ఇవ్వు...” అన్నాడు సీతాపతి.

సీతాపతి ఆజ్ఞ శిరసావహించాను. సీతాపతి దేవుడు. అతడు నిప్పుల్లో దూకమన్నా దూకుతాను.

పలుకు, పార తీసుకుని ఒక చేత్తో లాంతరు పుచ్చుకుని అతను వెళుతున్నాడు తృప్తిగా.

ఖాళీ చేతులతో నడుస్తున్నాను. ఒక్కసారి వెనక్కి చూశాను, ప్రసాదు పిలుస్తున్నట్టుగా. అంత చీట్లలోనూ ఒక్కణ్ణీ వదిలేసి వస్తున్నాను. భయపడతాడేమో!

సీతాపతి మానంగా నడుస్తున్నాడు.

ప్రణామమిలాంచి రోడ్డుమీదికి వచ్చాం. చీకటి తరుముతూనే ఉంది. సీతాపతిని కావలించుకుందా మని పించింది!

ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వారపత్రిక

...*

భూ త ౦

“వన్ డాన్”

“వన్ డాన్ యీజ్ నో డాన్”

“అసలు త్రీనోన్కు ఎందుకు వెళ్ళారు. మీ దగ్గర ట్రిక్ వేల్క్యా లేందే— ఇప్పుడు గేం ఛాన్స్ వృథాగా పోయింది. ఫోర్ కలర్స్ లో చెక్ వుండద్దుటండీ.”

“ఒక కలర్ మీరు ఇండికేట్ చేశారుగా ఓపెనింగ్ లో...మీ బిడ్డింగ్ వల్ల మిస్ లీడ్ అయ్యాను”

“అయితే నా బిడ్డింగ్ తప్పంటారా”

“అసలు కాని—”

“కానీ ఏవిటి గీని...మీది రాంగ్ ప్లే.”

శివరామయ్యగారు కొంచెం గట్టిగానే అన్నారు.

మా వాగ్వివాదం చిన్న యుద్ధరంగంగా మారేట్లుం దని తగ్గేను. శివరామయ్యగారి మీద ఉన్న గౌరవంకొద్దీ. అదీగాక కొద్దికాలం క్రితం ఆయనతో పరిచయం. ఆ పరిచయం స్నేహంగా మారుతున్న రోజులు, నేను తగ్గటానికి మరో కారణం గూడా ఉంది. అది ఆయన మొదటి ప్రపంచ యుద్ధానికి పది సంవత్సరాల ముందు పుట్టటం. మా ప్రత్యర్థులు ఇంచుమించు ఆ వయసులో వాళ్ళే. కాని ఆయనకన్నా చిన్నవాళ్ళే. ఒకాయన రఘుసతి. మరో ఆయన పరంధా

5)

మయ్య. నేను తప్పుగా ఆడేనని వాళ్ళు నన్ను మందలించారు.

వాళ్ళు ముగ్గురు.

నేను ఒకణ్ణి.

నేను తగ్గటంలో ఆశ్చర్యంలేదు. నా వయస్సు అటూ ఇటూ కాని వయస్సు. ఇట్టు మూడువంతులే ముగ్గు బుట్టగా మారింది. చిన్నవాళ్ళ గ్రూపులో చేరడానికి మనస్కరించదు. మరీ పెద్దవాళ్ళలో చేరితే ఇదీ వరస.

నేను ఆటలో చేతకాని వాణ్ణేమీ కాదు. పది సంవత్సరాలకుపైగా అనుభవం ఉంది. ఆంధ్రదేశంలో తెనాలి “బ్రిడ్జి” ఆటకు చాలా ప్రసిద్ధి, అక్కడ హేమా హేమిలుండేవారు. నా ఆటకు పునాది అక్కడే. అలాంటి వాణ్ణి చూస్తూ చూస్తూ ఆటలో అంత బ్లండర్ చేస్తానా? సమగ్రంగా పరిశీలిస్తే శివరామయ్యగారిదే తప్పు. బ్రిడ్జి ఆటలో ఫండమెంట్స్ తెలిసినట్టు కనబడదు. వాళ్ళ ముగ్గురూ తామేదో గొప్ప ఆటగాళ్ళమని అనుకుంటూ ఉంటారు.

నాకు రైలు ప్రయాణాలన్నా, ఊళ్ళు తిరగడం అన్నా సరదా. ఏ ఊరు ట్రాన్స్ఫర్ చేస్తే ఆ ఊరు సంతోషంగా వెళ్ళడం అలవాటయిపోయింది. ఇన్ని ఊళ్ళు తిరగడంవల్ల ఎన్ని రకాల వ్యక్తులతోటో పరిచయం. ఒక్కొక్కప్పుడు స్నేహం కలగడం సంభవిస్తుంది. కొందరు తమాషా వ్యక్తులుంటారు. కొందరు గమ్మత్తు మనుషులు, నేను మితభాషి నవడంవల్ల స్నేహితులు, ఆపులు మాత్రం చాలా కొద్ది

మంది ఉంటారు. ఏ ఊరు వెళ్ళినా చిన్నదో పెద్దదో “క్లబ్” అంటూ ఒకటి ఉంటుంది. సాయంత్రంపూట కాలక్షేపానికి కొంచెం నేపు టెన్నిస్, కొంచెం నేపు “బ్రిడ్జి” ఆడడం పరిపాటి. ఇక్కడే పరిచయాలూ స్నేహాలూ లభిస్తాయి... కొంత మంది దగ్గరకు వస్తారు. కొంతమంది మరీ దూరంగా ఉంటారు ఎవరో వాళ్ళను వెలివేసినట్టుగా...

ఈ ఊరు వచ్చిన కొత్తలో “క్లబ్”లో చేరినప్పుడు అలా వెలివేసినట్టుగా ఉన్న వాళ్ళను చూశాను. వాళ్ళ టేబిల్ జన సమూహానికి చాలా దూరంగా ఉంటుంది. సలుగురుండవలసిన టేబిల్ ను ముగ్గురే ఆక్రమించుకున్నారు. ఎప్పుడు చూసినా ఆ ముగ్గురే ఒక డమ్మి సహాయంతో వాళ్ళు బ్రిడ్జి ఆడుతుండేవాళ్ళు. కొంచెం నేపు టెన్నిస్ కూడా ఆడేవాళ్ళు. వాళ్ళ టెన్నిస్ చూస్తే నాకు నవ్వువచ్చేది. వధూవరులు పూలచెండు విసురుకున్నట్టుగా ఉండేది. వాళ్ళ ఆటలో మరొకరు చేరినట్టు కన్పించదు. శివరామయ్యగారూ రఘుపతి ఒకసారి ఆడేవారు. రఘుపతి పరంధామయ్య ఒకసారి ఆడేవారు. టెన్నిస్ ఆట ఏ మాత్రం తెలిసిన వాళ్లు కూడా, వాళ్ళు ఆడే ఆటని చూసి చూస్తూ చూస్తూ టెన్నిస్ అని అనలేదు.

ఒకరోజున మరో కొద్దులో నేను టెన్నిస్ ఆడి, బాగా అలసిపోయి లాన్ లో కుర్చీలో కూర్చుని సిగరెట్టు తాగుతూ వాళ్ళను గమనిస్తున్నాను. వాళ్ళు ఆట అయిం తరువాత బ్రిడ్జికి ఉపక్రమించారు. వాళ్ళు ముగ్గురే... ఆట ప్రారంభం

అయింది. నా కెందుకో అక్కడకు వెళ్లాలనిపించింది. ఆ తే
చూస్తూ లేచివెళ్ళే ప్రయత్నంలో ఉన్నాను. ఇంతలో నా
పక్కన ఉన్న డాక్టర్ శర్మ. “అక్కడికెందు కెళ్తావా స్వామీ.
అది భూతాల తేబిల్...వాళ్ళవి కభంధహస్తాలు-ఆ వలలో
చిక్కుకున్నారంటే మళ్ళీ బయటకురాలేదు - వాళ్ళో పెద్ద
బోర్ -” అన్నాడు.

“ఫరవాలేదులెండి - సరదాగా ఉంటుంది - వెళ్ళి
చూస్తాను-” అని బయలుదేరాను.

అలా బయలుదేరి వాళ్ళ వలలో చిక్కుకున్నాను.
క్లబ్ లో అనేక గ్రూపులు, గ్రూపుల్లో గ్రూపులు. ఎక్కడ
చూసినా సందడిగా ఉంది! లాన్ లో ఓ అరడజను మంది
కూచుని సిగరెట్లు కాలుస్తూ గాసిప్ కొడుతున్నారు. నవ్వులు
కేకలు- రాజకీయాల్లాంటి వేవో వినిపిస్తున్నాయి. మరో
మూలరమ్మి తేబిల్స్ - అందరూ చాలా క్షరియస్ గా
ఉన్నారు. సిగరెట్లు పొగ మాత్రం దట్టంగా కప్పేసింది
జీవితంలో ఏదో అమూల్యమైనవి పోగొట్టుకున్న వాళ్ళ
మాదిరి కొందరి బిక్క మొహాలు తొంగిచూస్తున్నాయి.

బిలియర్డ్స్ రూమ్ సందడిగా ఉంది. అక్కడ మరీ
పెద్దగా నవ్వులూ కేకలూ- అక్కడా గదంతా సిగరెట్టుపొగ
ఆవరించింది. ఏ క్షణానన్నా నర్సింజే కారు మేఘంలా. అక్కడి
వాళ్ళంతా చాలామంది కుర్రకారే ... అపుడప్పుడు పెద్దగా
మాటలు వినపడుతున్నై. తేబిల్ తెన్నిస్ రూమ్ లో బంతి
బల్ల మీద భరతనాట్యం చేస్తున్నది. మృదంగం వాయిస్తు

న్నట్టుగా ఉంది. “గుడ్ మోర్నింగ్” అని మధ్యమధ్య నవ్వులు, ఆడే వాళ్ళ శరీరాలు మెలికలు తిరుగుతున్నాయి.

వరండాలో ఓ మూల ఇద్దరు వ్యక్తులు ప్రపంచంతో తమకేమీ సంబంధం లేనట్టుగా చదరంగంలో మునిగి ఉన్నారు. మేం ధన్యులం అనుకుంటున్నట్టుగా ఉన్నాయి వాళ్ళ ముఖకవళికలు.

మరి కొంచెం దూరంలో శివరామయ్యగారి టేబిల్. మాటలు వినిపిస్తున్నాయి.

“ఆ రోజులే వేరు. అయిదు రూపాయలు పారేస్తే బంగారు తీగలు- బియ్యం బస్తా ఇంటికొచ్చిపడేది. అది స్వర్ణయుగం అంటున్నారు శివరామయ్యగారు.

“బియ్యం అంటారేవిటి - గజం మూడణాలకు ఒకటో రకం మల్లు-తాన్లకుతాన్లు- కోటేశం కొట్టుకు కబురుచేస్తే మూటకట్టి ఇంటికి పంపించేవాడు.”- రఘుపతి.

“అప్పటి నిజాయితీ ఏదండీ ఇప్పుడు” అంటున్నాడు పరంధామయ్య-

“అందుకేగా ఎవ్వరికీ ఓటు వెయ్యకుండా- నా వోటు నా దగ్గరే ఉంచుకుని వీళ్ళ రోగం కుదిరించాను-” శివరామయ్య.

“అంత విలువైన ఓటు వీళ్ళకువేసి వృథా చెయ్యడమా- వీళ్ళకు అర్హత ఉండదూ-” రఘుపతి.

సంభాషణ మంచి పట్టులోవుంది నే వెళ్ళేటప్పటికి- ఎవరికొకటూ, శాపనార్థాలు తగుల్తున్నాయి.

“మీ రివ్వాలే తెన్నిస్ బ్రహ్మాండంగా ఆడేరు” అంటున్నాను పరంధామయ్య శివరామయ్యగారి నుద్దేశించి.

తెన్నిస్ లో యోధాను యోధులైన తెల్లన్ గురించి, ఫ్రెడ్ పెర్రీని గురించి సంభాషణ మొదలయింది.

శివరామయ్య గారంటున్నారు. “ఈ కృష్ణన్, ముఖర్జీ, ప్రేమ్జిత్. వీళ్ళకూడా ఒక ఆటగాళ్ళేనా.” అని.

“నా మొహం....చెప్పక చెప్పక వీళ్ళను గురించే చెప్పానూ...అయ్యో రామ...వాళ్ళ ఆట చూస్తుంటే నాకే సిగ్గుగా ఉంది.” అంటున్నాడు పరంధామయ్య.

“ఆ రోజుల్లో నేను సింగిల్స్ ఆడుతుంటే అసలు బంతి కన్పించేదిటండీ. యద్ధరంగంలో అభిమన్యూడికిమల్లే చెండుకు తినేవాణ్ణి” శివరామయ్యగారి కామెంట్.

“బాగా చెప్పారు. ఇప్పటికీ మాత్రం మీరేమైన తక్కువా. అని వంతు పలికాడు పరంధామయ్య.

డాక్టర్ శర్మ చెప్పిన మాటలు నెమరు వేసుకుంటూ నెమ్మదిగా కాళ్ళీగా ఉన్న కుర్చీలో ఏదో తప్పుచేసినవాడిలా వాళ్ళ ముఖాలవంక చూస్తూ...కూర్చున్నాను. నన్ను నేను పరిచయం చేసుకున్నాను. నేను కాలుస్తున్న సిగరెట్ వైపు చూస్తున్నారు శివరామయ్యగారు. ఆ చూపులో కొంచెం కోపం కన్పిస్తున్నట్టుగా ఉంది.

“మా శివరామయ్యగారికి సిగరెట్టు పొగపడదులెండి. ఎలర్జీ.” అన్నాడు రఘుపతి. చూస్తూ చూస్తూ కాలుస్తున్న

సిగిరెట్టును పా రేయలేక. మూడువంతులు అయిన తరువాత పా రేశాను.

“తమకు బ్రిడ్జిలో ఏవన్నా ప్రవేశముందా—?” అన్నాడు శివరామయ్యగారు.

“అంత ఎక్స్ పర్టును కావనుకోండి. నాలుగో చేతికి పనికొస్తాను.” అని వినయంగా చెప్పుకున్నాను.

“భేష్...చేయిక్క పండి” అన్నాడు శివరామయ్యగారు ...అలా పరిచయమైంది వాళ్ళతో ... నిజంగానే నలలూ చిక్కుకున్నాను. నన్ను వాళ్ళు వదలరు. నేను వాళ్ళను వదలను...శివరామయ్యగారంటే ఎందుకో ఆకర్షణ...పాత కాలం మనిషైనా అయిడ లిస్ట్ గా కనిపిస్తారు. జీవితంలో ఆయన అనుభవాలు కోకోల్లలు...ఒక్కొక్కప్పుడు ఆయన మాటలకు నవ్వు వస్తుంది. తను పెద్ద విట్టువేశానని ఆయన అనుకుంటారు. ఇది కూడా ఓ విట్టేనా అని నాకు నవ్వు వస్తుంది. ఆ నవ్వుకు ఆయన మురిసిపోతారు.

“ఈ ఆల్కహాలికులను చూస్తే నాకు వళ్ళుమంట” అన్నారు. శివరామయ్యగారు. ఓసారి...విరగబడి నవ్వేను, అందరూ నవ్వేరు.

*

*

*

రెవిన్యూ ఇలాకాలో ఇక్వోకుల కాలంలో చేరి కలెక్టరుగా, రిటైరయినారు శివరామయ్యగారు స్వరాజ్యం వచ్చిన కొంతకాలానికి - రిటైరయే ముందు ఐ. ఎ. ఎస్. ఇచ్చారు. ఆయన ఇంటిముందు శివరామయ్య ఐ. ఎ. ఎస్.

అనే బోర్డు ఉంటుంది. మనకెందుకండీ స్వరాజ్యం. చాలా అనవసరం...డిసిప్లైన్ ఎదీ...!" అనే అర్థం స్ఫురించేట్టుగా మాట్లాడతారు. "మనుషులంటే వాళ్ళే మనుషులు." అని దొరల సంగతి చెప్తూ వుంటారు. రాబ్, మేగ్నాల్డ్, డఫ్, బీన్, కాటన్... ఇలాంటి కలెక్టర్ల పేర్లు ఎప్పుడూ చెప్తూనే వుంటారు. "ఏ నాడో పుణ్యం చేసుకోబట్టి వాళ్ళ దగ్గర పనిచేసే అదృష్టం కలిగింది. అన్నారొకసారి- అబ్బ! ఎంత అదృష్టం" అనుకున్నాను.

"వానపాము గూడా పామేటండీ—" అన్నారు. "ఇప్పటి కలెక్టర్లు బొడ్డాడని అర్భకులు, అయ్యారాత.

ఇప్పటి ప్రభుత్వోద్యోగులు. మంత్రులు ప్రభుత్వం, ఇంకా ఇలాంటివన్నీ ఆయన దృష్టిలో దిగదుడుపే.

"ఈ ప్రాజెక్టులేవిటి? ఈ పరిశ్రమలేవిటి. నా బొంద" అంటారు.

ఇతర దేశాల వస్తువులంటే మహామోజు. వాటి నాణ్యం వీటికెక్కడ ఉందండీ? అంటారు.

ఉద్యోగులను గురించి విసుర్లు ఇంక చెప్పక్కర్లేదు. "లంచగొండితనం ప్రబలి పోయింది. అంతాలఫ్‌ంగ్‌లు, మన దేశం బాగుపడదు. మనఖర్మ, అంటారు.

"ఆ రోజుల్లో లంచగొండితనం లేదా." అని అడుగు దామనుకున్నాను. ఆయన్ను ఎదిరిద్దామంటే చచ్చేభయం.

ఎప్పుడు చెప్పినా మేడిన్ ఇంగ్లండ్ వస్తువులను గురించే చెప్తారు. "వాటికి చలన ఎక్కడిదండీ" అంటారు. శివ

రామయ్యగారు బ్లేడ్ వాడరు. ఎప్పుడో నలభై ఏళ్ళనాడు నాన్న మేడిన్ జర్మనీ మంగలి కత్తి ఉంది ఆయన దగ్గర. మంగలంటు పడకండా స్వయంగా దాన్ని ఉపయోగిస్తారు. ఇంకా ఇలాంటి వస్తువులు బోలెడున్నాయి. అందులో కొన్ని బ్లాక్ బర్డ్ కలం, తళతళా మెరుస్తున్న క్రిమెంట్ గుండీలు మొదలైనవి.

“ఇంగ్లీషు పాస్టయిన్ ఎంతబాగుండే దనుకున్నారు. మనం చింపితే చినగాల్సిందేగాని, ఒకపట్టాన చినిగేదా. చాకలికి వేసేకొద్దీ మెరుగు ఎక్కువయేది.” అంటారు.

శివరామయ్యగారు ఓల్డ్ మెట్రిక్.

“అబ్బో! ఆస్టాండర్డు వేరు. ఆ ఇంగ్లీషు వేరు. నేను డ్రాప్స్ పుటప్ చేస్తే దొరలు గుమ్మయిపోయి. అమాంతం కావలించు కుండేంత పనిచేసేవారు. శివ రామ్య యు ఆర్ ఎస్టాబ్లిష్మెంట్. అంటే ఎంత ఎంకరేజింగ్ గా ఉండేది. ఒక రూపాయి స్పెషల్ ఇంక్రిమెంటు ఇస్తూ, నా బుజంతట్టే కాటన్ దొర - నా వళ్ళు పులకరించింది కాదుటండీ, ఆ రోజుల్లో రూపాయి ఇప్పటి వంద రూపాయలకు సమానం” అన్నారు.

నేను కళ్ళు పెద్దవి చేశాను.

శివరామయ్యగారు ఇంట రెస్టింగ్ మనిషే అనుకున్నాను.

ఆయనకు వర్తమానంతో పనిలేదు. భవిష్యత్తులే

లేదు. వర్తమానం ఆయన దృష్టిలో నల్లకాడు. “మనకు భవిష్యత్తేమిటి నా బొంద” అంటారు.

శివరామయ్యగారిలో కొంత రసకత్వం గూడా లేక పోలేదు. తన పెళ్ళినాటి సంగతులు చెప్పుంటాడు. ఆయన పెళ్ళానికి అప్పుడు తొమ్మిదేళ్ళట.

“ఆ రోజుల్లో బోగం మేళాలు మహా ఎంజాయ్మెంట్ గా ఉండేవి లెండి” అని పెద్దగా నవ్వేరు ఒకసారి.

ఆయన నవ్వితే మేమంతా తప్పక నవ్వి తీరాలి. లేక పోతే చాలా ప్రమాదం.

మొత్తానికి ఆయన నా దృష్టిలో ఒక రకమైన ఆదర్శ మూర్తిగా కన్పించారు.

“మీకు అరవైవేళ్ళు దాటినా- అంత వయసున్నట్టు కన్పించరు. అన్నానోసారి.

ఈ కాలం తిండిలో బలమేదీ-! వరి చెత్తేగా... నేను చూడండి నాకు డెబ్బై ఏళ్ళంటే ఎవరన్నా నమ్ముతారా-” అన్నారు జవాబుగా, చిన్న పొగడ్తచాలు మనిషికి బ్రహ్మ సందం-

కొన్నాళ్ళ పరిచయంతో నాకు మొత్తంది. ఈ వల లోంచి తప్పించుకుండే ప్రయత్నంలో ఉన్నాను. క్లబ్ లో వాళ్ళు నన్ను కూడా వెలివేసినట్టే ఉన్నారనిపించింది.

*

*

*

కొన్నాళ్ళకు ఆ ఊరునుండి బదిలీ అవడంతో వాళ్ళ వలలోంచి బయటపడ్డాను. అమ్మయ్య అనుకున్నాను. కాని

అప్పుడప్పుడు శివరామయ్యగారు జ్ఞాపకం వస్తూ వుంటారు. భూతకాలం తప్ప వర్తమానం, భవిష్యత్తులకు విలువ ఇవ్వని శివరామయ్యగారు నా కెందుకో ఓ వింతవ్యక్తిగా కనిపిస్తారు. ఆయనవల్ల ప్రయోజనం ఉండీ కూడా ఎవరికీ ఉపయోగపడని మనిషి. ఏళ్ళువచ్చి వయసు ఉడిగిన చెట్టుకూడా అంతో ఇంతో ఇతరులకు ఉపయోగపడుతుంది.

బదలీ అయి వెళ్ళిన ఊళ్ళో మళ్ళీ కొత్త పరిచయాలు కొత్త వ్యక్తులు.

అక్కడ క్లబ్ లో మొదటిరోజే కలిగిన పరిచయం నాకెంతో ఆనందాన్నిచ్చింది. మనిషి నడివయస్సులోవాడు ఆజాను బాహువు. ఆరడుగులు పొడవైన మనిషి. నిండైన విగ్రహం. నడుస్తున్నా మాట్లాడుతున్నా చాలా హుందాగా ఉంటుంది. ఆయన కళ్ళల్లో బోలెడంత ఆకర్షణ ఉంది. ఎప్పుడూ నవ్వుతూ నవ్విస్తుంటాడు. అతను బోడిగుండు చేయించుకుని కాషాయవస్త్రాలు ధరిస్తే స్వామి శివానందలా ఉంటాడు. అంత వర్చస్సు ఎక్కడిదో! డార్క్ కలర్ టెర్రిన్ సూట్ లో నాసర్ విజ్ఞప్తికి తెస్తాడు. పొందూరు ఖద్దరు దోవతి - [దానికి ఎర్ర రంగు రుద్రాక్ష అంచు జరీ -] మోకాళ్ళవరకు లాల్చీ వేసుకుంటే కళకళలాడుతూ కాంగ్రెస్ ప్రెసిడెంటునే మరిపిస్తాడు. మెర్వాణివేసి సన్నటి లాగు తొడిగితే ప్రిన్స్ లా ఉంటాడు. వెనక నెహ్రూని గురించి చుస్తుల విషయంలో చాలా ఎక్కువగా చెప్పుకునే

వారు. ఏ రకం మస్తులు వేసినా గొప్ప పర్సనాలటీ కన్పిస్తుందని. నాకెందుకో ఆ మాటలు స్ఫురణకు వచ్చినాయి.

“నా పేరు సురేష్ - మీరు ఈ ఊరుకి కొత్తగా ట్రాన్స్ఫర్ అయి వచ్చినట్టుండే...” అని నవ్వుతూ పలకరించాడు పక్కన కూచున్నప్పుడు. ఆ చిరునవ్వులో బోలెడు ఆప్యాయత కన్పించింది. ఆ చిరునవ్వుకు కింది పెదవులు పైపెదవులు విడిపోకుండా కొంచెం పక్కకుసాగినై నాజుగ్గా - ఆ సున్నితమైన పెదవుల కదలికకే - నా మీద పన్నీరు చల్లినట్లుగా హాయిగావుంది. చిరునవ్వు చాలా మందిలో చూశానుగాని ఈ చిరునవ్వులో నాకేదో ప్రత్యేకత కన్పించింది. నరాలన్నీ బిగబట్టి పెదిమలు సాగదీసినట్లుగా ఉంటుంది కొంతమందిలో. నవ్వినపుడు కళ్ళు ఏటో చూస్తాయి. ఎందుకొచ్చిన ఖర్మరా అన్నట్లుగా ఉంటుంది. తెచ్చిపెట్టుకున్న “హా! కోరి నోస్”లా ఉంటుంది. అదివేరు ఇదివేరు.

నవలలు చదవడంలో ఇంటరెస్ట్ ఉండడంవల్ల మేం ఇద్దరం మరీ దగ్గరకు వచ్చేం.

సురేష్ చాలా పుస్తకాలు చదివినట్టు కన్పిస్తాడు.

సాయంత్రం పూట లాన్లో కూర్చున్నపుడు మంచి మంచి కథలు చెప్తాడు తను చదివిన నవలల్లోవి.

నేనూ చెప్తాను.

మా పరిచయం పుస్తకాలు ఎక్స్చేంజ్ చేసుకుండే వరకూ వచ్చింది. ఒకరోజు లవ్ ను గురించి చర్చ వచ్చింది

ఒక నవలకు సంబంధించినది. ఎనలైజ్ చేసి చక్కగా చెప్తున్నాడు.

“సెవన్ ఫేసెస్ ఆఫ్ లవ్ చదివారా? అన్నాను-నే చదివిన ఆ పుస్తకాన్ని గురించి క్లుప్తంగా చెప్పాను. సురేష్ ఎగిరి గంతేశాడు. అది నాకివ్వండి. తప్పక చదువుతాను” అన్నాడు.

“ఈ మధ్య ‘వ్యాలీ ఆఫ్ ది డాల్స్’ అని ఒకటి చదివాను బ్రహ్మాండంగా ఉంది, సిక్స్ మిలియన్ కాపీస్ పోయాయట ఇప్పటికీ. ‘ప్యెంటీయల్ సెంచరీ ఫాక్స్’ వాళ్ళు పిచ్చుగుగూడా తీస్తున్నారు. రేపు తెస్తాను. ఆ పుస్తకం మీరు చదవండి...అన్నాడు” సురేష్.

నా ఆనందానికి మేరలేదు.

ఈ పుస్తకాల స్నేహంలో విచిత్రమైన అనుభూతి వుంది.

పరిచయం స్నేహంగామారి, స్నేహంలో చనువు గూడా ఏర్పడ్డది. ఒక రోజున అన్నాడు. పుస్తకాల ద్వారా ఏర్పడ్డ స్నేహితులు నాకు చాలా కొద్దిమంది. ఆ మాట కొస్తే అసలు తేరనే చెప్పచ్చు. మిమ్మల్ని చూస్తే నాకు ప్రాణం లేచి వచ్చింది.” అనీ.

సామాన్యంగా సురేష్ మితభాషిలా కనిపిస్తాడు. పుస్తకాల విషయం వస్తే మాత్రం అతనిదే పైచెయ్యి. క్లబ్ లో పుస్తకాల గొడవ ఎవ్వరికీ అక్కర్లేదు.

“మా ఇంటికి రాగూడదటండీ! ఓ రోజు సాయంత్రం. కబుర్లు చెప్పుకుంటూ కాలక్షేపం చేద్దాం అన్నాడు ఓరోజు.

“అంతకంటేనా? వస్తా”నన్నాను.

ఎడన్ రాసిచ్చి గుర్తులు చెప్పేడు.

అనుకున్న ముహూర్తానికే వెళ్ళాను.

నన్ను చూస్తూనే... “రండి, రండి... మీ కోసమే ఎదురు చూస్తున్నాను. ఇల్లు సులభంగా కనుక్కోగలిగేరా?” అంటూ లోపలికి తీసికెళ్ళాడు. మళ్ళీ అదే చిరునవ్వు. నాకు పెయింటింగ్ రాదుగాని... వస్తే అతని ప్రొఫైల్... ఆ చిరు నవ్వు... రంగుల్లో కలిపితే ఎంత అందంగా ఉంటుందో! మోనాలిసాస్మైల్లా - సురేష్ సైన్స్ - అని పేరు పెట్టచ్చు.

సురేష్ మేడమెట్లెక్కుతున్నాడు.

అతని వెనకాలే నేనూ...

దాదాపు ఎనిమిది గంటలవుతోంది.

సురేష్ అప్పుడే స్నానంచేసి - పొందూరు ఖద్దరుపంచె, లాల్చీ వేసుకుని, నుదుటి మీద పడుతున్న ఉంగరాలజుట్టు పైకి తోసుకుంటూ, శోభనపు పెళ్ళికొడుకల్లే కళకళలాడుతున్న ముఖకవళికలతో, “రండి ఇలా కూర్చుందాం...” అంటూ సోఫా చూపించాడు. అదివరకు నేను గమనించలేదు గాని అతని మెళ్ళో చాలా సన్నని ఒంటిపేట బంగారు గొలుసు - లాల్చీకి పై రెండు బొత్తాములు పెట్టుకోకండా వదిలేయడంతో తళతళా మెరుస్తోంది. అసలే శరీరం బంగారు

ఛాయ. ఆ ట్యూబ్ లైటు ముందు పున్నమ చంద్రుడులా వెలిగిపోతున్నాడు.

అది అతనిస్వ డీ రూమ్ లా ఉంది. నలువైపులా అద్దాల బీరువాలు, వాటిల్లోంచి పుస్తకాలు తొంగి చూస్తున్నాయి మాట పలుకులేకండా, గోడలకు పటాలు, క్యాలండర్లు ఇలాంటి వేమీలేవు. ఓ పెర్షియన్ కార్పెట్ రెండు సోఫాలు ఒక ఈజీఛైర్, దాని ప్రక్కనే సుమారు నాలుగైదు అడుగుల ఎత్తున నిల్చుని ఉన్న రీడింగ్ ల్యాంప్. ఆ రీడింగ్ ల్యాంప్ చాలా ఆకర్షణీయంగా అర్టిస్టిక్ గావుంది. నా సుపాము పడగఎత్తి నిల్చున్నట్టుగా - మత్స్యకన్నె వయ్యారంగా నిల్చుని, ఈజీఛైర్ లో పడుకుని చదువుకుంటున్న వాళ్ళ ముఖంలోకి తొంగిచూస్తూ, ముద్దు పెట్టుకున్నట్టుగా...ఆ భంగిమలో ఉంది. సురేష్ కి మంచి ఈ స్టటిక్ సైన్స్ ఉన్నట్టుంది. సోఫాలకు మధ్య చిన్నచిన్న టేపాయిస్ ఉన్నాయి. ఒకమూల టెలిఫోన్ ఉంది. మేడమీద మారుమూల గది నిశ్శబ్ద ప్రశాంత వాతావరణం. ఆ గదిలో కూచుంటేనే హాయిగా ఉంది.

“ఈరోజు చాలా శుభదినం...”

“అదేవిటి అలా అంటున్నారు.”

“మీరు మా ఇంటికి రావడమే...సాధారణంగా ఇంటి కెవరినీ పిలవను, ఎవరూ రాదు...మీలో గొప్ప ఆకర్షణేదో ఉంది—”

ఇలా ప్రారంభం అయింది మా సంభాషణ.

“ప్రతి మనిషిలోనూ మాగ్నెటిక్ వేవ్స్ ఉంటాయి. మనిద్దరిలో ఆ వేవ్స్ ఉన్నట్టుండి కలుసుకున్నాయి. పూర్వ జన్మలో మనిద్దరం చాలా దగ్గర వాళ్ళమై ఉండాలి” అన్నాడు సురేష్...

ఇంతలో నాకరు కుత్రాడు ప్రేలో పకోడీలు, చిప్స్, కామ్యూనల్స్, మిక్సెడ్ - తీసుకొచ్చి సెంటర్ టేబుల్లో ఉంచాడు. మెట్లమీంచి నాకరు కుత్రాడు గబగబా కిందికి దిగి వెళ్తున్న చప్పుడు. మరో అయిదు నిమిషాల్లో మళ్ళీ ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. ఈసారి అతని చేతిలో ఓ సీసా, రెండు గ్లాసులు అయిస్ ఫ్లాస్కో ఉన్నాయి. అవి బల్లమీద ఉంచి మళ్ళీ వెళ్ళాడు. అతను మెట్లుదిగి వెళ్తుంటే మ్యూజి కల్గా, మృదంగం వాయిచినట్టుంది.

“మీకేం అభ్యంతరం లేదనుకుంటాను” అంటూ ఓపెనర్తో సీసాకార్క్ తీసి రెండు గ్లాసుల్లోను పోశాడు సురేష్...

“అంతగా అలవాటు లేదనుకోండి. కాని కంపెనీకోసం తప్పక గ్లాసులు కలుపుతాను” అంటూ సోడాలు రెండు తీసుకుని ఓపెన్ చేసి ఆ గ్లాసుల్లో పోశాను. సురేష్ అయిస్ క్యూబ్స్ తీసుకుని రెండు గ్లాసుల్లోను రెండు వేశాడు. ఇద్దరు స్నేహితులు దగ్గర దగ్గరగా భోజనానికి కూచుని ఒకరి కొకరు వడ్డించుకున్నట్టుగా ఉంది. ఒకరు కూర వేయడం- ఒకరు నెయ్యి వెయ్యడం- ఒకరు పప్పు వెయ్యడం- ఇలా- రెండు చేతులూ కలిస్తే భోజన పదార్థాలన్నీ ప్లేట్లో సిద్ధం- భోజనం రెడీ - అలాగే గ్లాసుల్లో పదార్థం రెడీ-

“ప్రీచియర్స్-” అని సురేష్ గ్లాసు ఎత్తేడు.

మా ఇద్దరి గ్లాసులూ కలిసినై.

ఇద్దరమూ ఒక్కసారి సిప్ చేసి బల్లమీద ఉంచాం గ్లాసులు. గ్లాసుల్లో ద్రావకమట్టం చాలా కొద్దిగా తగ్గింది.

“పకోడీలు తీసుకోండి-అంటూ ఆ ప్లేటును నా కందిం చాడు సురేష్.

“ఇంత ట్యూబ్ లైట్ ఎందుకూ-? మనం మాట్లాడు కుంటుంటే ఈ లైటు మన వైపు భయంకరంగా చూస్తున్న ట్టుంటుంది-” అంటూ ఆ లైట్ ఆఫ్ చేసి మరో డిమ్ లైట్ వేశాడు. సురేష్- ఆ లైటు వెల్తురు ఆకుపచ్చ రంగులో హాయిగా వేపచెట్టు నీడలా ఉంది.

“మీకు గుత్తివంకాయ కూర ఇష్టమే కదూ?- మన భోజనంలో ఇవాళ అదే స్పెషల్ డిష్- మావాడు అది తయారు చేయడంలో గట్టివాడులెండి” అన్నాడు సురేష్.

సెకండ్ రౌండ్ అయ్యేటప్పటికి సంభాషణ జీవితం మీదికీ, సాహిత్యం మీదికీ మళ్ళింది-

అసలు- జీవితంలో ఏం సాధించాలని ప్రతివాడూ తాపత్రయ పడుతుంటాడు-” అన్నాడు సురేష్-

“ఆ మాటకొస్తే ఈ తాపత్రయం ఎవ్వరిలో కన పడదు. భూమ్మీద పుట్టాం గనుక బ్రతికుండడం ఓ విధిగా- యంత్రంలా జీవితం సాగించడం తప్ప-” అన్నాను.

“గార్డెనర్ ది-” ది ఇండివిడ్యుయల్ అండ్ లుడేస్ వరల్డ్” చదివారా?

“లేదు..”

“పోనీ రస్సెల్?!” ఎడ్యుకేషన్ అండ్ గుడ్ వరల్డ్ లో సానైటీలో ఇండివిడ్యుయల్ కున్న పాత్రను గురించి బాగా రాశాడు.”

“అవునవు” నన్నాను. ఆ పుస్తకం చాలా రోజులక్రితం చదివాను. నాకు చాలా నచ్చింది.” అన్నాను.

ఈ చిప్స్ తీసుకుందాం. అని ఆ ప్లేటు ముందుకు జరిపేడు. నా సిగరెట్టు వెలిగించి తన సిగరెట్టు వెలిగించు కున్నాడు.

“ఒక దేశం భవిష్యత్తును - ఆ మాటకొస్తే ప్రపంచం భవిష్యత్తును - చూపు రేఖలను - మానవ కళ్యాణంకోసం మలచేశక్తి - ఒక్క వ్యక్తిలో ఉండే అవకాశాలున్నాయి - కాదంటే అతని వ్యక్తిత్వం మీద ఆధారపడి ఉంటుంది - ఒక ఇండివిడ్యుయల్ సమర్థత ఎంతైనా చేయగలడు.”

“ఈ మాటలు నాకు చాలా నచ్చినాయి.

“వ్యక్తి మానసికంగా పెరిగినప్పుడే - అది సంభవిస్తుంది. పెరిగడానికి తగిన వాతావరణం సృష్టించుకోవాలి” అన్నాను.

ఆ తర్వాత మేరేజి, మోరల్స్ మీదికి వెళ్ళింది సంభాషణ.

మూడో రౌండ్ నడుస్తున్నది. గ్లాసుల్లో ద్రావకం పాదరసంలా కడులుతున్నది.

నా కంతగా అలవాటు లేకపోవడం మూలాన మూడో రౌండుకే - ఏ లాకానికో వెళ్ళినట్టుగా ఉంది.

సురేష్ కళ్ళు జ్యోతులల్లే ఎర్రపడుతున్నా తావీగానే మాట్లాడుతున్నాడు, మనిషి మొత్తానికి బాప్ లోనే ఉన్నాడు.

హక్స్లీ “జినియస్ అండ్ ది గాడెస్” ప్రొఫెసర్ కథ ప్రారంభించాడు. అది నేనూ చదివేనుగాని సురేష్ చెప్పే విధానంలో ఓ ప్రత్యేకత ఉంది. అతను చెప్తుంటే నవల మళ్ళీ చదివినట్టే ఉంది. చదివినప్పుడు నాకు తట్టని కొన్ని యాంగిల్స్ నుండి చెప్తున్నాడు. కథ మంచి పట్టులో ఉంది. ప్రొఫెసర్ భార్య- ప్రొఫెసర్ దగ్గర పని నేర్చుకుంటున్న అసిస్టెంట్-వాళ్ళిద్దరిమధ్య ప్రణయం. ఆమె అతని పక్కలో దూరడం- చాలా గమ్మత్తుగా వర్ణిస్తున్నాడు.

ఆ వాతావరణంలో అలాంటి ఘట్టాలే ఇంటరెస్టింగ్ గా ఉంటాయి. ఏ లోకంలోనో ఉన్న నాకు బలే హాయిగా ఉంది.

క్షణంలో సగం.

నే కూర్చున్న సోఫా తమాషాగా కదిలినట్టు. అటూ ఇటూ ఒరిగినట్టుగా ఉంది, కిటికీలు టపటప కొట్టుకుంటున్నాయి. ఇదేం భూతాలకొంప కాదుకదా అనుకున్నాను.

సురేష్ సోడాకోసం కుర్చీలోంచి లేచి- తూలి పడబోయినాడు.

మేడంతా అదిరి దడదడమన్నది.

లైటు ఆరిపోయింది.

గాడాంధకారం...

నేనెందుకో వణుకుతున్నాను.

“ఇది భూకంపమండోయ్...” అన్నాడు సురేషు...

సిగరెట్టు వెలుగులో సురేషు ముఖం లీలగా కన్పిస్తున్నది...

బాలకనీ దాకా వెళ్ళి బయట చూశాం. చిక్కని చీకటి- పుటము కున్నది. చాలా మంది జనం నక్షత్రాల వెలుగులో రోడ్లమీద అటూ ఇటూ పరుగెత్తుతున్నారు.

ఇది భూకంపమేనని అప్పటికిగాని నిర్ధారణకు రాలేదు. నా కెందుకో ఆ సమయంలో శివరామయ్యగారు జ్ఞాపకానికి వచ్చేరు... “ఇదేం భూకంపం అండీ చచ్చు బూకంపం... అబ్బో...మా రోజుల్లో...” అనేవాడు.

“ట్రైమర్” తగ్గిపోయింది లెండి. రండి రండి కూర్చుదాం” అన్నాడు సురేషు.

తడుముకుంటూ లోపలికి వెళ్ళి ఎవరి స్థానాల్లో వాళ్ళు కూర్చున్నాం.

బల్లమీద సిగరెట్టు ప్యాకెట్ కోసం వేళ్ళు జాపితే గ్లాసు తగిలి వలికిపోయింది. సురేషు అగ్గిపిల్ల వెలిగించి ఆ వెలుగ్లో ఫోన్ దగ్గరకు వెళ్ళి పి. టి. ఐ.కి ఫోన్ చేస్తున్నాడు.

మళ్ళీ వచ్చి కూర్చున్నాడు.

“మేడ దడదడ లాడడం- నేను సోఫాలోంచి గమ్మత్తుగా కదలడం గమనించాను. కాని ఇది బూకంపమని అనుకోనే లేదు. వెంటనే మనం కూడా కిందికి వెళ్ళిపోవలసింది” అన్నాను.

“వెళ్ళేలా పల మేడ కూలితే...” అని నవ్వేడు సురేషు.

“మళ్ళీ ఈసారి వస్తే - మనిద్దరి శవాలు ఈ డెబ్రిస్ లోంచి బయటకు లాగడానికి వాళ్ళ దుంప తెగుతుంది -” అన్నాను.

“అసలు చావంటే భయంకన్నా - చచ్చిపోయిం తరువాత పెళ్ళాం బిడ్డలూ ఏమవుతారోనన్న భయం జాస్తి మనిషికి. వెలుగుతున్న దీపం ఆరిపోతే - దీనికేం భయం? ఆరిపోవడంవల్ల ఇతరులకు చీకటవుతుందని ఆందోళన - అందు కనే ఆరిపోయే ముందు రెపరెప కొట్టుకుని గిజగిజ తన్ను కుంటుంది -” అన్నాడు సురేష్ తాపీగా.

“ఉన్నట్టుండి చచ్చిపోతే - చచ్చినవాడి మీద సాను బూతి తాత్కాలికంగా ఉన్నా పెళ్ళాం పిల్లల్ని నడి సము ద్రంలో ముంచి వెళ్ళాడని తిట్టిపోస్తారు” అన్నాను.

మా సంభాషణ ప్రణయ ఘట్టంలోంచి మృత్యు ఘట్టంలోకి దూకింది.

“కొంతమంది సంతోషంగా హాయిగా నవ్వుతూ కన్ను మూస్తారు. ఆ చావు చాలా గ్రేస్ ఫుల్ గా ఉంటుంది - అయినా నా కెవ్వరూ లేరులెండి. ఏకాకిని, నే చచ్చిపోతే “అయ్యో పాపం అనేవాళ్ళు బహు కొద్దిమంది ఉంటారు మీలాంటి మంచి స్నేహితులెవరో” అన్నాడు సురేష్.

“మీ రలాంటి మాటలనకండి, నాకు చాలా బాధగా ఉంటుంది - ఎప్పుడో వచ్చే చావును గురించి ఊహించుకుని ఇలా సినిమాల్ గా అనుకోడం ఎందుకు? ఏదన్నా ఇంటరెస్టింగ్ కథ చెప్పుమా -” అన్నాను.

అప్పటికే మా ఇద్దరి గ్లాసులూ ఖాళీ. అగ్గిపుల్ల వెలిగించి సీసా నందుకున్నాడు. గ్లాసుల్లో పోస్తుంటే అగ్గిపుల్ల ఆరిపోయింది. దాని బతుకెంత! యేణం. నేను మరో అగ్గిపుల్ల వెలిగించాను. సోడాలు. అయిస్. అన్ని పదార్థాలు తయారయినై.

సిప్ చేసి గ్లాసు బల్ల మీద ఉంచి. “ఇప్పుడు వినండి.” అన్నాడు సురేషు.

గదిలో చీకటి. బయట చీకటి.

మా ఇద్దరి సిగరెట్టు వెలుగులో గదిలోని వస్తువులు, సురేషు మెళ్ళోని సన్నని గొలుసు అతడు వేసుకున్న తెల్లని లాల్చీ. అతని కళ్ళల్లోని నల్ల పాప లీలగా కన్పిస్తున్నాయి.

“పూర్వం రాజులూ యువరాజులూ, జమీందారులూ ఊళ్ళు ఏలుతున్న రోజుల్లో మంగమ్మ అవి ఒకావిడ ఉండేది. చాలా అందమైంది. కాకినాడ దగ్గర ఏదో చిన్న ఊరు. ఆమెకు పదహారోవట ఒక యువరాజువారు కన్నె చెర విడిపించారు. మంగమ్మ దేవదాసి. వంశపారంపర్యా వస్తున్న వృత్తి గనుక ఇదెవరూ తప్పుగా అనుకునే వారుకాదు. ఆమె బంగారు బొమ్మ. చిదిపి దీపం పెట్టచ్చు... బోలెడంత నిజాయితీగల మనిషి ... సంగీతం వాడేది. జావళీలు ఆమె స్పృహలిటి—

తరువాత కొన్నాళ్ళకు యువరాజువారు కన్ను మూశారు. మంగమ్మ చాలా దుఃఖించింది.

ఆ తరువాత ఎవరో ఆమెను దగ్గరకు తీశారు... ఆ

కోజులో అలా దగ్గర తీయడాన్ని ఉంచుకోవడం అనే వారట...

ఆయన అప్పటి ప్రభుత్వంలో చిన్న ఉద్యోగి- ఏం ఉద్యోగమో తెలియదుగాని మొత్తానికి రెండు చేతులా గడించేవాడట. “లంచాలు తీని ఇలా సంపాదిస్తున్నారు. ఇది తగనిపని” అని మంగమ్మ మందలించేదట అప్పుడప్పుడు.

“మంగా! నీకు తెలియదు ఊరుకో-” అంటూ ఆవిణ్ణి ఎత్తుకు నేవాడు.

ముద్దు పెట్టుకోపోతే- “అబ్బ, కంఘ- ఈ తాగుడు మా నేడ్దురూ-” అనేదట.

“దాంట్లో మజా నీకేం తెలుసులే-” అంటూ ఆమె నిమ్మొన్న తాలు సుకుమారంగా పరిశీలించేవాడట.

ఏమైనా మంగమ్మ అతన్ని నమ్ముకుంది. ఆ తరువాత కొన్నాళ్ళకు మంగమ్మ తల్లి కాపోతున్న సూచనలు కన్పించి నాయి- ట్రాన్స్ఫర్ అయిందని ఆ ఊరునుంచి ఉడాయించాడు. పత్తాలేదు. మంగమ్మ వంటరిదయిపోయింది. సూరయ్య పుట్టాడు. మంగమ్మకు సూర్యుడు ప్రత్యేక దైవమనే ఏదో పిచ్చి నమ్మకం ఉంది. సూరయ్య పెరిగి పెద్దవాడవుతున్నాడు. ఆ పరిస్థితుల్లో మంగమ్మ బజార్ పట్టంలో ఆశ్చర్యం లేదు...విలుల కాకపోకలు ఎక్కువై నై... వయసు పొంకం బిగువు ఎన్నాళ్ళుంటుంది? అది సడలిం తరువాత మంగమ్మ వంటరిదయింది. ఆమె వయసు ఏమంత ఎక్కువ కాకపోయినా వృద్ధాప్యం బూతంలా ఆమె మీద విరుచుకు

పడ్డది. ఆ దెబ్బకు తట్టుకుని లేచి నీరసంగా నిలబడగలిగింది.
కసిగా నిల్చున్నది. పగబట్టిన కొండెత్తాచై నిల్చున్నది.”

కాశీ మజిలీలో కథలా చెప్తున్నాడు సురేష్...

గ్లాసులు ఖాళీ...

మళ్ళీ అగ్గిపుల్లల వెల్తురు.

సీసాలోని పదార్థం గ్లాసులో వరిగింది. సోదాలు...

ఐస్...

సురేష్ కళ్ళు రక్తపు బంతులల్లే ఉన్నాయి... మనిషి
జోరుగా మాట్లాడు తున్నాడు గాని నాలిక మడతబడి
మాటలు తడబడుతున్నై.

“సూర్యుకు యుక్తవయసు రావడం మానదుగదా.
రోజులు గడుస్తున్నాయి. కాబట్టి.

మంగమ్మ మకాం పట్నవాసం మార్చింది. అది మహా
పట్నం. సూర్యు బాగా తయారవు తున్నాడు. అలా
తయారు చేసింది మంగమ్మ. ప్రతిరోజూ గుప్పెడు బాదం
పప్పు తినేవాడు. కండలు పెంచాడు. వయసు చిన్నదయినా
రాక్షసుడిలా తయారై నాడు. మంగమ్మ శరీర ఛాయ, అందం
పుణికి పుచ్చుకున్నాడు, సూర్యు.

మంగమ్మ పట్నం అంతా ఒకటి రెండుసార్లు సర్వే
చేసింది. వయసులో ఉండి పెళ్ళికాని అందమైన ఆడపిల్లలు
చాలా మంది కన్పించారు. కొంతమంది ఉద్యోగాలు చేసే
వాళ్ళు... చదువుకునేవాళ్ళు... కొంతమంది భర్తలు పోయిన
వాళ్ళు... అనేక రంగాలు.

మంగమ్మ ఈ కళలో ఆరితేరిన ఘటం. ఎవరినైనా ఇట్టే ఆకట్టుకుంటుంది.

మంగమ్మ రోడ్డుమీద వెళ్తుంటే ఎవరూ ఆమెని అనుమానించరు ఒక్కొక్కప్పుడు పెద్దపెద్ద ఆఫీసుల్లోకి నేరుగా వెళుతుంది. ఆడసిల్లలతో మాట్లాడుతుంటే వాళ్ళ బంధువులేమోనని పక్కవాళ్ళు గూడా అనుకునేట్టుగా ఉంటుంది. ఇందుట్లో తప్పేముంది? వాళ్ళకు మాత్రం మగ వాసన తగలకపోతే ఎట్లా పాపం అని వాళ్ళమీద జాలి పడేది.

వారంలో ఏడు రోజులూ రోజుకు ఒకరు వస్తుండే వారు. మంగమ్మ ఇంటికి వాళ్ళందరికీ సూర్యుడు తృప్తిగా జవాబు చెప్పి పంపేవాడు. మంగమ్మ తలపెట్టిన ఎక్స్‌పిరి మెంట్ సక్సెస్ అయింది. వచ్చినవాళ్ళెవ్వరికీ సూర్యుడు మంగమ్మ కొడుకని తెలియనిచ్చేదికాదు. పాపం వాళ్ళేవో కష్టాల్లో ఉన్నారు. వాళ్ళకు సహాయ పడుతున్నట్టుగా నటించేది. మంగమ్మ చూస్తే చాలా హైక్లాస్ మనిషిలా ఉండేది. దానికి తగినట్లుగానే పారితోషికం ముట్టేది.

సూర్యుడు ఆరోగ్య వంతుడూ రసికుడూ అవడంవల్ల రేటు పెరిగింది, కస్టమర్స్ పెరిగారు. ఊళ్ళో మంగమ్మ పరపతి పెరిగింది. మంగమ్మని, అత్తయ్య అని, పిన్ని, అని, అమ్మమ్మ అని, అనేక రకాలుగా పిల్చేవారు. ఆ రోజుల్లోనే ఎక్కడో టీచరుగా చేస్తున్న గంగాభాగీరథి ఒకామె ప్రాధ,

సకేళి సూరయ్యకు చదువుగూడా నూరిపోనేది. అన్ని విధాలా సూరయ్య జీవితం బాగానేవుంది. మందులు, ఇంజక్షన్లు, టానిక్-లూ తీసుకుని ఆరోగ్యాన్ని కాపాడుకుంటూనే ఉన్నాడు. శని ఆదివారాల్లో ఒకరోజు పాపం... అయిదారుగురికి సమాధానం చెప్పవలసి వచ్చినపుడు ఉక్కిరిబిక్కిరి అయినాడు.”

సూరయ్యను చూస్తే నాకు జాలేసింది. ఎంతచెడ్డా మామూలు మనిషేగా? రాక్షసుడు కాదుగా.

ఇంకా లైట్లు రాలేదు?

మళ్ళీ మేడ దడదడ లాడినట్లయింది. గబగబ చెప్పున్నాడు సురేషు.

“ముగించేస్తాను. ఈ గ్లాసు పుచ్చుకోండి” అన్నాడు.

గ్లాసులు పుచ్చుకుంటూనే ఉన్నాం.

అగ్గిపుల్లలు వెలుగుతునే ఉన్నాయి...

“టూకీగా చెప్పాలి. మళ్ళీ భూకంపం వచ్చేలోగా.” అంటూ మొదలెట్టాడు.

“మంగమ్మ నెవరోపిల్చారు. ఉన్నట్టుండి ఒకరోజు హాయిగా, ప్రశాంతంగా నవ్వుతో కన్ను మూసింది. ప్రాణం పోకడ, వానరాకడ తెలియదంటారు. కాని ఆమెకు తెలుసు సూరయ్యను దగ్గరకు పిలిచింది. “నీవు నాకు తల్లివి...తండ్రి ఎవరో ఇంతవరకూ చెప్పలేదు. ఇప్పుడైనా చెప్పమూ- ఎక్కడున్నాసరే వెతికి ఆయన్ని కలుసుకుంటాను” అన్నాడు.

ఆయన పేరు నీ కనవసరం ... ఆయన ఉనికి నాకే తెలియదు. ఈపాటికి ఆయన కూడా చచ్చిపోయే ఉండవచ్చు...నీ జీవితం ఎప్పుడూ ఇలాగే ఉండగూడదు. నీవో మనిషిగా బ్రతకాలి. గతం అంతా ఒక కల అనుకో... అంటూ సన్నటి ఒంటపేట గొలుసు సూరయ్య మెళ్ళో వేసింది. ఇదే నీకు శ్రీరామరక్ష. నాకు వారిచ్చిన కానుక ఇది. కాటన్ అనే దొరగారెవరో ఆయనకు బహూకరించారట ఇది. అందుచేత ఇది చాలా విలువైనది..." అని అన్నది.

మంగమ్మ చచ్చిపోయింది. సూరయ్య మకాం మార్చాడు. గత జీవితం వలలోంచి బయటపడి మనిషై బ్రతుకుతున్నాడు. కథ కంచికి ... అన్నాడు సురేషు... లాల్చీ గుండీలు పెట్టుకుంటూ.

ఇంకా లెట్లు రాలేదు.

సీసా ఖాళీ అయింది.

సురేషు కిళ్ళు నెత్తురుకక్కుతున్నాడు. తూలుతున్నాడు.

“లెటర్ డ్రైవ్ ది డెవిల్ అవుట్” అంటూ అగ్గిపుల్ల వెలిగించి సీసాలో పడేశాడు. మంట భగ్గునవచ్చి “రప్”మని ఆరిపోయింది.

శివరామయ్యగారు-కాదు- గాడు జ్ఞాపకం వచ్చాడు. స్కాండ్లెల్... బ్లడ్డిఫెలో- వాడో పెద్ద డెవిల్... భూతం గాడు అనుకున్నాను.

ఇద్దరం మళ్ళీ సిగరెట్లు ముట్టించాం.

“ఇవ్వాలి వండర్ ఫుల్ గా గడచిపోయింది...నా జీవితంలో మరపురాని దినం-మంచి అనుభూతి... మీరు చెప్పిన మంగమ్మకథ... పాపం ఆవిడ ధన్యురాలు- ఈ మధ్యలో వచ్చిన భూకంపం...గ్లాసులు...సీసా... పకోడీలు...రియల్లీ వండర్ ఫుల్...” అంటూ సురేషును కావలించుకున్నాను.

ఇంతలో లైట్లు వచ్చిన్నాయి.

“భోజనానికి లేద్దాం. పదండి-” అంటూ డైనింగ్ రూమ్ వైపు దారి తీశాడు, సురేషు వెనకాలే నేనూ...

జ్యోతి

... 0 0 ...

ము సు గు

నెలాఖరు—అదివారము—పిరో రెండు రోజులు పోతేనేగాని జీతంరాదు. హోటలు భోజనానికి ఒక్క టిక్కెట్టు మాత్రమే మిగిలింది. ఆ మధ్య స్నేహితులు రానడాన—గొప్పకోసముకాక పోయినా సామాన్యంగా వుండే స్నేహ ధర్మాన్ని నెరవేర్చుకున్నందుకు కొన్ని టిక్కెట్టు ఖర్చు అయిపోయాయి. ఈ రెండు రోజుల భాగ్యానికి అప్పు చేయడం (ఎంత కొంచమయినా) ఇష్టములేదు.

నేనుంటున్న గదిని చూసి చాలామంది సన్నిహితులు నన్ను అభినందిస్తూ ఉంటారు. పోప్ “లొకాలిటీ”లో ఈ మహానగరములో నా అదృష్టముకొద్ది చిన్న గది దొరికింది. దానికే నలభై రూపాయలు. నా మంచితనంవల్ల ఆ గది దొరికిందని అంటూ వుంటారు. తాజమహల్ హోటల్లో భోజనం. ఆఫీసుకు వెళ్ళటానికి కష్టార్జితములో మిగుల్చుకొని కొనుక్కున్న వాహనము ఉంది. అది నా హెర్క్యులెస్ పైకిలు నమ్మినబంటు. ఈ వాహనం కోసము ఒక్కొక్కప్పుడు ఒకపూటే భోజనముచేసి డబ్బు మిగుల్చుకోవాల్సి వచ్చింది. నా కొచ్చే జీతము చాలా జాగ్రత్తగా బడ్జెటు తయారుచేసి దాని ప్రకారము ఖర్చు చేస్తే బొటాబొటిగా సరిపోతుంది. జీతము వచ్చిన రోజున అంచనా ప్రకారం కనీసము పది పదిహేను రూపాలన్నా ఆ నెలలో మిగులుతుందని అని

పిస్తుంది. ఆ డబ్బు ఎలా ఖర్చు అవుతుందో తెలియదు. అప్పు చేయడము మొదలు పెడితే దానికి అంతువుండదు. పెరిగి పెరిగి ఆకాశాన్ని అంటుతుంది. నా తాహతుమించి అప్పు చేయడము ఇష్టములేను. మన దేశము తిండి గింజలకు కూడా అప్పుచేసి పప్పుకూడు తినడం చూస్తూ వుంటే నా కడుపు తగుక్కుపోతోంది. అప్పుల్లో గొంతు వరకు మునిగి వున్నాము. నిండా మునిగిన వానికే చలిబాధ తెలియదు. నేను నీళ్ళలోకే అడుగు పెట్టడానికి సందేహిస్తాను. చలి అసలు భరించలేను.

నేను ఉంటూన్న వీధిలో ఇరువైపుల పెద్ద భవంతులు. భవంతుల్లో కార్లు పెట్టుకోడానికి నాజూకుగా తయారయిన గారేజీలు నా “యామ్” గ్యారేజీలో సగము వుంటుంది. చిన్న ఊళ్ళలోవుండే “ముటు” గదికన్నా కొంచెము చిన్నది. ఆ భవంతులో కార్లలో వెళ్ళే ఆఫీసర్లు, కాలేజీలకు వెళ్ళే అమ్మాయిలూ (అందమైన) కాన్వోంట్సుకు వెళ్ళే పిల్లలూ... వాళ్ళను సంరక్షిస్తున్న ఆయాలూ ... నౌకర్లు. ఎప్పుడూ అందరూ హడావిడిగానే వుంటారు.

పల్లెటూళ్ళలో అయితే పక్కనున్న వాళ్ళెవరో తెలుస్తుంది. అప్పుడపుడు వచ్చి మంచి చెడ్డా కనుగొంటూ వుంటారు. ఈ మహానగరములో పక్కనున్న వాళ్ళు ఎవరెవరో ఎవరికేం చేస్తుంటారో తెలియదు. మా వీధిలో చివర భవంతి మరీ హడావుడిగా వున్నట్టు కన్నడ తాళు.

ఆదివారం ఉదయం పేపరు చూస్తూ కూర్చున్నాను.

పేపరుకు ప్రతినెలా కొంతడబ్బు ఖర్చయినా - పేపరు కొనకుండా ఆ డబ్బు ఆదా చేయడము నా కిష్టములేదు. పేపర్లో చాలా సంగతులు ఉంటాయి. మంచి మంచి విషయాలున్న పేపర్లు అలాగే వుంచేస్తాను. నా రూమ్కు రాగానే ఎవరి కయినా ఎదురుగా పేపర్ల కట్టలే స్వాగతం చెప్తాయి.

పేపరు చదువుతుంటే నాకో ఆలోచన మెరుపల్లే మెరిసింది! నాతే పేపర్ల కట్టలన్నీ అమ్ముతే కొంతడబ్బు వస్తుంది. యీ రెండురోజులూ గడిపేయవచ్చు అనుకొన్నాను. కాని మరో ఊణంలో ఎంత పతనానికి దిగజారేను అనిపించింది. ఏదైనా అవి అమ్ముడానికే నిశ్చయించుకొన్నాను.

పేపరు కాగితాల్... అని అరుస్తూ అప్పుడప్పుడు యీ వీధిన ఒక సైకిల్ మీద వెళ్ళుతుంటాడు. వాడు వస్తే బావుండుననిపించింది. వాడి వృత్తి అదే అయినప్పుడు తప్పకుండా వస్తాడు. ఈ రోజు ఆదివారము కనుక సందేహము లేదు. వాడికేక కోసము నిరీక్షిస్తూ కూర్చున్నాను. మన అవసరం వున్నప్పుడే ఆలస్యం జరుగుతుంది. నాకు వేరే పనేంలేదు. ఎంతసేపయినా కూర్చుంటాను. పేపర్లో ఓ కొత్త వ్యాసం చదువుతున్నాను. ముసలితనం రాకుండా వుండేందుకు శాస్త్రజ్ఞులు కనిపెట్టిన కొన్ని మార్గాలు ముసలితనాన్ని ఒక వేళ జయించినా మృత్యువును సయించలేదు. ముసలితనం వస్తే శాస్త్రజ్ఞులుకు నష్టమేమీటో పుట్టినవాడు గిట్టకమానడు. బాల్యం, యౌవనం, కౌమారం, వాసప్రస్తుం...

యీ నాలుగూ ఎవ్వరికీ తప్పవు. ప్రకృతికి విరుద్ధంగా పోవడం దేశానికి అరిష్టం. ముసలితనం రాకుండా వుంటే ఎవరూ రిటైర్ అవరు. ఎవ్వరికీ ప్రమోషన్ లకి అవకాశం వుండదు. అన్నాళ్ళు బ్రతికితే బ్రతుకుమీదే కోతపుడుతుంది. అన్నాళ్ళు బ్రతికి యెవరిని ఉద్ధరించడానికి కోడి నరాలలోని మందు ఇంజక్షన్ గా వాడితే శరీరములో కొత్తరకమైన తేజస్సు వస్తుందట. ఇదో కొత్త ధియరీ! శాస్త్రజ్ఞులకు పనీ పాటా లేక ఇట్లాంటివి కనిపెడుతూ ఉంటారు. ఎన్నాళ్ళకీ ముసలితనము రాకపోతే... (మగవాళ్ళకు) యీ ఆడవాళ్ళు పడే అవస్థ అంతా ఇంతా కాదు. ముసలితనంలోని మాధుర్యాన్ని అనుభవించలేదు, యవ్వనములో ఆనందము ఉన్నదని అనుకున్నా - ఏదైనా తీసి ఎక్కువగా ఉంటే దాని రుచి తెలియదు. చేదుగా కూడా ఉంటుంది.

ముసలితనాన్ని గురించి నేను చర్చించుకుండే సమయములో పేపరువాడికేక విన్పించింది. వాడికేక తమాషాగా వుంటుంది. కాగితాల్ అన్నది స్పష్టముగా వినపడదు గుమ్మంలో నిల్చునికేక వేశాను.

వాడి సైకిలు వెనకాల పెద్దగోనె సంచీవుంది. కొన్ని డబ్బాలు సీసాలు కూడా వున్నాయి. దాంట్లో కొన్ని పేపర్ల కట్టలు. కొబ్బరినూనె సీసాతప్ప నా రూములో ఏం సీసాలు లేవు. పేపర్లన్నీ తూకం వేశాడు. మూడు కిలోలపైనే వున్నాయి. వాడి దగ్గర బేరము ఆడకుండా డబ్బు తీసుకున్నాను. గోనెసంచి చాలా బరువుగా వుంది. దాని నిండా

సీసాలే అన్నాడు వాడు. ఆ సీసాలు చూద్దామని పించింది. వద్దైనా అందమైన సీసా వుంటే కొందామని నా కోరిక మన్నించి గోనెసంచీ విప్పేడు. నా కళ్ళు చెదిరినై రకరకాల సీసాలు వాటిమీద లేబిల్సుకూడా వున్నాయి. బీర్ సీసాలు, విస్కీసీసాలు, ఇంకా ఎన్నో వాటిలో కొన్ని ఫారిన్ సీసాలట. ఎంతో నాజూకుగా వున్నాయి. ఇన్ని సీసాలూ ఒక రింట్లోనే కొన్నాడు. యీ వీధిలోనే చివరి భవంతిలో ఆ భవంతిలోనే హడావుడిగా వుంటుంది. వచ్చేవాళ్ళూ, పోయే వాళ్ళూ...ఇంకా డబ్బెలుకూడా వున్నాయి. ఫిన్లైల్ డబ్బెలూ-డాల్టా డబ్బెలూ...సీసాలు ప్రతిరోజూ వచ్చి కొనుక్కుపోతానని చెప్పాడు.

ఇన్ని సీసాలు త్రాగేవాళ్ళు. ఆ భవంతి లోనివాళ్ళు ఎంతధనవంతులోకదా అనుకున్నాడు. ధనవంతులంటే నాకేం కోపములేదు. ఎవరి అదృష్టం వాళ్ళది వాళ్ళను గురించి నాకేం “జెలసీ” లేదు. ప్రతిరోజూ ఈ సీసాలమీద యెంతడబ్బు తగలెస్తున్నారో అని నా బాధ వాళ్ళ ఆదాయము కొన్ని వేలల్లో వుండివుండాలి. అలాంటివాళ్ళే అంత ఖర్చు భరించగలరు.

ఆ భవంతి గురించిన వివరాలు తెలుసుకోవాలెనని కుతూహలము కలిగింది. మళ్ళీ అనవసరపు జోక్యము నా కెందుకనిపించింది. కాని కుతూహలమే నన్ను జయించింది. సాయంత్రము ఎక్కడికీ వెళ్ళకుండా గుమ్మములో కూర్చు

న్నాను జపం చేస్తున్నట్టుగా చీకటిపడుతూ వుంది. రెండు కార్లువచ్చి భవంతిముందు ఆగినవి... కార్లలోంచి అందమైన ఆడవాళ్ళూ - మామూలుగా వున్న మొగవాళ్ళూ... పకపకలో దిగి లోపలికు వెళ్ళేరు కార్లు వెళ్ళిపోయి మరల వచ్చినవి. మరల వెళ్ళి మరల వచ్చినవి ఆ రాత్రి నాకు నిద్ర పట్టలేదు. ఏదో నవల చదువుతూ కూర్చున్నాను. రాత్రి పన్నెండు దాటింది. వీధి అంతా నిశ్శబ్దముగావుంది. మరల కారు చప్పుడయింది. భవంతిలోని కుక్క అరుపు కూడా వినిపించింది. ఒకరోజు సాయంత్రము భవంతిముందు గేలు మీద బోర్డు చూశాను. “కుక్కలున్నవి జాగ్రత్త” అని వున్నది.

మళ్ళీ ఆదివారమునాడు సీసాల వాడు కనిపించాడు. సీసాలవాడిని అడిగితే వివరాలు తెలుస్తాయి వాణ్ణి అడగడానికి నాకు చిన్నతనమనిపించింది. వాడికి సీసాల బేరము తప్ప మరోటి తెలియదు.

ఆ రోజు సాయంత్రము కారులో దిగుతున్న అమ్మాయిని ఓ రోజు బస్ స్టాండు దగ్గర చూసేను. పైకిలు దిగి ధైర్యము చేసి మాట్లాడుదా మనుకున్నాను. ధైర్యము చాల్లేదు. వాడిపోయిన మొఖము అది చూసి ఏదైనా ఆఫీసులో ఉద్యోగము చేస్తున్న దేమోననుకున్నాను.

ఒకరోజున ఏదో పండుగకు శలవరోజు పోస్టు బంట్లో తులూ, పెలిఫోను బంట్లోతులూ, పోలీసు కానిస్టేబిల్లు, మ్యూనిషల్ జవాన్లు... ఇంకా చాలామంది ఆ భవంతికి వచ్చి

పోతున్నారు, బహుశ పండుగ ఈనాముకై ఉంటుంది. వచ్చిన వాళ్ళందరూ సంతోషంగానే వెళ్ళిపోతున్నారు. నేను కూడా ఏ బంట్లోతు వేషమో వేసుకుని వెళితే బావుండు ననిపించింది. వాళ్ళ ఉత్సాహం చూస్తుంటే.

ఒకరోజు నా స్నేహితునితో మార్కెట్టువెళ్ళేను. అక్కడ ఆ భవంతిలో వుంటున్న ఒకముసలామె కనిపించినది. చాలాకూరలూ కోడిగుడ్లూ...కోళ్ళూ ... కొంటున్నది. అవన్నీ మోసుకురావడానికి ఒక బలాధ్యుడు కూలికొసం వేచివున్నాడు. ఆమె కూరగాయల బేరము పెద్దఎత్తున చేస్తోంది. ఆమె వెళ్ళిపోయింతర్వాత ఆ కూరలవాణ్ణి అడిగేను. కుతూహలముగా సామాన్యకుటుంబానికి అన్ని కూరలు ఎవరుకొనరు. ఏదో హోటలయితే తప్ప...ఏదో హోటలులాంటిదేనండీ అని వాడు అన్నాడు హోటలయితే నేను చేరుదునే అనుకున్నాను.

వివరాలు ఒకటితర్వాత ఒకటి తెలిసి నప్పటినుండి నాలో కుతూహలము యెక్కువయింది. ఎలాగైనా ఒకసారి ఆ భవంతికి వెళితే బావుండుననిపించింది. న్యూ ఇయర్ డేన ధైర్యము చేశాను. నన్ను నేను పరిచయము చేసుకుని స్వయముగా ఆ యింటియజమానికి శుభాకాంక్షలు అందజేద్దామనుకున్నాను. ఇందులో తప్పలేదు. ఎవ్వరూ అపార్థం చేసుకోరు. నాకున్న దుస్తులలో మంచివి పరిశుభ్రమైనవీ వేసుకుని, ధర ఎక్కువయినా ఒక “యాపిల్” పండుకొని

బయలుదేరాను. ఆ బోర్డుచూసి కోంచెం భయపడి...
 వెల్దామా వద్దా అని తటపటాయిస్తున్నాను. ఇంతలో
 అందంగా నాజాకుగా వున్న అమ్మాయి...ప్లీజ్ కమిన్...
 అన్నది' విష్ చేస్తూ లోపల ప్రవేశించాను. నేను కార్లో
 రాలేదని నన్ను ఎగాదిగా చూసినట్లుగా ఉంది. డ్రాయింగు
 రూములో కూర్చున్నాను. ఫర్నిచర్ ఆధునాతనంగా వుంది.
 గోడలకు అందమైనఫోటోలు మరో ఇద్దరు అమ్మాయిలు కని
 పించారు. కళ్యాణగేట్ మనేట్టున్నారు.నన్ను నేను పరిచయము
 చేసుకున్నాను. అందరూ చాలా ఆప్యాయంగా చిరునవ్వు
 లతో ఆదరించారు. చాలా రుచికరమైన కాఫీ అందు
 కున్నాను నా వివరాలు యెక్కువ చెప్పలేను. నా డ్రస్సును
 బట్టి ఏదో ఆఫీసరుననే అనుకుని వుంటారు. హోటలులో
 భోజనం చేస్తున్నానని మాత్రం తెలియజేశాను...హోట
 లుని విమర్శించుతూ...మీరు ఇక్కడే ఇందుకు వుండ
 కూడదూ "పేయింగుగెస్టు"గా అన్నది నవ్వుతూ ఆ అంద
 మయిన అమ్మాయి "తప్పకుండాను...సంతోషంగా...అని
 అందామనుకున్నాను. మాటజారేముందు నెలవారిబిల్లు
 ఎంతో తెలుసుకుంటే బావుంటుంది. అతినాగరిక విధా
 నములో వాళ్ళని హెచ్చరించాను. నేను వయసులోవుండి
 ఆకర్షణీయంగానే ఉన్నట్టు వాళ్ళకళ్ళల్లో ఒకవిధమయిన
 తృప్తికన్పించింది. ఘుమారు నాలుగువందలవరకూ అవు
 తుందని మాటలసందర్భంలో చెప్పారు. నాకది "షాక్"లా

తగిలినా తమాయించుకుని “కాఫీ ఈజ్ ఎక్స్‌లెంట్”
 అన్నాను. నాజూకుగా “థ్యాంక్ యు” అన్నాను వాళ్ళు.
 ఇంతలో వాకిట్లో కారు ఆగిన చప్పుడయింది టిమింఛాలి
 నేను శలవు తీసుకుంటాను. మళ్ళీ కలుస్తానని బయటపడ్డాను.
 “బోర్డు” వంక మరోసారి చూస్తూ !!!

నేనూ, నా తాజమహలూ మిగిలేం.

చుక్కాని

... * * * ...

దారి తప్పిన కథ

డి. యస్. ఆర్. మయ్యకు - అంటే దశరథ రామయ్యకు పెళ్ళాం అంటే అసహ్యం, ఉద్యోగం అంటే రోత, పిల్లలంటే డోకు, ప్రపంచం అంటే జగుప్ప కలిగింది.

మయ్యకు కలిగిన ఈ వికారానికి కారణం ఫలానా అని ఇదమిద్దంగా చెప్పలేక పోతున్నాడు.

క్రోధి, విరోధి, వికార, రాక్షస నామ సంవత్సరా లలో ఏదో ఒకదాంట్లో పుట్టాడేమో!

ఇరవై ఏళ్ళనుండి పెళ్ళాంతో వ్యభిచారం సాగిస్తున్నాడు. ఆనాడు అంటే కార్యంరోజు పెళ్ళాన్ని తన గది లోకి నెట్టి అమ్మలక్కలు తలుపులు బిగించినప్పుడే అసహ్యం కలిగింది. అప్పటినుండి ఏక స్త్రీ వ్యభిచారం చేస్తూనే ఉన్నాను. అప్పుడప్పుడు కొంతమంది పిల్లలు కూడా పుట్టారు. పెరుగుతున్నారు.

మయ్య, యమ్మే వ్యాసలయిం తరువాత కక్కుర్తి కొద్దీ పెళ్ళయిన కొత్తల్లో ఓ గుమాస్తాగా చేరాడు. చేరిం తరువాత ప్రతి తద్దినానికి ఇచ్చే ఇంక్రిమెంట్లు తప్ప చెప్పకొ దగ్గ ప్రమోషనేదీ రాలేదు. మరీ గుమాస్తా కాకుండా, మరీ ఆఫీసరు కాకుండా మధ్యలో ఊగిసలాడుతున్నాడు. తను

ఓ మేధావిని అని అనుకుంటూ ఉంటాడు. ఇతరులు ఇది గుర్తించలేదు. అందుకనే వాళ్ళు వెధవలు అతని దృష్టిలో. ఉద్యోగాలకు మన్నిస్తూంటే బొత్తిగా పనిలేదు. అందరిలాగా, బాస్ కు అవసరమున్నప్పుడు, లేనప్పుడూ సలాంలు కొట్టి-బాస్ తాగితే తను తాగి... తాగించి, ఆయన మేకను కుక్కి అన్నా, కుక్కను మేకన్నా వినయవిధేయత్వం తలూపి—ఇలాంటి పనులు చేయలేదు.

ఉద్యోగం దొరికినప్పుడు పదిరూపాయలను చిన్న ఇల్లు కూడా దొరికింది పెంటింటో ఒక పక్కభాగం. మధ్యలో తడిక పెట్టి ఒక గదిగా చేసి ఇచ్చారు ఇంటివాళ్ళు. అది మయ్య బెడ్రూమ్. తడికలోంచి అప్పుడప్పుడు చూస్తున్న పక్కంటి లావుపాటి లక్ష్మీకాంతమ్మను లాగి తండామని పించేది మయ్యకు... ఒకటి రెండుసార్లు తన్నాడు కూడా తడికెను. ఉద్యోగంలో పెరిగిన హోదాతో హుదాగా తరువాత చాలా ఇళ్ళు మారాడు మయ్య మంచి ఉద్యోగం మంచి భార్య-చిలకా గోరింకల్లా సంసారం-మయ్య చేస్తున్న వ్యభిచారాన్ని గురించి ఇరుగు పొరుగువాళ్ళు అలా చెప్పుకునేవాళ్ళు. పగలల్లా ఆఫీసులో పనిచేసి, ఆలోచనలతో బుర్ర వేడెక్కి, రాత్రి అయేసరికి తడికెల గదిలో చేరుతాడు. మయ్యా పెళ్ళాంకూడా పగలల్లా వంట ఇంట్లో సతమతమై చాకిరి చేసి చేసి (గంపెడు సంసారం) రాత్రి అయేటప్పటికి ఆ గదిలో చేరుంది. ఇద్దరూ అక్కడ కలుసు కుంటారు. తెల్లవారి తే ఎవరిదారి వారిది. ఎవరి పనులు వాళ్ళవి. గడియారం ముల్లులా తిరుగుతూనే ఉంటారు.

ఇక తను చూసే ప్రపంచం సంగతి చూస్తే-

న్యాయం, నీతి, నిజాయితీ, ధర్మం...మంచి... ఇలాంటివి కనపడతై అని కళ్లు పెద్దవి చేసుకుని చూస్తూనే ఉన్నాడు. ఇవన్నీ ఎక్కడో నక్కినై. అతనికెక్కడా కన్పించలేదు. అతనికెక్కడా కన్పించలేదు. అతనికి కన్పిస్తున్నదల్లా దీనికి పూర్తిగా వ్యతిరేకమైనవే. తనలాంటి దృక్పథం కలవాడు నూటికి కోటికి ఎవడన్నా ఉంటే వాణ్ణి- అసమర్థుడనీ, పనికిరాని వాడనీ, వాజమ్మ అనీ, ఇంకా ఇలాంటి పేర్లేవో పెట్టి తరిమి తరిమి కొట్టారు. తనదీ ఈ విషయంలో మైనారిటీ పక్షం అయిపోయింది.

తన ఉద్యోగాన్ని, సాగిస్తున్న సంసారాన్ని (అతని దృష్టిలో అది వ్యభిచారమే) తన కెదురుగా కన్పిస్తున్న ప్రపంచాన్ని చూసి విరక్తి చెంది ఈ ఊరిలోంచి తప్పించుకు బయటపడ్డానికి సన్యాసం పుచ్చుకోవాలనుకున్నాడు. ఒక రిద్దరు స్వాముల వార్లను కలుసుకుని మాట్లాడాడు దీని మంచి చెడ్డలు.

ఒక స్వాములవారు చెప్పిన మాటలు విని ఆ ప్రయత్నం విరమించుకున్నాడు.

మనిషంటూ వుంటే కోరికలులేకుండా ఉండవు. స్వాములవారు మనిషే, కొద్దో గొప్పో కోరికలుంటాయి. చీమునెత్తుకూ ఉన్నదిగామరి...ఉన్న కలని పూజలనీ, పునస్కారాలనే పేరుతో ఉంచటానికి సాధ్యమైంతవరకు ప్రయత్నిస్తారు. మయ్య తెలుసుకున్న నిజం ఇది. కాషాయ

స్త్రీలు, కమండలం లేకుండానే సంసారంలో ఉంటూ సన్యసింఛకానికి ప్రయత్నం చేయచ్చు, ఆ స్వాములవారిచ్చిన సలహా....

మయ్య, యమ్మే చదివేటప్పడే- అతని నెత్తురు కూడా మెదడులోనూ పురుగు ప్రవేశించి క్రమేణాదయి ఓ వ్యాధిగా తయారైంది. క్షయవ్యాధి ఉన్న భయంకరమైన వ్యాధి, ఈ వ్యాధితో ఉక్కిరి బిక్కిరి అవుతున్నాడు. మనిషిని కుంగతీసింది. తనెవరో పంజరంలో తాళతో బంధించినట్టు- తాళను నరకాలని- పంజరంలోంచి బయట పడలని. ఇదీ అతని వ్యాధి... ట్రెడిషన్ అంటే బొత్తిగా నమ్మకంలేదు. దీన్ని బ్రేక్ చేయాలని కంకణం కట్టుకున్నాడు అతని మెదడులో ప్రవేశించిన పురుగు ఇదే. దీన్ని మొదట్లో టి. బి. అని (ట్రెడిషన్ బ్రేకర్) ఈ పేరు బలే బాగుంది అని నవ్వుకున్నాడు. నేను టి. బి. పేషంట్లుగా మరి. నా ఊపిరితీత్తులు బాగానే ఉన్నాయి. టెంపరేచర్ ... ఇదో రకమైన టి. బి. అని అనుకున్నాడు. మయ్యకు పెళ్ళికి యెదిగి కూర్చున్న కూతురున్నది. కాస్తోకూస్తో చదువుకున్నది. ఆ అమ్మాయికి పెళ్ళి చెయ్యాలంటే బోలెడు కట్నం పోయ్యాలి. ఇంతకట్నం తీసుకుని ఆ అమ్మాయిని సరిగా చూస్తారో లేదో. ఏదో ఒక చిన్న విషయానికి కోపంవస్తే పుట్టింటికి పంపిస్తాడు. తీసుకు వెళ్ళవయ్యా అల్లుడా అని అడిగితే, కొంత పైకము చెల్లించమనో- లేకపోతే ఒక వస్తువు కోనిపెట్టమనో-

(కనీసం స్కూటరులాంటిది) బేరం చేస్తాడు. అల్లుడుకోరిక నేరవేరకపోతే అమ్మాయి పని ఖాళీ ... ఎన్నాళయినా పుట్టింట్లోపడి యుండవలసిందే. ఇదో రకమైన ధవ్యం (భర్త బ్రతికి వుండగా) కట్నం సంగతి అలావుండగా పెళ్ళిఖర్చు బోలెడు, పెళ్ళికి ముందురోజు ఈనాడు పెళ్ళి తర్వాత... బంధువులంతా పిల్లా వంకతో వచ్చి విందులన్నీ ఆరగించి. పోతూ పోతూ ఏదో కొంటెమాట మాట్లాడిపోతారు. వంట బాగాలేదనో, విడిదిలో ఎరేంజ్ మెంట్స్ బాగా లేవనో లేక పోతే మర్యాదలు సరిగ్గా జరపలేదనో. ఇలాంటివి. అందరూ చేసినట్టు గాకుండా ప్రత్యేకమైన పద్ధతిలో మయ్య కూతురు పెళ్ళి చెయ్యాలనుకుంటున్నాడు. కాని సాధించగలనన్న ధైర్యంలేదు. ఈ ఇరవై యేళ్ళలోనూ అనేక విషయాల్లో బ్రెడిషన్ బ్రేక్ చెయ్యాలని చూస్తున్నాడు. అన్నిట్లోనూ అపజయమే ఎదురవుతూ ఉన్నది.

పెళ్ళాం తనని దైవంగా చూస్తుంది. అదే అతనికి నచ్చదు. అతని దృష్టిలో పెళ్ళాం పెళ్ళాలా అనిపించదు. దేవతలా అసలే కనిపించదు.

పెళ్ళి కంట్రాక్టు ప్రకారం, పెళ్ళాం అవసరమొచ్చి నప్పుడల్లా ఆనందాన్నిచ్చే వస్తువు. ఇది ఖరీదులేని ఆనందం- ఇద్దరిలో ఏ ఒకరికి ఇష్టం ఉన్నా లేకపోయినా- భార్య భర్తల యంత్రం మాత్రం నిరాఘాటంగా తిరుగుతూనే ఉంటుంది. తిండి, గుడ్డా, పండక్కి- పబ్బానికి- ఒకటో రెండో కొత్త చీరలు...ఇవీ ఆమెకిచ్చే పారితోషికం.

ఎన్నో దీపావళులు ఉగాదులు వెళ్ళిపోయినాయి. ఈ పండగలన్నా, పండగలకు శలవలన్నా మయ్యకు మహా కోపం. ఇది దీపావళి కాదు. దగావళి అంటాడు. ఆ కోపం ఎవరిమీదనో ఏమిటో తెలియదు. పెళ్ళాన్ని తిట్టినా, కొట్టినా, చీదరించుకున్నా ఆవిడ ఏమీ అనదు. తిరగబడదు. మళ్ళీ గదిలో తయారు. ఎప్పుడూ మాంగల్యం కళ్ళకద్దు కుంటూ ఉంటుంది. తను తిరగబడే స్వభావం కలవాడు. ఆవిడది దానికి పూర్తి వ్యతిరేకం. అందుకనే పెళ్ళాం అంటే అసహ్యం పుట్టించేమో.

ప్రతి రోజూ పేపరు చూస్తుంటాడు మయ్య, టెలి విజన్ లోలాగా అతని కంటికి నడుస్తున్న చరిత్ర కనిపిస్తుంది. పళ్ళు పటపట కొరుకుతాడు. మయ్యకు ఏవో కోరికలున్నాయి...

చిన్న చిన్న గుడిసెల్లో కొంతమంది పెద్ద పెద్ద మేడల్లో కొంతమంది ఉండగూడదు. పేవ్ మేంట్లమీద పడుకుని ఎవరూ దిక్కులేని చావు చావకూడదు. బతికున్న శవాలను రిక్షాలో వేసి మనుష్యులు లాగకూడదు. ఆఫీసుల్లో పని చేస్తున్న ప్రతి చిన్న ఉద్యోగి ప్రతిరోజూ మల్లెపూవులాంటి తెల్లని ఇస్త్రీ మడతలు వేసుకుని తీవిగా ఉండాలి. ఫ్యాక్టరీల్లో పనిచేస్తున్న వాళ్ళున్నారు. వాళ్ళ సంతోషం చిమ్మిల్లోంచి బయటకు వచ్చి ఆకాశం అంతా వ్యాపించాలి. భూములన్నీ విపరీతంగా పండాలి ఎక్కడ చూసినా ఆకుపచ్చ ప్రపంచమే కనిపించాలి. తిండి లేకుండా యెవ్వడూ మాడి చావకూడదు. ఇలా చెప్పకుపోతే ఎన్నో ఉన్నాయి.

అతనికి కనిపించేదల్లా, గుడిసీ గుళ్ళో లింగాన్ని మింగే తిమింగలాలు, మనుష్యుల్ని వీక్కు-తినే క్రూర జంతువుల్లాంటి పెద్ద మనుష్యులు

ఈ తిమింగలాల్లోనుంచి బయటపడదామనే ఓ సారి ఏ అడవుల్లోకన్నా వెళ్తే బావుండుననుకున్నాడు. ఏ జంక చర్మమో ఒంటికి కప్పుకుని అడవిలో దుంపలూ, కాయలూ, పళ్ళు తిని కాలక్షేపం చేయవచ్చు, పులులూ, సింహాలూ, క్రూరజంతువు లుంటాయిగాని అవే నయం. ఆకలై తేగాని మీదికి రావు. తనొకడూ వెళ్ళి ఆ అడవిలో ఏం చేస్తానని. ఆ ప్రయత్నం విరమించుకున్నాడు. ఎక్కడికి వెళ్ళినా పెళ్ళాం. పిల్లలూ వెంట వస్తామంటారు. పెళ్ళికి వెళ్తూ పిల్లని చంకను పెట్టుకు వెళ్ళినట్లు!...ఛ... అనుకున్నాడు.

ఏవీ చేయలేక చచ్చిపోదామనుకున్నాడు. ఛస్తే తన మీదపడి ఏడుస్తారు పెళ్ళాం పిల్లలూ, తనుపోతే, వాళ్ళని ఎవరూ పట్టించుకోరు. ప్రావిడెంట్ ఫండ్ డబ్బు పెళ్ళాని కివ్వడానికి చాలా తిప్పలు పెడ్తారు. పెళ్ళానికి వేరే ఆధారం ఏమీ వుండదు. ఎవ్వరూ మొగుడు చచ్చిన వాళ్ళను గురించి పట్టించుకోరు. చచ్చి సాధించేదేమీలేదు అందుకని మయ్య చావలేదు.

నా దగ్గర కోసారి మయ్య తన గోడంతా చెప్పు కున్నాడు. చిక్కి సగమైనాడు. టి. బి పేషంబులా ఇలా తయారయ్యావేమిటి? కోంచెం ఆరోగ్యం జాగ్రత్త... అన్నాను.

“నాకో తరుణోపాయం చెప్పవయ్యా” అన్నాడు.
నే నేవీ మాట్లాడలేదు.

“నీవు కథలు రాస్తావుగా...నన్ను గురించి ఓ కథ
రాయ్... నాలాంటి వాళ్ళెవరన్నా ఉంటే చదువుతారు...”
అన్నాడు.

నిన్ను గురించి రాసిన అది కథ ఎలా అవుతుంది? కథ
మజాకా అనుకున్నావా? ఓ బలమైన సంఘటన ఉండాలి.
క్లయిమక్స్ ఉండాలి. ముగింపులో కొంత ట్విస్ట్ ఉండాలి.
అడవాళ్ళుండాలి. గాజుల గల గల ఉండాలి. ప్రేమ వలక
పొయ్యాలి...ఇన్ని ఉంటేగాని కథగాదు. పాఠకుల అభిరుచి
ననుసరించి కథ రాయాలి. లేకపోతే ఎవరూ చదవరు. ప్రతి
కల వాళ్ళు అసలు వేసుకోరు...నీలాంటివాడి మీద కథ
రాస్తే...రాసేవాడి పరువుపోతుంది. నేరుగా బుట్టదాఖలా
అవుతుంది...” అన్నాను.

“అంతేనంటావా?” అన్నాడు జాలిగా.

నాకు నిజానికి మయ్య మీద జాలేసింది.

కథ ప్రాయటానికి ప్రయత్నించాను గాని! బలమైన
సంఘటన దొరకలేదు.

“నా జీవితమంతా ఓ సంఘటనేకదా?...పోనీ ఏదో
కథ రాసి నాలాంటి వాణ్ణి ఇరికించగూడదూ?” అన్నాడు.

“కథ రాస్తే మంచి బిగువుగా ఉంటుంది. నీలాంటి
వాణ్ణి ఇరికించడానికి వీలుండదు” అన్నాను.

మయ్య నన్ను వదలేశాడు.

“కథల్లో పోనీ ట్రెడిషన్ | బేక్ చెయ్యరాదూ” అన్నాడు.

“అది సులభమా! అందరూ దుమ్మెత్తి పోస్తారు. సంపాదించుకున్న ఆ కాస్త పేరు మట్టికోట్టుకుపోతుంది. నీ మూలంగా నా పేరును నేను త్యాగం చెయ్యలేను” అన్నాను.

“కథలు రాసేవాడిని నీలో ఇంత స్వార్థం ఉంటుందనుకోలేదు” అని నన్ను తిట్టాడు.

కళ్ళు ఎర్రచేశాడు.

తల అటూ యటూ ఊపాడు.

మనిషంతా కదిలాడు.

అతని దగ్గర ఏమీ ఆయుధం లేదుగాని, ఉంటే నన్ను హతమార్చేవాడు.

అంత రాద్రాన్ని కళ్ళల్లో నే నెప్పుడూ చూడలేదు.

తిట్టిన తిట్లన్నీ తిన్నాను. కొన్ని మింగుడు పడ్డాయి... కొన్ని పడలేదు. దెబ్బతిన్న పులల్లే ఎగిరి గంతేశాను. గాయ పడిన పులి మనుషులను తింటుందిట-మరి నేనో...

ఇది కలికాలం-

నాలుగు పాదాలలో ధర్మదేవత ఒక వాదంతో కుంటుతూ నడుస్తున్నది. ఆ కుంటికాలు కూడా దెబ్బతిన్నది. ఓ పులి నమిలేసింది. తోలు ఊడిపోయి ఎముక వేళ్ళాడుతున్నది. నడవడానికి పట్టుచిక్కడంలేదు. ఆ వేళ్ళాడుతున్న కాలిని పట్టుకుని వేళ్ళాడుతున్నాడు. మయ్య.

మయ్యను గురించిన కథ రాయడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాను. కలం కదల్డంలేదు. మాటలు పెకల్డంలేదు.

కథ రాద్దామని ఆలోచిస్తుంటే కల వచ్చింది. నేను కథలో పరిచయం చేద్దామనుకున్న మయ్య కలలో కన్పించాడు. మయ్యతో పాటు మరో పదిమంది అలాంటివాళ్ళు పళ్లు పట పట కొరికారు వాళ్ళ కళ్ళు రక్తపు బంతులవల్లే ఉన్నాయి. కొండలమీద కత్తులు నూరుతున్నారు. పదు నెక్కి తళ తళ మెరుస్తున్నాయి... ఒక్కో కత్తి భూమండలాన్నంతా ఛేదించేట్టుగా వుంది.

చీకటి మొలకలెత్తి... పెద్ద వృక్షమై... కొమ్మలూ ఆకులూ ఆకాశాన్నంతా వ్యాపించినై, ఆకాశం బద్ధలైంది... పెనుగాలి... రాక్షసిలాగా వర్షం విరుచుకుపడ్డది. పగలు రాత్రి తెలియకుండా చీకటి కమ్మేసి వర్షం ఎన్నిరోజులు కురిసిందో చెప్పలేను. అంతా జలమయం. భూమి కన్పించడం లేదు. మయ్యా వాళ్ళు కొండగుహల్లో దాక్కున్నారు. వాళ్ళల్లో కొంతమంది ఆడవాళ్ళు, మొగవాళ్ళు ఉన్నారు. చివరకు మిగిలింది వాళ్లే...

వర్షం కురిసికురిసి - విసుగుపుట్టి - అలసి సాలసి శ్వాస అందక రొప్పతూ - రొప్పతూ - ఆయాసంతో ఆగిపోయింది. ఆ కొండగుహలో ఎక్కడో ఓ వెలుతురు కిరణం బాణంలా చొచ్చుకుపోయింది. ఆ ఆడవాళ్ళలో కడుపుతో ఉన్న ఒక ఆమె భళ్ళున తెల్లవారిపట్టుగా ప్రసవించింది. పసిపిల్లవాడి

వడుపు ప్రపంచం అంతా వినిపించింది...కొండల్లో ప్రతి
ధ్వనించింది...వాళ్ళందరూ కొండల్లో కాపరం పెట్టారు...
ఇంతలో మెత్తిన చెయ్యి-వదో స్పర్శ సుఖం.

“ఎంత ఆదివారం అయితే మాత్రం. ఇంతసేపు పడు
కుంటారా, ఇంక లెద్దరూ. ఇడ్లీ చల్లారిపోతున్నది. చక్కటి
కాఫీ మీ కోసం ఎదురు చూస్తున్నది” అంటున్నది మా
ఆవిడ.

అబ్బ ఉండు అని నా మీదికి లాక్కున్నాను.

“ఏమిటి మరీ చిన్న పిల్లలైపోతున్నారు. ఎంత కథకు
లైతే మాత్రం” అంటూ తప్పించుకు పోయింది. కల విరి
గింది. ఆమె చెంగు పుచ్చుకుని వంట ఇంట్లోకి తరుముతూ
పరుగెత్తాను. ఇదీ కథ అంటూ!!

కాఫీ సేవిస్తూ కల సంగతి, కథ సంగతి చెప్పాను మా
ఆవిడతో.

“అదేం కథ, పిచ్చి కథ, ఎందుకొచ్చిన కథలివి.
పుణ్యమా, పురుషార్థమా, మీ బుర్ర చెడగొట్టుకోవడం
తప్ప విసురుగా అన్నది ఆవిడ.

“నేను కాస్తో కూస్తో పేరున్న కథకుణ్ణి కదా! ఒక్క
మాటలో నన్ను తీసేశావే! నా విలువ నీకేం తెలుసు?”
అన్నాను గర్వంగా.

“బాగా తెలుసు, ఒక కథరాస్తే ఒక ప్యాకెట్టు సిగ
రెట్లు కాలుస్తారు. ఆ కథ ఓ ప్రతిక్రుపంపించి ఇంకా పడ
లేదే. ఇంకా పడలేదే అని కాలుగాలిప పిల్లిలా అంటూ

యిటూ తిరుగుతారు-అవునూ, ఓ సంగతి అడుగుతాను.
ఈ కథల వల్ల ఏమిటి ప్రయోజనం?" అన్నది

ఇక ఆవిడకు నేనేం సమాధానం చెప్తాను...

కాని దశరథరామయ్యను నేను వదలదల్చుకోలేదు.

పెళ్ళాం అంటే అసహ్యం, ఉద్యోగం అంటే పిల్ల
లంటే డోకు, ప్రపంచం అంటే జగుప్స రామయ్యను గురించి
కథ ప్రారంభించాను. అతను కనీసం పుచ్చుకోవడానికి
ప్రయత్నం చేయడం అతనిలో కాపురం పెట్టాలనుకోవడం.
ఓసారి అత్యుపాత్య ప్రయత్నం చేసి విరమించుకోవడం.
ఇలాంటి ప్రకటనలు కథలో గుప్పించాను. మంచి ముగింపు
అని ముచ్చటపడ్డాను. కాని- అది కుదిరిచావలేదు. ఆ
విధంగా ముగించాను. పత్రికకు పంపాలని ఆరాటం. పంపించే
ముందు కొంతమంది రచయిత మిత్రులకు చదివి విని
పించాను.

“ఈ కథలో నీవు చెప్పదలుచుకున్న దేవిటి?” అని
ఒకరడిగారు.

నీ కథలోని పాత్రను ఓ అనార్కిస్టుగా, డిఫీగా
చిత్రించావు. అదేం బాగాలేదు...” అని ఒకరన్నారు.

“దీనిలో సిద్ధాంతం ఏమిటి?” అని ఒకరు అంతం
చేశారు.

ఈ ప్రశ్నలకు తట్టుకోలేక తెల్ల మొగిం వేశాను.
వాళ్ళు నన్ను వదలేదు.

“సంప్రదాయాన్ని వ్యతిరేకరించిన మయ్య చివరికి జీవితంతో రాజీపడ్డాడు గదా... రచయితగా దాన్ని సమర్థిస్తావా...” అని ఒక క్రిటిక్ నన్ను నిలదీశాడు.

ఈ కథ రాసినప్పుడు ఇన్ని ప్రశ్నలు నన్ను ఎదుర్కొంటాయి అని నే ననుకోలేదు. ఓరకంగా ఆలోచిస్తే నే నోడిపోయానేమో ననిపిస్తుంది.

కథలో సంసారాన్ని వ్యభిచారం అని అన్నాను. ఆ మాటకు నన్ను కాకులు పొడిచినట్లు పొడిచారు. మా సమావేశం ముగిసింది. నేను కొంత నిరుత్సాహపడ్డమాట నిజమే గాని... అయినా... ఓ... ప్రతికకు పంపించిచూస్తే... అని అనుకున్నాను. నిబంధనల ప్రకారం తగినన్ని స్టాంపులు పెట్టి, లాపల నా అడ్రసుగల మరో కవరు పెట్టి పంపించాను.

ఓ నెలరోజుల తరువాత తాపీగా తిరిగొచ్చింది. దాంతో మా ఆవిడకు మరీ చులకనైనాను. నా అహం దెబ్బ తిన్నది. మయ్యను చిత్రవధ చేయాలనిపించింది. అదెంత సేపునాకు ఆయుధం వుండనే వుందికదా అనుకున్నాను.

మయ్యకు పెళ్ళానికి మధ్యన ఓ ప్రేయసిని యిరికించాను. ఆవిడ మరీ సన్నగా వుండేదేమో... ఆ ఊహాసుందరి వయ్యారంగా ఒదిగిపోయింది. వరిద్దరూ కనీసం వారానికి రెండుసార్లన్నా పార్కులో కలుసుకుంటారు. నీవు లేని నా జీవితం వృథా అంటాడు మయ్య, నేనూ అంతే అంటుంది.

ఆమె ఇద్దరూ చిలకల పలుకులు పలుకుతారు. ఒకరిమీద ఒకరు ఒరుగుతారు. వాళ్ళిద్దర్నీ మన్మథుడు బాధిస్తాడు. మయ్యకు యిదివరకే పెళ్ళయిందని ఆ భామకు తెలియదు బస్సు స్టాప్ దగ్గర అడపాదడపా కలుసుకుంటూ ఉంటారు. వాళ్ళ ప్రేమ పాకంలో పడింది. ఆ చిన్నది ఎక్కడో ఉద్యోగం చేస్తున్నది. మయ్యను గొప్ప మేధావిగా గుర్తించింది. ఓసారి అతని ఒడిలో తలదాచుకుంటూ. మీరు “జీనియస్” అంటే అదేం ఉత్సేహకాదు అన్నది. జీనియస్సూ మామూలు మనిషీ పెనవేసుకున్నారు. చుట్టూ వున్న ప్రపంచాన్ని మరిచారు. ఇలాంటి సంఘటనల వర్ణనలతో చాలా పేజీలునింపే మయ్య. ప్రేయసిని పరీక్ష చేయడానికి. ఓసారి. మన పెళ్ళిచూటమిటి! నాకు నావారులేరు. నీకు నీవారులేరు. మనిద్దరం ఒకటే అని చెల్ మోహనరంగ భాణిలో అడిగాడు.

“పెళ్ళెందుకులెద్దురూ. ఇప్పుడు మనం పెళ్ళి చేసుకున్నట్లుగాదా?” అన్నది ఆవిడ. ఆ మాటకు మయ్యకు బ్రహ్మానందం అయింది. పెళ్ళాం అంటే అసహ్యం పుట్టిన మయ్యకు ప్రేయసి దొరికిం తరువాత-జీవితంలో లంకె బిందెలు దొరికినంత సంతోషం అయింది. పెళ్ళాంతో ఓ రకంగా రాజీ పడ్డాడు. మామూలుగా సంసారం చేస్తున్నాడు. తను చేస్తున్న వ్యభిచారం విషయం మరచిపోయినాడు. చేసుకున్న వారికి చేసుకున్నంత అనుకుని ఉద్యోగంతో కూడ రాజీ పడ్డాడు. ఎక్కువ డబ్బు ఖర్చు లేకుండా

ఓ ప్రేయసి దొరికింది అంతే చాలు. పిల్లలమీద ఎక్కడ లేని మమకారం వర్పడింది. ఇప్పుడు మయ్య చాలా ఉత్సాహంగా ఉంటున్నాడు. అతడిలో సమస్య లేవీ ఉన్నట్లు కన్పించడం లేదు. ఈ కథను ఇలాగే సీరియల్ గా పొడిగిస్తే బాగుండు ననిపించింది. ఎంతలాగినా సాగుతూనే ఉంటుంది. కథగాకుండా-సీరియల్ గాకుండా ఓ పెద్ద కథగా తయారు చేశాను. కథలోని సంఘటనలతో ఈనాటి సమాజాన్ని చిత్రించాను. మధ్యతరగతి కుటుంబాల ఇక్కట్లు అంతో ఇంతో కన్నడుతూనే ఉన్నాయి. ఇవి పాఠకులకు, మయ్య భార్యమీద బోలెడంత సానుభూతి కలిగేట్లు చేశాను... అందరూ అయ్యో!... అమాయకురాలు పాపం. అనుకుండేట్టుగా కలలో కన్పించిన కొండలూ, వరదలూ కథలో తీసేశాను. అదో అర్థంలేని కలగనక, ఆ రోజుల్లో కన్పిస్తున్న ధరల పెరుగుదల, చాలీ చాలని జీతాలు, ఇరుకు ఇళ్లు-సమాజంలో కొట్టవచ్చినట్లు ముందుకు వస్తున్న అవినీతి. అన్యాయం ఆ రాజకీయం అక్కడక్కడా చెదురు మదురుగా గుప్పించాను. కథకో పెద్ద కాన్వాస్ తయారయింది. పాత్ర పోషణ కేం లోటులేదు, రచనా విధానం సాఫీగానే పోతున్నది.

ఓ విలన్ లేకపోతే కథకు అందం, నిండుతనం రాదు. ఇలా ఉంటూ ఉండగా మయ్యకు ఓరోజు ఎక్కడ నుండో ఆకాశరామన్న ఉత్తరం వచ్చింది.

మయ్యాగారికి!...మీరు వరి, అమాయకులు. మీరు ప్రేయసి అనుకుంటున్న ఆ భామ ప్రేయసి కాదు. మీ

పాలిట రాక్షసి. మీరు ఊబిలో పడుతున్నారు. ఇప్పటికి మీరు అయిదో వారు ఆమెకు. ఆమెకు ఉద్యోగం సద్యోగం లేదు. సంవత్సరం క్రితం బెజవాడ నుండి మకాం పెట్టింది. మీలాంటి వాళ్ళను బుట్టలో వేసుకునేందుకు. మీరు మోస పోకండి. మీ దగ్గర ఇంకా డబ్బు గుంజలేదని భ్రమపడు తున్నారేమో - ముందున్నది మొసళ్ళ పండగ. మీరేమో సుఖంగా సంసారం చేస్తూ గుట్టుగా రోజులు గడుపుతున్నారు పాపం అమాయకులు. అడిగినంత డబ్బు ఇవ్వకపోతే మిమ్మల్ని రచ్చకీడుస్తుంది. ఇప్పటికే ఆ ప్రయత్నాలు జరుగు తున్నాయి పర్యవసానం మీరు ఊహించనంతగా ఉంటుంది. మీపై అధికారులకు, పోలీసులకు, మీ భార్యకు ఈ విషయం తెలుస్తుంది. మీరు ఆమెపై కన్ను వేసినట్టు, ఓసారి బలాత్కరించినట్టు, ఒప్పుకోకపోతే నాత్య చేస్తానని బెదిరించి నట్లు మీ మీద నేరారోపణ జరుగుతుంది. మరో మూడు రోజుల్లో నోటీసు రాగలదు. మిమ్మల్ని మీరు కాపాడు కోవాలనుకుంటే రేపు సాయంత్రం పార్కుదగ్గర కొంత డబ్బుతో కలుసుకోండి.

ఇట్లు,

మీ శ్రేయోభిలాషి

ఆకాశరామన్న.

ఆ ఉత్తరం చూసి పళ్ళు పటకట కొరికాడు.

ఆ ఉత్తరం రాసింది ప్రేమసో, విలనో అర్థం కాలేదు.

ఎవరైనా ఈ సమస్యను ఎదుర్కొనే ధైర్యంలేదు.

కొంత డబ్బు ముట్టచెప్పి లొంగిపోదామనే అనుకున్నాడు. మయ్య పెళ్ళాం ఆ సమయంలో ఓ దేవతగా కన్పించింది.

ఏదో కష్టం వచ్చిందని చెప్పుకున్నాను పెళ్ళాంతో, డబ్బు అత్యవసరం అన్నాడు “మీరలా బెంబేలు పడి పోకండి. కష్టాలు మనుషులకు గాక మానులకు వస్తాయా. ఈ గాజులు తీసుకెళ్ళి. డబ్బు సర్దుబాటు చేసుకోండి.” అని ఓదార్చింది ఆ ఇల్లాలు పతివ్రతగనక, మాంగల్యం కళ్ళకద్దు కుంది....

మార్వాడీ దగ్గర గాజులు తాకట్టుపెట్టి డబ్బు తీసు కుని - పాడు-దగ్గర ఆకాశరామన్నను కలుసుకుని - గండం గడచి బయటపడ్డాడు. మయ్యకు పెళ్ళాం అంటే ప్రేమ. ఉద్యోగం అంటే ఆనందం - ఉన్నట్టుండి పుట్టుకొచ్చినయి. బతికుంటే బలుసాకు తినచ్చు అనుకున్నాడు, ఇప్పుడు మయ్యకు పిల్లలంటే ప్రాణం.

ఈ కథ పూర్తిచేసి ఓ పత్రికకు పంపించాను. నా రచన అచ్చయింది. చదివిన మిత్రులు బాగుండన్నారు. ఒకటి రెండు ఉత్తరాలు కూడా అచ్చయినాయి.

“మీ (మా) పత్రిక ఇటీవల అత్యుత్తమంగా వెలు వడుతున్నది. ఈ సంచికలో ముఖ్యంగా నన్నాకర్షించినది... ఫలానా కథ. నాకు చాలా నచ్చింది. వాస్తవానికి చాలా దగ్గరగా ఉంది. మయ్య భార్యను చూస్తే చాలా జాలేసింది. రచయితకు నా అభినందనలు తెలియజేయండి.”

ఈ ఉత్తరం చూసి నేను మురిసిపోయాను.

సంతోషంతో మా ఆవిడకు చూపించాను.

ఆవిడ నవ్వి నవ్వు ఇల్లంతా దద్దరిల్లి పోయింది. నీ కే
మన్నా పిచ్చా వెర్రా అన్నాను.

“మీరే పిచ్చివాళ్ళు... అమ్మాయకులు. అల్ప సంతో
షులు. ఆ ఉత్తరం రాసింది ఎవరను కుంటున్నారు?” అంటూ
నన్ను దగ్గరకు తీసుకుంది.

ఎంత మోసం!... అనుకున్నాను. అవిణ్ణి వదలలేదు.

ప్రగతి వారపత్రిక

...

విప్లవకారులు

బానిసగూడెంలో బయటపడ్డ గోజుల్లో - విషం కక్కుతున్న నల్లత్రాచు వేసిన కాలుకు కళ్ళు చెదిరి, వేసినపాదం వేసినట్టుగా నేవుంచి... మూడో కన్ను సగం తెరచిన త్రిమూర్తులలో ఒకడైన శంకరుని భంగిమలో - ముందుకు పోదామా వద్దా అని గింజాటన పడుతూ. చంద్రుడివంటివాడు తన నెందుకు పిలుస్తున్నట్టు అని మహానందపడి. శూన్యాన్ని పులుముకున్న చిక్కటి చీకటిలోకి దూసుకుపోయినాడు - కాదు దూసుకు పోయినారు. చూపుమేర దూరంలో ముగ్గురు కనపడి కనపడనట్టుగా వున్నారు. ఊరి పొలిమేరలు దాటిందీ లేందీ కనపడలేదు.

గూడెంలో ప్రజలు నాలికలు కొరుక్కున్నారు.

పుట్టుకతోనే పుట్టతేనెతప్ప మరోటి ఎరుగని గూడెంలోని పసిపిల్లలకు మద మాత్సర్యాలంటే యేమిటో మనం చెప్పాలి.

ఈర్ష్యలూ, ద్వేషాలూ గూడెంలోని అమాయకపు తల్లులకి లేవు. శీలానికీ మనస్తత్వానికీ మంచిదనానికీ... ఆ చేరడేసికళ్ళతో చూస్తున్న తల్లులనే తలచుకోవాలి.

బద్ధవిరోధులూ. సూర్యుడూ. చంద్రుడూ. ఆ గూడెంలోతప్ప మరోచోట అంత యెక్కువగా సంచారం

చెయ్యరు గూడెం బానిసగూడెమైనా వాళ్ళ కెందుకో
అంత ప్రేమ!!

అంతకు ముందు కులం గోతంతో నిమిత్తంలేని
గూడెంలో- అది బానిస గూడెమయేటప్పటికి. అభిప్రాయ
భేదాలూ మాట పట్టింపులూ అప్పుడే వచ్చినాయి. ఆ వచ్చిన
అభిప్రాయ బేధాత్తే... పునాదులై. వారిన మనుష్య రక్తంలో
నాటుకుపోయి. వీకీనా రాకుండా. పెట్టిన కోటగోడలవలె.
నక్షత్రాలని అందుకుంటూ దూరాన కనపడుతున్న సము
ద్రంలోకి వంగి చూస్తున్నాయి.

ఇప్పుడు!

గూడెం బానిసగూడెం.

గూడెంలోని మనుష్యులు బానిసలు.

బానిసలు చేసేపని బానిసత్వము.

గూడెంలో పంట కొచ్చిన ఆహారం చేతి దాకా
వస్తుంది.

కాని నోటిదాకా రాదు.

గూడెం నానాటికి ఊణించిపోతున్నది.

గూడెంలో మనుషులు కొంతమంది చచ్చిపోతున్నారు.

ఇంకా ముందు యేమవుతుందో—

ఇవి గూడెంలో ఒకరిద్దరు అనుకున్న మాటలు.

వాళ్ళ కళ్ళు చెమ్మగిలినాయి.

ఇది సహించలేం అని ఉద్రేకం కలవాళ్ళు వాళ్ళల్లో

వాళ్ళు అనుకుని నైరాశ్యం భుజిస్తూ నెట్టుకుపోతున్నారు. ముందుకు పోతున్న రథ చక్రాలి.

ఎన్నడూ లేంది బానిసగూడెంలో వున్నట్లుండి కల్లోలం బయలుదేరింది. పసిపిల్లలు పాలుత్రాగక కెవ్వమని యేడుస్తున్నారు. ఏ విధాన లాలించినా ఊరుకోరు— ఏమిటో కావాల్సి వాళ్ళకి దానికోసం చాలీ చాలని చేతుల్ని చాచుతూ. అందుకుంటామా అందుకోలేమా అన్నట్టు వున్నారు.

గూడెంలోని ప్రజలకు చదువు సంధ్యలు ఎంతబాగా అబ్బకపోయినా మనం బానిసలుగా యెందుకుండాలి. అనుకునేంత జ్ఞానం వచ్చింది.

అమ్మా బాబోయ్ పొంగి పొర్లి వస్తూన్న వాళ్ళల్లోని పుడ్రెకం కట్టలు తెంచుకొని ఈ పరిధిలేని బ్రహ్మాండానికి పునాదులు కదిలించి వూగిస్తుందని గూడెం దయ్యం వేషం వేసుకుని జుట్టు విరియబోసుకుని అరుస్తున్నట్టుగా వుంది. రండి- రండి - అని చేతులెత్తి పిలుస్తున్నది. గూడెంలోని అమాయకపు అమ్మలకి వీడ కలలు వచ్చి భూతాలూ పిశాచాలూ కన్పించినాయి. పసిపిల్లలు నిద్రపోవటం లేదు. పెద్దవాళ్ళు తికమక పడుతున్నారు. ఏవిటి చెయ్యడం అని ఆకాశం విరుచుకు పడేటట్టుగా కాండ్రించి ఉరుముతున్నది. గూడెం వూగిపోతున్నది.

గూడెంలోని ప్రజలు కొంతమంది పస్తులుండి. ప్రాణాలు వదలలేక వదలిన రోజులూ వున్నాయి.

బానిస గూడెంలో పెద్దబానిస దగ్గరకు తడబడుతున్న

అడుగుల్లో వెళ్ళారు. పెద్దబానిస చిరునవ్వు నవ్వి ఏదో చెవుల్లో వినపడి వినపడనట్లు చెప్పాడు. పెద్దబానిసకు చేతులెత్తి దణ్ణం పెట్టాడు. వాళ్ళ ముఖాలలో ప్రసన్నత ఇప్పుడు కనిపిస్తున్నది.

గూడెంలో కన్నడని ఆ ముగ్గురి మనుషుల్ని గురించి ఇప్పటికీ అనుకుంటుంటారు ప్రజలు ... కొందరు గూడెంలో కన్నడకుండా వున్నాడు వాళ్ళు అని అనుకుంటారు. గూడెం అంతా కుమిలిపోతున్నది

రక్తపాతం అక్కర్లేదని పెద్దబానిస సలహా...

మాటలు వస్తూన్న పసిపిల్లలు... గూడెంలో కన్పించకుండా తిరుగుతున్న వాళ్ళ విషయం తలుచుకుని. విష్ణు వకారులు అని అంటున్నారు. వాళ్ళ కెవరు నేర్పారో!

భగవంతుని కథ

నాకు పెళ్ళిళ్ళంటే సరదా; ఏ మాత్రం అవకాశమున్నా, ఎవరు పిల్చినా తప్పనిసరిగా వెళ్తాను. పెళ్ళికొడుకు తరపువ్వారైనా, పెళ్ళికూతురి తరపువ్వారైనా....నాకు పట్టింపు లేదు. ఏదో నాకు తోచిన పెళ్ళికానుక నా శక్తికొలది కొని తీసుకువెళ్తాను. పెళ్ళిసందడి. పెళ్ళి వాతావరణం-అంటే అదో రకమైన పెళ్ళివాసనేమో - నన్ను ఆకర్షిస్తుంది. పెళ్ళి మొదల్నించీ చివరవరకు శ్రద్ధతో చూస్తాను. మనసు కందని ఏదో గొప్పతనం ఉంది పెళ్ళిలో. అసలు పెళ్ళిపందిరే చూడ ముచ్చటగా ఉంటుంది. వాసాలతోనూ, తాటాకులతోనూ, తోరణాలతోనూ అలంకరించిన ఎంత చిన్న పందిరైనా నన్ను దగ్గరకు రమ్మంటుంది. పెళ్ళంటే ఎందుకంత సంబరం! అని నన్నెవరన్నా అడిగితే నేను ఫలానా అని ఇదమిథంగా చెప్పలేను. ఎందరితోనో కొత్త వ్యక్తులతో పరిచయం అవుతుంది. ఎందరో ఎరగని వాళ్ళు, ఎరిగినవాళ్ళు కనిపిస్తారు. పాలు తాగుతున్న పసిపిల్లలు, ఎప్పుడూ చూడని కన్నెపిల్లలు, యవ్వన్నాన్ని పులుముకున్న యువతులు, చిరునవ్వులతో అటూ ఇటూ తిరుగుతున్న ప్రౌఢలు- పట్టుచీరలు కట్టుకొని పరిగెత్తుతున్న మరి కొంచెం పెద్దవాళ్ళు- ఇంక మగవాళ్ళలో నిక్కర్ల వాళ్ళు, సైజుమాలవాళ్ళు, గొట్టం వ్యాంట్లవాళ్ళు లుంగీలవాళ్ళు- పెద్దమనుషులుగా ఉండాలని ప్రయత్నించే

ధోవతులు, ఉత్తరీయాలవాళ్ళు ... స్థానిక రాజకీయాలు మొదలు ఢిల్లీ రాజకీయాలవరకూ చర్చించే కొంతమంది నాయకుల్లాంటి వాళ్ళు- కాలం మారిపోయింది-

—ఆ రోజులే బావుండేవి అని చప్పరించే తల పండిన తాతయ్యలూ... ఎదురవుతారు.

బాజాభజంత్రీల వాళ్ళు-మద్దెల నన్నాయి ఈ రెండు కలిస్తే చెప్పక్కర్లేదు. భూమి దద్దరిల్లిపోతుంది, —ఆ తరువాత బ్రహ్మాంగారు చదివే మంత్రాలు వినముచ్చటగా ఉంటాయి. ఇలాంటి వాతావరణంలోకి ఓసారి వెళ్ళాను. ఆడపెళ్ళివారు వాళ్ళు నాకు చాలా దూరపుబంధువులు. అది మరీ పల్లెటూరు కాకపోయినా పట్నం మాత్రం కాదు. అటూ ఇటూ కాకుండా ఉంది. రైల్వేస్టేషనుకు రెండు మైళ్ళ దూరం. గుర్రం బండ్లు చాలా కొద్దిగా ఉన్నాయి. వంటెద్దు బండ్లే ఎక్కువ. మా బండ్లో ఎక్కమంటే మా బండ్లో ఎక్కమని పోటీపడి...వాళ్ళు గోలచేస్తుంటే నాలో నేను నవ్వుకుని ఓ మంచి వంటెద్దుబండి చూసుకుని పెళ్ళివారింటికి వెళ్ళాను. ఎద్దుబండి ప్రయాణం ఎంతో హాయిగా ఉంది. సాఫీగా వెళ్ళిపోయింది. రిటైరైనవాడి జీవితంలా. పెళ్ళివారింటికి సులభంగా తీసుకెళ్ళగలిగాడు బండివాడు.

అప్పటికీ ఉదయం పదిగంటలు దాటింది.

నిప్పురవ్వులు రాజకుంటున్నట్టుగా ఎండ చిటపటలాడుతోంది. గుమ్మం ముందు ఆడచెప్పలు, మగచెప్పలు, చిన్న

పిల్లల చెప్పలు అనేకం గుమిగూడి ఉన్నాయి నాచి కూడా గుంపులో కలిసిన్నై.

నన్ను చూడగానే నన్ను ఎరిగి ఉన్నట్టుగా ఒకాయన ముందుకువచ్చి... ఈ బండికేనా రావడం... ఎన్నాళ్ళకు... ఎన్నాళ్ళకు... మీరు రావడం ఎంతో సంతోషం... అంటూ చిరునవ్వుతో పలకరించాడు ఆయన్ను ఎక్కడో ఎప్పుడో చూసినట్టు గుర్తు.

ఎవరో కాళ్ళు : మళ్ళోకొడానికి నీళ్ళు ఇచ్చారు.

ముహూర్తం దగ్గరపడుతోంది ... సమయానికే వచ్చారు అంటూ మరొకరు పలకరించాడు. నాకు సామాన్ల గది చూపించారు. చిన్న బెడ్డింగ్, ఒక లెదర్ సూట్ కేస్ చిన్నది. అది నా సామాను అడుగు పెట్టను సందులేదు. బ్రంకు పెట్టెలు, బెడ్డింగులు, చిన్నచిన్న మూటలు, ఇంకా ఎన్నో సామానులు. ఒక మూలగా సామాను పడేశాను. ఓ చిన్న కిటికీలో ఓ కొబ్బరినూనె సీసా, వెలిసిపోయిన అద్దం, అక్కడక్కడ పళ్ళూడిపోయిన దువ్వెన ఉన్నాయి. అక్కడే బట్టలు మార్చుకుని, ఓసారి దువ్వెను అక్కడున్న సామాన్ల మీదుగా అంగలు వేస్తూ బయటకు వచ్చాను.

ఇంతలో ఎక్కడినుంచో దూసుకు వచ్చింది తుఫానులా లలిత.

ఇప్పుడేనా రావడం... ఒక్కడివీ వచ్చావేం... ఎన్నాళ్ళకు... ఎన్నాళ్ళకు బావా... అంతా కులాసాయేనా? అంటూ మాటల వర్షం కురిపిస్తోంది. లలిత నాకు మేనత్త

కూతురు. ఏనాటిదో ఈ బంధుత్వం. లలితకు నలభై ఏళ్ళు దాటినై, వెంట్రుకవాసిలో తప్పిపోయింది. లేకుంటే నేనే లలితను పెళ్ళి చేసుకోవల్సింది.

బావా అన్న పిలుపులో ఏదో అనిర్వచనీయ ఆత్మీయత, తీయ్యదనం ఉంది.

టిఫిన్ తీసుకుందుగాని రా బావా అంటూ ముందు ఎసారాలోకి తీసుకు వెళ్ళింది. లలితను చూసి ఏ పదేళ్ళో అయింది. లలిత వాళ్ళు భువనేశ్వర్ లో ఉంటున్నారట.

నీ వొక్కడివీ వచ్చావేం అని నిలదీసింది.

పిల్లలకు పరీక్షలు... పెద్ద సంసారం కదా... ఇల్లు కదిలిరావడానికి ఆవిడకు వీలుపడదు... అన్నాను.

ఎసారాలో ఈతాకు చాపమీద కూర్చున్నాను. వరుసగా నాలుగైదు చాపలు వేసున్నాయి... చాపలమీద అక్కడక్కడా కాఫీ మరకలు... ఉష్ణాతిన్న ఆకులు అక్కడక్కడా గాలికి అటూ ఇటూ కదుల్తున్నాయి... ఇంతలో టిఫిన్, కాఫీ తీసుకోండి... అంటూ ఒకాయన వచ్చి- నా వైపు చూసి చిరు నవ్వు నవ్వుతూ నా ముందు ఉంచి వెళ్ళాడు. అక్కడున్న కాఫీ ఆకుల మీదకి ఎగబడి, అవి తీసుకుని, ఒక తడిగుడ్డతో చాపమీదున్న కాఫీ మరకలు తుడిచి గిరుక్కున తిరిగి వెళ్ళాడు అతనెవరో నాకు అంతు బట్టలేదు. అతన్ని చూసి అతని వయసు కనుక్కోవడం కష్టం. జుట్టు ముగ్గుబుట్టలా ఉంది కాబట్టి యీటై ఏళ్ళదాకా అంచనా వేయవచ్చు. అతను వేసుకున్న బట్టల్ని బట్టి పెళ్ళికి

సంబంధించిన బంధువర్గంలోని వాడేమోనని అన్వించలేదు. పోనీ పనివాడేమో అనుకుంటే, పనివాడి లక్షణాలు కన్పించలేదు. పనివాళ్ళేవరూ అంత చురుగ్గా పనిచేయరు. క్షణం విరామం లేకుండా పనిచేస్తున్న బాగా అలసి ఉన్నాడు. పెదిమల పూద చిరునవ్వు, నుదుటి మీద చెమట బిందువులు...

ఎక్కడ బడితే అక్కడే అతను కన్పిస్తున్నాడు. కొంత సేపు పందిట్లో - కొంతసేపు వంట సావిడిలో ఏదో వంట వాళ్ళకు పురమాయిస్తున్నాడు. కాసేపటికి మళ్ళీ వసారాలో కన్పిస్తున్నాడు. అతని వాలకం చూస్తే తన చేతి మీదుగా పెళ్ళి జరిపిస్తున్నట్టుగా ఉంది. అతనిలో ఉన్న ఉత్సాహాన్ని చూసి అతనెవరో తెలుసుకోవాలనే కుతూహలం కలిగింది. అయినా పెళ్ళిళ్ళలో ఎవరి హడావుడి వాళ్ళది.

పెళ్ళి కొడుకూ, పెళ్ళి కూతురూ, ఒకరి మీద ఒకరు తలంబ్రాలు పోసుకుంటున్నారు. కన్యాదాత బాగా అలసి ఎందుకో నీరసంగా కన్పిస్తున్నాడు. కళ్ళు బాగా లోతుకు పోయినట్లున్నాయి. ఇంత కట్నం పోయ్యాల్సి వచ్చిందే అని కళ్ళెర్ర చేసిన వానిగా ఉన్నాయి అతని కళ్ళు.

వచ్చిన వాళ్ళందరూ తెచ్చిన కానుకలు చదివిస్తున్నారు. బ్రహ్మగరు ఇచ్చిన వాళ్ళ పేర్లు. బంధుత్వమూ ఎనాన్న చేస్తూ కానుకలన్నీ వాళ్ళకు అందచేస్తున్నాడు. పెళ్ళి కూతురు వెనకాల ఒక గొనుపిల్ల, బహుశ చెల్లెలేమో. ప్యాకెట్స్ కొన్ని ప్లీ కుతూహలంగా చూస్తోంది.

పెళ్ళి హడావుడి అంతా అయిపోయింది. పెద్ద పూల వాన కురిసి వెలసినట్లుగా ఉంది. సూర్యుడు నడినెత్తి మీదికి వచ్చాడు. ఎండ తీక్షణత ఎక్కువవుతోంది.

కొంతమంది వచ్చి అక్కడున్న జంపకాణాలు దుప్పట్లు, చాపలు. అన్ని విదిలించి... ఆ స్థలాన్ని పరిశుభ్రం చేసి వడ్డనకు సిద్ధం చేస్తున్నారు.

భగవాన్లు భోజనాల వేళ అయిందయ్యా. ఆ ఏర్పాట్ల సంగతి కొంచెం చూడు. అంటున్నాడు కన్యాదాత.

భగవాన్లెవరో నాకిప్పుడు తెలిసింది. ఈ ఏర్పాట్లన్నీ అతని చేతిలో ఉంటే అంతకన్న ఏం కావాలి! యుద్ధ రంగంలో కమేండర్లలే అన్నీ చకచకా అయిపోతాయి. కమాండరు సామాన్యంగా తనేమీ చేయడు. కాని భగవాన్లు అలాంటి కమాండరు కాదు. తనే ఎక్కువగా చేస్తాడు. ఇతర్ల చేత చేయిస్తాడు. ఇంత క్రమశిక్షణ దేశంలో అందరికీ ఉంటే దేశం ఎప్పుడో బాగుపడేది. ఈ భగవాన్లు పొద్దున నాకు టిఫిన్ కాఫీ ఇచ్చినాయనే. భగవాన్లను చూస్తున్నాను. నన్నెందుకో ఇతను ఆకర్షించాడు. ఇంతపని చేస్తున్నా అతనిలో విసుగు అన్నది ఎక్కడా కన్పించడం లేదు.

అతను నడుం కట్టాడు. విస్తళ్ళు, గ్లాసులు, వరసలో టపటపా పడున్నాయి క్రమంలో. కొందరమ్మలక్కలు పప్పు, పచ్చడి కూరలు వేసుకున్నారు. వాళ్ళలో అలిత కూడా కన్పించింది. నాకు సరదా వేసింది. ఇంతమంది

ముందుకు వచ్చి పన్ను చేస్తుంటే నేను మాత్రం ఆ సైన్యంలో ఎందుకు చేరగూడదూ నడుం కట్టాను. భగవాన్ల దగ్గరగా వెళ్ళి నిల్చున్నా.

మీరెందుకులేండి బాబుగారూ.... మీరు పెద్దవారు. మీరలా ఉండండి, మేం చూసుకుంటాంగా అన్నాడు. ఆస్వాదంగా, ఒక్కపట్టు పట్టామంటే చిటికెలో అయిపోతుంది. అంతమంది ఒకసారి భోజనం చేయడానికి స్థలం లేదు. అన్నాడు.

అదేం లాభంలేదు. ఆయన కూడా నడుం వంచాల్సిందే అంది లలిత.

రంగంలోకి దిగక తప్పలేదు.

నాకింత బరువుని వప్పగించి, నీవు తేలిగ్గా నెయ్యి మాత్రం తీసుకుంటావా అన్నాను లలితతో.

లలిత ఫెళ్ళున నవ్వింది. అదే నవ్వు. అదే చిలిపి తనం. ఎన్నేళ్ళు వచ్చినా ఇది మాత్రం మారలేదు. నాకు చిన్నతనం జ్ఞాపకం వచ్చింది.

భగవాన్లు నడుపుతూ, నడిపిస్తున్నాడు రంగాన్ని, చకచకా సాగిపోతున్నాయి వడ్డనలు.

ఒక పంక్తి అయిపోయింది. అందరూ ప్రేమకుంటూ లేచారు. గబగబా పనివాళ్ళు విస్తళ్లు తీసేశారు. భగవాన్ల సహాయంతో.

బాబుగారూ మీరు ఈ పంక్తికి కూచోండి. మేం చూసుకుంటాంగా అన్నాడు భగవాన్లు.

అతని మాట తీసేయలేక నేను కూర్చున్నాను. అదే గాక బాగా ఆకలి వేస్తున్నది. తప్పలేదు. భగవాన్లుకు మరింత ఉత్సాహం ఎక్కువయింది. రంగంలో కలియబడ్డాడు. టైము రెండు గంటలు కానస్తోంది.

భోజనం చేసి భుక్తాయాసంతో ఓ మూల పడు కున్నాను. నిద్ర పోవడం లేదుగాని మూడో పంక్తి భోజనాలు గమనిస్తున్నాను. తాంబూలం నెమరేస్తూ భగవాన్లలో అదే ఉత్సాహం. అదే పరుగు అదే చిరునవ్వు. నుదుటి మీద చెమట అలసట, ఆకలిలేని ఈ భగవాన్లెవరు? నిజంగా భగవంతుడా అనిపించింది. నాలుగో పంక్తికి వంట వాళ్ళూ, ముసలమ్మలూ, ఇంకా మిగిలిపోయిన వాళ్ళూ కూర్చున్నారు. ఎక్కడా ఉత్సాహం పరుగూ కన్పించటం లేదు. ఆయాస పడుతూ కొంతమంది పిల్లలు ఏడ్చిస్తున్నారు.

నా కళ్ళు భగవాన్ల కోసం వెతుక్కున్నై. వడ్డన లోనూ లేదు. కూచున్న పంక్తిలోనూ లేదు. మూడు గంటలయింది. ఏ తెల్లవాడు జామున్నో పని ప్రారంభించి ఉంటాడు. ఇంతవరకు విధి విరామం లేకుండా పనిచేశాడు. చివరకు మనిషే మాయం అయ్యాడు. నేను ఒకరిద్దరిని అడిగాను. ఏమో అంటే ఏమో అనుకున్నారు. ఎవరో భగవాన్ల కోసం వచ్చారు. వాళ్ళతో ఏమో మాట్లాడాడు వెంటనే వెళ్ళిపోయాడన్నారు ఎవరో వెళ్ళిపోయాడని నాకు చింతలేదు. కాని భోజనం చెయ్యకుండా వెళ్లాడని నాకు చాలా బాధగా వుంది. అతన్ని గురించి చాలాసార్లు అను

కున్నాను. మరి కొంచెం సేపటికి నా నెక్లెస్ పోయిందండీ అంటూ ఒకామె వచ్చింది. చెమటకు మెల్లొ మరీ గుచ్చుకుంటుంటే మధ్యాన్నం పెట్టెలో పెట్టిందట. భోజనాలయి, తరువాత మళ్ళీ చూసుకుంటే లేదట. లబోదిబో అంటోంది ఆమె.

మరీ సోద్యం పెట్టెలో పెట్టింది ఎలా పోతుందన్నా అన్నది మరో వనిత. నాకాశ్చర్యం వేసింది. పట్టపగలు ఇలాంటిది జరిగిందంటే.

నలుగురూ చేరారు. చర్చ జరిగింది.

ఈ విషయం కన్యాదాత వరకూ పోయింది. ఆయన నొచ్చుకున్నాడు. శుభమా అని పెళ్ళి జరిగిన ఇంట్లో ఇలాంటిది జరగడం.

ఆ భగవాన్లు తీసేడేమో... ఉన్నట్టుండి కనపడకుండా వెళ్లాడు. అని మరోరన్నారు.

కన్యాదాతకు బాధ | బాధతోపాటు కోపం కూడా కలిగింది.

అతను దేవుడిలాంటివాడు. అతనిని ఆ మాటలంటే మహా పాపం అన్నాడు.

అలాటి వాళ్ళే ఇలాంటి పనులు చేసేది. అంటూ ఒకామె మూతి విరిచింది...

పైకి అందరూ మర్యాదస్తులు లాగానే కన్పడుతున్నారు. ఎవరిని అనుమానించడానికి ధైర్యం చాలటంలేదు.

ఈ భగవాన్లెవరండీ... అన్నాను కన్యాదాతతో.

భగవాన్లు ఇతరులకు సాయం చేసేవాడేగాని ఇతర దగ్గరనుండి ఆశించే రకం కాదు. అని ముక్తసరిగా అన్నాడు కన్యాదాత. నాకు భగవాన్లు మీద భిక్షానం పెరిగింది.

భగవాన్లు భోజనం చేయకుండా వెళ్ళాడు— పొద్దు ల్నుండి పచ్చిగంగ కూడా ముట్టలేదు. నా కదే కొరతగా ఉంది. పెళ్ళంతా అతని చేతిమీదగానే జరిగింది. అన్నం కూడా తినకుండా నాకింత అన్యాయం చేస్తాడా! నేనేం పాపం చేశానని...అని అన్నాడు కన్యాదాత. ఆయన కళ్ళు చమర్చినాయి.

నెక్లస్ సంగతి తేలలేదు. ఆడవాళ్ళ కొంతమంది పోట్లాడుకుంటున్నారు. కొంతమంది ఘర్షణ పడుతున్నారు. ఎవరూ భగవాన్లను గురించి అనుకోవటం లేదు కన్యాదాత తలమీద చేయి పెట్టుకొని ఓ మూలగా వెళ్ళి చూసంగా కూర్చున్నాడు.

సాయంత్రం అవుతోంది. సూర్యుడు కూడా చెప్ప కుండా వెళ్ళిపోయే ప్రయత్నంలో మబ్బుల చాటున కొండల చాటునా దాక్కుని కన్నడీ కన్నడనట్టుగా ఉన్నాడు. నేనటు వెళ్ళాను.

“కూచోండి” అని సాంజ్జు చేశాడు.

“ఈ భగవాన్లు ఎక్కడ ఉంటాడు?” అన్నాను.

“అతని మకాం శివాలయంలో” అన్నాడు.

“అదెక్కడ?” అన్నాను.

“మీరు స్టేషన్ నుండి వస్తుంటే అంకమ్మ చెట్టు ఉంది

చూశారా! సెంటర్లో ... దానికి తూర్పుగా ఓ సందు ఉంది. ఆ సందులోంచి వెళ్తే కొసాన ఉంది...

నాకు నెక్లెస్ ను గురించి ఆరాతీయటం కన్నా - భగవాన్లను గురించి తెలుసుకోవాలనే ఆసక్తి ఎక్కువయింది.

శివాలయం వైపు వెళ్ళాను

అది శివాలయం కాదు. శిథిలాలయంలా ఉంది. ఏనాటిదో ఈ శివాలయం బయట గోడలన్నీ పుచ్చిపోయిన శరీరంలా ఉన్నాయి. లోపల ఆకాశాన్నంటుతున్న ధ్వజ స్తంభం - దానిముందు చెవి విరిగిపోయిన పెద్ద నంది కొట్ట వచ్చినట్టుగా ఉన్నాయి. గుడి చుట్టూ ప్రదక్షిణ చేశాను. గుడి ఆవరణ పెద్దది. నరసంచారం ఎక్కువగా ఉన్నట్టు కనపడదు. మంచి మంచి చెట్లు ఉన్నాయి. పొగడ చెట్టు శివుణ్ణి పొగుడుతూ ఉన్నట్టుగా ఉంది. మృధువైన వాసన దేవగన్నేరు దానిపక్కనే, అటువైపుగా చిటికేశ్వరచెట్టు చెట్లనిండా పూలు. ఓ మూల అరుగులాంటిది ఉంది. పెరటి వైపుగా గర్భగుడికి దూరంగా ఓ బావి ఉంది. ఆ బావినీళ్ళు తియ్యగా ఉంటాయిట. అప్పుడే పూజారి వచ్చి గుడి తలుపులు తీసున్నాడు.

గర్భ గుడిలోకి వెళ్ళి శివుని దర్శనం చేసుకున్నాను.

పూజారి ఇచ్చిన విభూది కొంచెం తీసుకొని నుదుట రాసుకున్నాను. దేవగన్నేరు పువ్వు చెవులో పెట్టుకున్నాను. పళ్ళెంలో పదిపైసలు వేశాను.

అరుగుమీద వచ్చి కూర్చున్నాను. పూజారితో

మాట్లాడుతుంటే భగవాన్లను గురించి మరి కొన్ని విషయాలు తెలిసినై.

భగవాన్ల అసలు పేరు భగవంతుడట. కొంతమంది అతన్ని భగవాన్లు అనీ, భగవాన్ అనీ పిలుస్తారు. అతను ఏనాటివాడో ఎవరికీ తెలియదు. ఆ పూర్వో నీటి ఇబ్బంది ఉంది. ఆ పూర్వో చాలా మంది శివాలయం బావినీటి మీద ఆధారపడి ఉంటారు. నీటి కావిడి తీసుకొని కొంత మందికి నీళ్లు సప్లయ్ చేస్తుంటాడు భగవాన్లు. బిందెకు అణా చొప్పున ఇస్తుంటారు. భగవాన్లు ఎప్పుడూ శివాలయంలోనే మకాం. ఎవ్వరితోనూ ఎక్కువగా మాట్లాడడు. పరోపకారమే అతని ధ్యేయంగా అనిపిస్తోంది. ఎప్పుడూ ఎవరో ఒకరు అతన్ని పిలుస్తుంటారు. అతను నిలబడితే ఏపనైనా నిరాఘాటంగా జరిగిపోతుంది. అతనుంటే కొండంత బలం. ఆపదలో ఉన్న వారిని ఆదుకోడమే అతని ఆశయం. ఎవ్వరి దగ్గరనుండి ఏవీ ఆశించడు. ఎవరైనా ఏదైనా ఇస్తే కృతజ్ఞతతో తీసుకుంటాడు. బతికున్న వారికన్న చనిపోయిన వాళ్ళకు అతని అనుసరం ఎక్కువ. దగ్గరండి అన్ని కర్మకాండలు చేయిస్తాడు. అవసరమైతే శవాన్ని మోసుకు పోవడంలో సహాయపడ్తాడు. చచ్చిపోయినవాళ్ళు తనతో మాట్లాడలేరు గనుక వాళ్ళకే ఎక్కువ సహాయం చేస్తాడేమో...

ఆ ఊరు ఓసారి చూద్దామని శివాలయం నుండి బయలుదేరి వెళ్ళాను. ఆ పూర్వో పది పన్నెండు వీధులకన్నా ఎక్కువ లేపు.

శివాలయం వీధి దాటి పడమటి వైపుగా వెళ్లాను. దాన్ని కోటబజారు అంటారుట. ఎప్పుడో ఇక్కోకులనాడు అక్కడ ఓ రాజావారుండేవారుట. దోవలో మట్టికోట కన్నించింది. ఘనూరు శివాలయం వయస్సుంటుంది ఆ కోటకు.

కోట బజారు గుండా చివరకు వెళ్ళాను. ఓ పెంకుటింటి ముందు కొంచెం జనం ఉన్నారు. అందరూ హడావిడిగా ఉన్నారు.

శవ ప్రయాణానికి ఏర్పాట్లు చేస్తున్నారు. సూర్యాస్తమయం అవబోతుంది. త్వరగా కానివ్వండి అంటున్నారెవరో. దగ్గరకు వెళ్లి చూశాను. అది భగవాన్ల గొంతే. అంతా భగవాన్లే నడిపిస్తున్నట్లుగా ఉంది. ఆ పెంకుటింట్లో పెద్దగా ఏడ్పులు వినిపిస్తున్నాయి. ఊరుకోండమ్మా అంతగా బెబ్బేలు పడిపోతే ఎలా! ఏడిస్తే పోయినాళ్ళు తిరిగొస్తారా ఆఖరు క్షణాల్లో ఆయన్ను ప్రశాంతంగా పోనివ్వండి. అంటున్నాడు భగవాన్లు, శవ వాహనం భగవాన్ల భుజం మీదకు లాక్కున్నాడు ఇంకా ముగ్గురున్నారు. శివా శివా అంటూ కదిలారు ఊరికి ఉత్తరం వైపు, నా కళ్ళు చెమ్మగలిగినై... మూడో బంతి భోజనాలయం తరువాత భగవాన్ల కెవరో కబురందించి ఉంటారు. పెళ్ళింట్లో చావు మాట చెప్పడం ఎందుకని ఎవ్వరికీ చెప్పకుండా జారుకున్నాడు. అతనికి పెళ్ళి. చావు రెండూ సమానమే. అందరికీ కావలసింది సహాయం.

అతను చేయవలసింది సహాయం. అన్యాయంగా నెక్లెస్ తీశాడేమోనని అభాండం వేశారు. పాపం! అన్నమే అక్కర్లేని వాడు నెక్లెస్ కొరుక్కు తింటాడా? ఆ అమ్మలక్కల్లో ఎవరో ఒకరు నెక్లెస్ తీసి ఉంటారు.

నాకు కలిగిన అనుభూతిని తలుచుకుంటూ, అంకమ్మ చెట్టుమీదుగా, బరువుగా కాళ్ళీడ్చుకుంటూ ఇంటికి చేరాను. భగవాన్లు నా కళ్ళల్లో మెదుల్తున్నాడు.

వ సు ధ

... * *

సెవిటరీ అవతల సిమెంటు వేడ

ప్రీక్ష రాశాను. తరువాత.

ఇంటర్వ్యూ అయిపోయింది. ఫలితాలు తెలిశాయి. ఉద్యోగం వచ్చింది. ఆనందంతో ఎగిరి గంతులు వేయాలని పించింది. రోడ్ల వెంట పరుగెత్తుదామనిపించింది. పరుగెడితే పిచ్చివాడు అని అనుకుంటారు. ఈ మహానగరంలో కార్లు బాణంలా దూసుకుపోతుంటాయి. ఏ కారుకిందన్నా పడితే ప్రమాదం, ప్రాణం పోకపోయినా ఏ కాలా చెయ్యో విరిగినా ఆ వచ్చిన కార్ల ఉద్యోగం ఊడ్చిపెట్టుకు పోతుంది. ఎవరితో నన్నా చెప్పి ఈ సంతోషాన్ని పంచుకుందామంటే ఎరిగి ఉన్న వాళ్ళు ఒక్కరూ కన్పించడంలేదు. ఏం చేయను? ఆ కొత్తచోట ఖరీదైన హోటలుకెళ్ళి తనివిదీరా తిందామనుకున్నాను బోలెడు ఖర్చవుతుంది. మనస్కరించలేదు. పోనీ మంచి ఇంగ్లీషు సినిమాకుపోతే...పోస్టర్లలో అర్థనగ్నంగా ఉన్న బొమ్మలు చాలా కన్పించాయి-వళ్ళు పులకరించినట్లయింది. మా ఊళ్ళో అయితే రూపాయి పావలా పెద్ద హాయిగా సినిమా చూడచ్చు, మరి ఇక్కడో కనీసం దానికి రెట్టింపయినా అవుతుంది.

ఈ సినిమా చూడకపోతే ఏం మునిగింది? అనుకున్నాను. నగరంలో రోడ్లూ, వచ్చేపోయే కార్లూ, స్కూటర్

లలో వెళ్ళే జంటల్ని, షాపుల్లో అందంగా అమర్చిన బొమ్మల్ని చూసుకుంటూ కనీసం రెండుమైళ్ళైనా నడచి ఉంటాను. నడుస్తూనే ఉన్నాను. కాళ్ళు వీకుతున్నై, ధోవలో నాయీడు వాళ్ళు అక్కడక్కడ కనిపిస్తున్నారు ఎవరినన్నా ఆపి పలకరించి నెమ్మదిగా స్నేహం చేసుకుని ఈ వార్త చెప్తే కొంత బరువు తగ్గుతుంది మనసు తేలిగ్గా హాయిగా ఉంటుంది. ఎరగని వాళ్ళు పలకరిస్తే అది నాగరికత అని పించుకోదు. అయినా ఈ మహాపట్టణంలో ఒకరి సంగతి ఒకరికి అక్కర్లేదు. ఎందుకో ఈ సంతోషాన్ని నాలా ఇముడ్చుకోలేక పోతున్నాను సీతకు ఈ వార్త ఎంత త్వరగా తెలియ చేస్తే అంతమంది. నా కన్నా ఎక్కువగా సంతోషిస్తుంది. ఇల్లంతా ఎగిరి ఎగిరి అలసిపోయి రొప్పతుంటే అది నాకు ఇక్కడకు వినిపిస్తుంది. వెళ్ళిరండి, మీకు తప్పకుండా ఉద్యోగం వస్తుంది. అని ఎంతో ధైర్యంగా చెప్పింది. అలాగే సీత కోరిక నెరవేరింది. సీత తెలిగ్రాం ఇస్తే ఉద్యోగం వచ్చి నట్టు. అదో పల్లెటూరు, రైల్వే స్టేషనులేదు. తపాల సౌకర్యాలు అంతగాలేవు. రోడ్డుసరిగా ఉండదు. ఒక బస్సు ముక్కుతూ ముసుగుతూ వస్తుంది రోజుకోకసారి సీతకు నేనిచ్చిన తెలిగ్రాం వెంటనే తీసుకుని వెళ్లి ఇవ్వాలని ఆ పోస్టు బ్రాటోతుకు బుద్ధి పుట్టాలి. స్టేకిల్ మీద ఆ పల్లెటూరు వెళ్ళాలి అతను దోవలో అనేకచోట్ల బద్ధకించి ఆగచ్చు తాపీగా వెళ్ళచ్చు. బీడీకాల్చుకుంటూ ఏ చెట్టుకిందో చల్లగాలికి కూచుని కదిలే ఆకుల్ని చూస్తూ పోతున్న మేఘాలను

చూస్తూ ఆలస్యం చేసినా అతన్ని అడిగే వాళ్లుండరు. అయినా తెలిగ్రామంలో చాలా విషయాలు వ్రాయాలి నేను. వీళ్లు మాట మాటకూ ఖరీదు కద్దారు. బోలెడు ఖర్చు. మా అమ్మకు తెలిగ్రామ్ అంటే విపరీతమైన భయం. ఆమెకు ఏమైనా అయిపోవచ్చు కవరుకొని పెద్ద ఉత్తరం వ్రాస్తూ అన్ని సమస్యలూ తీరిపోతాయి. ఒకటేవిటి రెండు ఒకే కవర్లో రెండు. ఒకటి అమ్మకు రెండోది సీతకు అమ్మకు రాసిన విషయాలు సీతకు మళ్ళీ రాయక్కర్లేదు. అమ్మ ఎలాగూ ఆ పుత్తరం సీతకు చూపిస్తుంది. ఆ విషయాలు మినహాయించి సీతకు తనివీడిరా ఎన్నో సంగతులు, బయటకు ధారాళంగా చెప్పకూడనివి పైకి మాట్లాడుకోడానికి ఏలులేని విషయాలెన్నో వ్రాయచ్చు అవన్నీ కవర్లో ఒరిగి పడి ఉంటాయి. ఎవరి కంటా కనపడకుండా పోస్టాఫీసుకు వెళ్ళాను చాలా పెద్ద భవనం, అన్నీ పెద్ద పెద్ద భవనాలే ఇక్కడ రాసు కోవడానికి అనువుగా బెంచీలు వేశారు చాలా ఉన్నాయి. ఓ మూల బెంచీలో కూర్చుని ఉత్తరం వ్రాశాను. వ్రాస్తున్నంత సేపు భయంగానే ఉంది నా ఉత్తరంలోకి ఎవరైనా తొంగిచూస్తున్నారేమోనని గబ గబ కొన్ని ముద్దులతో ఉత్తరం ముగిశాను కవరు గట్టిగా అతికించి పోస్టులో వేశాను.

*

*

*

చేరవలసిన రోజునకు ఉదోగంలో చేరాను. కొత్త పెళ్ళికూతురులూ ముసి ముసి నవ్వులతో అందరినీ చూసి

చూడనట్లు చూస్తూ తల వంచకుండా నడుస్తూ... ఆఫీసు సైన్యంలో ఒకణ్ణైనాను. నీత దగ్గరనుండి ఎన్నాళ్లకు వుత్తరం రాదు. ఎదురుచూసి కళ్లు కాయలు కాస్తున్నాయి. కొంపతీసి అసభ్యకరంగా వ్రాశానని కోపం వచ్చిందేమో మొగుడు పెళ్ళాం మధ్య అసభ్యత ఏముంది? నా భయం కాని? అయినా ఆఖరు మూడు వాక్యాలేగా కొంచెం గమ్మత్తుగా వ్రాసింది. మా అమ్మకు సుస్తీగా వుందేమో... నాకు మనసు పరి పరి విధాల పోతున్నది. కోప్పడదామంటే చాలా దూరంలో వుంది. ఉత్తరంలో కోప్పడితే బావుండదు. బాధ పడుతుంది. ఈ అడుగులు అసలే వంకరగా వుంటాయి. కోపంగా రాస్తే ముళ్ళ ముళ్ళగా వుంటాయి ఈ ఆడవాళ్ళకు బుద్ధిలేదు. కొంచెం దూరమైతే నిర్లక్ష్యం చేస్తారు. ఈ అవమానం భరించలేను... దుఃఖం పోర్లుకొస్తోంది ... పదిహేనురోజులయింది.

హైదరాబాద్ లో మా దూరపు బంధువు ఒక ముసలాయన ఇంట్లో మకాం. నన్ను ఆప్యాయంగా చూస్తున్నాడు ఒకరోజు... ఎక్కడన్నా ఇల్లు చూస్తున్నావా అబ్బాయ్... అని అడిగాడు.

ఒకరోజు ఆఫీసు నుండి రాగానే నీకేదో ఉత్తరం వచ్చిందోయ్ అన్నాడు ఆయన చేతిలోంచి ఉత్తరం తీసుకున్నాను. గదిలోకి వెళ్ళి తలుపులు వేసుకొని హాయిగా పడుకుని నెమ్మదిగా కవరు విప్పి, చీరే మడతల్లా వున్న

కాగితాలు తీసి... చిన్నవిగా గుండ్రంగా పున్న అక్షరాలు మీదిమీదికి వస్తుంటే కన్నార్పకుండా చూస్తూ రెండు చేతుల్లోకి తీసుకున్నాను.

“ప్రియమైన మీకు”

మీరు వ్రాసిన ఉత్తరం చాలా ఆలస్యంగా చేరింది. హైదరాబాదులాంటి మహానగరంలో మీకు ఉద్యోగం దొరకటం చాలా అదృష్టం నా నోము ఫలించింది. అమ్మ వారి కృప అంతా కలిసి రెండువందల పది వస్తుందన్నారు. మన కంతకన్నా ఎక్కువకక్కలేదు. మనపెళ్ళి అయిన కొద్ది రోజుల్లోనే ఉద్యోగం రావటం... నాకు చాలా ఆనందంగా వుంది. మీరు నా మెళ్ళో మంగళసూత్రం కట్టేప్పుడు నాకు చక్కలిగింతై ఏవిటోగా వుంది. మీ ముక్కులోంచి వచ్చే గాలి వేడిగా నన్ను పులుముకున్నది. మీ ఉత్తరం చూడ గానే నాకివన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చినాయి సిగ్గుపడ్డాను. ఇక్కడ విపరీతంగా వాసలు మన కిటికీలోంచి వాన తుంపరలు పడు తుంటే ఏవిటో పన్నీరు జల్లి నట్టుగా వుంది అత్తయ్య వంటలో కులాసాగానే వుంది. ఆ పట్న వాసంలో నేనుండలేను బాబూ అంటున్నారు. త్వరగా మంచి ఇల్లు తీసుకోండి నేను ఆషాడం వెళ్ళగానే వస్తాను మరో ఇరవై రోజులు దర్జాగా యాబై రూపాయలైనా సరిపెట్టి బాగా గాలివచ్చే ఇల్లు తీసుకోండి అద్దెపోను మిగతా డబ్బుతో హాయిగా వుండవచ్చును. అత్తయ్య దగ్గర వంటలు పిండివంటలూ అన్నీ నేర్చుకున్నాను మీరు మరీ కొంటెవ్వారై పోతున్నారు. అత్తయ్య మీరు

వ్రాసిన ఉత్తరం చూస్తే ఇంకేమన్నా వుందా... ఈ ఉత్తరం చేరిన వెంటనే ఇంటికొసం గట్టి ప్రయత్నం చేయండి... వాన వల్ల మన ఊరు దగ్గర ఉన్న కాలవ పొంగింది. బస్సులు సరిగా రావడంలేదు అందుకే మీ ఉత్తరం నిదానంగా చీమల్లే వచ్చింది. సినిమాలకి హోటళ్ళకు వెళ్ళి డబ్బు వృధా చేయకండి. మన దొడ్లో మల్లెపందిరి విపరీతంగా పూలు కాస్తున్నది. నాకింకా ఏం రాయాలో తెలియడం లేదు మీ ఉత్తరానికి ఎదురు చూస్తుంటాను.

మీ సీత

*

*

*

రోజులు గడుస్తున్నాయి. ఆఫీసులో పాతబడ్డాను. ఇటీవలే పెళ్ళి అయిందని తెలిసి కొంతమంది నా మీద గౌరవం చూపిస్తున్నారు. ఒకరిద్దరు సన్నిహితులైనారు. వాళ్ళతో రెండురోజులు ఇళ్ళకొసం తిరిగాను నా కనువైన ఇల్లు ఎక్కడా కన్నడలేదు. ఇల్లు నాకు వెంటనే దొరక్కపోయినా నాకు చాలా సంతోషంగా వుంది. బోలెడన్ని రంగురంగుల పెద్ద మేడలు చూశాను. ప్రతి మేడ ముందు బోలెడంత ఖాళీ స్థలం. రకరకాల పూల మొక్కలు. ఆకుపచ్చటి చేలు. ఆ పూల మొక్కలను కావలించుకుని ఆ గడ్డిలో పార్లి తే బావుండుననిపించింది. చూడటానికి కనుల పండువుగా వుంది. మేడల్లో వుంటున్న మనుష్యులు సాధారణంగా కన్పించరు. ఎటు చూసినా చిత్ర విచిత్రమైన కర్టెన్లు. కొన్ని మేడల్లో సింహంలాంటి జాతికుక్కలు. నాలుకలు బయటపెట్టి అటూ

ఇటూ తిరుగుతున్నాయి. మీరనుకున్న అద్దెలో ఇల్లు దొరకడం కష్టం గురూ ... అన్నాడు సన్నిహితులలో ఒకడు.

“నీకో ఉపాయం చెప్తాను” అన్నాడు మరోతను.

రాంకోటేలో యాదయ్య అనే ఒక తను వున్నాడట అతను చాలామందికి ఇళ్ళు కుదిర్చి పెట్టి సహాయం చేస్తుంటాట్ట... అతన్ని కలుసుకోమని సలహా.

అతనిల్లెక్కడో తెలియదన్నాను అతనికి ఇల్లు లేదన్నారు. ఇల్లు లేనివాడు వాకిలెట్టా చూపిస్తాడనుకున్నాను కాదు కాదు అతనికదే వృత్తి. అతను ఎక్కడ వుంటున్నదీ చెప్పారు.

సెమిటరీ దగ్గర అన్నారు.

అదేమిటి! అన్నాను.

అదో రకమైన స్మశానం అన్నారు. నేను గతుక్కుమన్నాను. స్మశానం అంటే నా కసలే భయం. మా నాయనమ్మ పోయినపుడు ఆ ప్రదేశం ఆ వాతావరణం చూశాను. తరువాత పదిరోజులు నిద్ర పట్టలేదు. ఏవో కలలు, భయం వణుకు. కొన్నాళ్ళకు మరచిపోయినాను.

ఊరి మధ్యలో సెమిటరీ ఏమిటి! అన్నాను. ఒకటి కాదు. బోలెడున్నాయి, మేడలూ, ఇవి ఒకరినొకరు తొంగి చూస్తూ చాలాచోట్ల ఉన్నాయి అన్నారు.

పొద్దునపూట వెళ్తేనే అతను దొరుకుతాడన్నారు. ఒకరోజు గుర్తులు తెలుసుకుని బయలుదేరాను వెతు

క్కుంటూ నెమ్మదిగా ఆ ప్రాంతాలకు వెళ్ళాను నాకో అందమైన మసీదు కనిపించింది. ప్రార్థనా మందిరం, శుభ్రంగా అందంగా వుంది. దానిముందు ఓ పెద్దచెట్టు, చెట్టుకింద నీడ, అక్కడ కొంచెంసేపు నిల్చున్నాను. మసీదు అందాన్ని చూస్తూ...తరువాత ఎడంవైపుగా రెండడుగులు వేశాను. స్నేహితులు చెప్పిన సెమిటరీ కనిపించింది. విశాలమైన ఆవరణ, చుట్టూ కాంపౌండువాలు, లోపల అక్కడక్కడా చెట్లూ, చిన్న చిన్న మేడల్లాంటి అందమైన సమాధులు, నే నూహించుకున్నంత భయంకరంగాలేదు. నీడనిచ్చే ఒక వేపచెట్టుకింద అరుగు వున్నది. దానికి దగ్గరే ఓ ముసలివ్యక్తి మొహం కడుక్కుంటున్నాడు. నేను సెమిటరీకి కొంచెం దూరంలో నిల్చుని అతనివై పే చూస్తున్నాను. మధ్య మధ్యలో సూర్యుడి వైపు చూస్తున్నాడు. నీరెండనా కెందుకో సెమిటరీ లోపలకు వెళ్ళడానికి మనస్కరించలేదు. మా నాయనమ్మ జ్ఞాపకం వచ్చింది. ఇంతత్వరగా లోపలకు వెళ్ళడమెందుకులే అనుకున్నాను దేనికోసమో వెమకు తున్నట్టుగా అక్కడే తారట్లాడుతున్నాను అతనిదృష్టిని ఆకర్షించాలని.

చివరకు నన్ను అతను చూశాడు. నేను సెమిటరీలోపలకు వెళ్ళడానికి మనస్కరించలేదు. మా నాయనమ్మ, జ్ఞాపకం వచ్చింది. ఇంతత్వరగా లోపలకు వెళ్ళడమెందుకులే

అనుకున్నాను. దేనికోసమో వెదుకుతున్నట్టుగా అక్కడే తారట్లాడుతున్నాను అతనిదృష్టిని ఆకర్షించాలని.

చివరకు నన్ను అతను చూశాడు. నేను సెమిటరీకి సమీపంలో చుట్టూ ఉన్న పెద్ద పెద్ద మేడల్ని చూస్తున్నాను. నెమ్మదిగా నడుస్తూ వచ్చాడు. అతన్ని చూస్తుంటే ఎన్నాళ్ళకిందో చచ్చిపోయి సమాధిలోంచి లేవ లేక లేస్తూ వస్తున్నట్టుగా ఉంది.

నాకు దగ్గరగా వచ్చాడు. నేను రెండడుగులు వెనక్కి వేసాను. ఏం బాబూ ఇల్లు కావాలా? అన్నాడు. నేను అవు నన్నట్లు తల ఊపాను.

“ఎంతలో కావాలి? పెళ్ళయిందా?” అన్నాడు చెప్పాను.

అబ్బో అంత అద్దెలో యాడదొరుకుద్ది అన్నాడు. నేనంతకన్నా ఇచ్చుకోలేనన్నాను నాకు సెమిటరీని చూస్తే భయం తగ్గింది. కాని నాకేదో ఇల్లు చూపించి నా దగ్గర ఎంతడబ్బు గుంజుతాడేమోనని భయం వేసింది.

నా ఉద్యోగ వివరాలు జీతం-జీవితం చెప్పాను. అతను నన్ను అర్థం చేసుకున్నట్టే కన్పించాడు. “ఓరూపాయ్ పడేయ్ కూడదూ! అలా తిరిగొస్తాను” చాలా తేలిగ్గా అన్నాడు ఇచ్చాను.

చాయ్ తాగి బయల్దేరుతాను అన్నాడు, ఇచ్చాను. మర్నాడు అదే వేళకు కలుసుకోమన్నాడు.

ఆ రోజు రాత్రంతా యాదయ్య గురించే ఆలోచిస్తు

న్నాను యాదయ్య మంచివాడు గానే కనిపించాడు. తప్పక నాకు సహాయం చెయ్యగలడనే నమ్మకం వుంది. నిద్ర పట్ట లేదు. ఏవో ఆలోచనలు ఇల్లు దొరుకుతుంది. నీతకు ఉత్తరం రాసాను, ఆమె బయలుదేరి వస్తుంది. రిసీవ్ చేసుకోడానికి ప్లేషన్ కు వెళ్ళతాను. నన్ను చూసి నీత సన్నగా నవ్వుతుంది ఇద్దరం కలిసి ఆటోరిక్షాలో దగ్గర దగ్గరగా కూర్చుని ఇంటికి వస్తాం. మళ్ళీ కల నాయనమ్మ. నిన్న చూసిన సెమిటరీ సమాధుల్లో సావకాశంగా నిద్రపోతున్న అభాగ్యులు. అక్కడ దేయ్యంలా కనిపిస్తున్న యాదయ్య మా నాయనమ్మ. ఎక్కడో పోయింది ఈ సెమిటరీలో నా కెందుకు కనిపిస్తుంది అనుకున్నాను.

కొంచెంసేపు కళ్ళు మూస్తూ కొంచెంసేపు తెరుస్తూ ఆ రాత్రి గడచింది. తెల్లవారదు తప్పదు గనుక తెల్ల వారింది.

యాదయ్యను వెతుక్కుంటూ అనుకున్న పైముకు వెళ్ళాను.

యాదయ్య మసీదు దగ్గర కూర్చుని ఉన్నాడు. నన్ను చూడగానే లేచి నిల్చున్నాడు.

చాలాచోట్ల తిరిగాను బాబూ అంత అద్దెలో నా కెక్కడా కన్పించలేదు.

ఆ చుట్టుప్రక్కల ప్రాంతాలలో ఒకటి రెండుమైళ్ళ వైశాల్యంలో ఎక్కడ ఇల్లు ఖాళీగా ఉన్న యాదయ్య

దృష్టిలో పడకుండా ఉండదన్నట్టుగా తెలిసింది. ఇల్లు దొరక్కపోయినా అతనితో మాట్లాడుతూ అతన్ని గురించిన వివరాలు చాలా తెలుసుకున్నాను, ఎంత ప్రశాంతజీవి అని పించింది.

పొద్దునే ఒక బస్ సింగిల్‌చాతో ప్రారంభం అవుతుంది అతని ఆఫీసుపని, పన్నెండు గంటలకు భోజనం చేస్తాడు అక్కడ చేస్తాడో ఏం చేస్తాడో తెలియదు. పన్నెండు మొదలు నాలుగింటి వరకూ సెమిటరీలో చెట్టునీడన అరుగు మీద పడుకుంటాడు. బోలెడంత విశ్రాంతి. చిన్న ఇళ్ళ దగ్గర నుండి పెద్ద ఇళ్ళు అంటే ఘమారు నాలుగు వందల అద్దెవరకూ అన్ని వర్గాల వారికి ఇళ్లు చూపిస్తాడు. రోజులో రెండు రోజులలో ఒక కిరాకీ తప్పక తగుల్తుంది. ఇల్లు దొరికిం తరువాత అయిదో పదో మనిషిని బట్టి బక్షీస్ తీసుకుంటాడు. ప్రతిరోజు మసీదు శుభ్రం చేస్తాడు. మార్పుకోసం అక్కడ అక్కడ కొంచెంసేపు కూర్చుంటాడు. ఆ ప్రాంతాలలో నివసించే చాలామంది జీవితాలతో అతనికి పరిచయం ఉంది.

సెమిటరీలో ఏదన్నా ఉద్యోగమేమో అనుకున్నాను అదేవీకాదు, చాలా సంవత్సరాలనుంచి నా మకాం ఇక్కడే నన్నెవరూ ఏమీ అనరు. నా కెవరూ లేరన్నాడు. ఒకప్పుడున్నవాళ్ళు ఇప్పుడు సెమిటరీలో ఉన్నారేమో మరి అతని గతం జ్ఞాపకం తెచ్చి అతన్ని బాధ పెట్ట తల్చుకోలేదు సెమిటరీలో రాత్రిపూట భయం వేయదా అన్నాను “నాకేటి భయం బాబూ...ఎప్పటికైనా ఇలాంటి చోటుకు చేరుకో

వల్సిందిగా. సెమిటరీ లోపల వున్నవాళ్ళు నన్ను ఎప్పటికప్పుడు ఆహ్వానిస్తూనే వుంటారు. మనం అనుకుంటే పోగలమా, బయటవాళ్ళు వాళ్ళంతట వాళ్ళు ఇక్కడకు రానేరారు" అన్నాడు. నాకేదో తత్వ బోధచేస్తున్నట్లుగా ఉంది.

యాదయ్య నాకెందుకో ఆపుడైనట్లుగా అనిపించింది.

ఎంత చిన్న ఇల్లయినా సరే తప్పక నీవే చూసిపెట్టాలి. మా సీత తొందరపడ్తోంది...అన్నాను.

అలాగే బాబూ మరో రెండు రోజుల తర్వాత కన్పించండి. రిక్షాకు ఓ రూపాయ పడేయకూడదూ! అన్నాడు. ఎంత తీవిగా.

ఇల్లు దొరకాలేగాని రూపాయ ఏం భాగ్యం అనుకున్నాను.

*

*

*

ఈ రెండు రోజులూ ముళ్ళమీద ఉన్నట్లుగా వుంది. మళ్ళీ యాదయ్య దర్శనం.

నన్ను చూడగానే చిరునవ్వు పెద్ద చిరునవ్వు. ముడుతలు పడ్డ చర్మం ఆ నవ్వుకు సాగలేక సాగుతోంది.

ఆ వీధిలో మూల ఓ పావురాయి రంగుమేడ ఉంది చూశారా? అన్నాడు.

"చూడకేం ఆ మేడముందుగా ఎన్నోసార్లు వెళ్ళాను" అన్నాను.

పోదాం రండి, చూపిస్తాను. అతని వెనకాలే నడుస్తున్నాను.

అది రెండస్తుల మేడ దూరం నుండి చూస్తే చూట్టూ గాజు కిటికీలు భయపడుతూ... నెమ్మదిగా లోపలకు వెళ్లాను. ఆవరణలో ఎన్నో రంగు రంగుల పూల మొక్కలు, గాజు కిటికీలకు రంగురంగుల కర్టెన్లు-మేడ చాలా ఎత్తు ప్రదేశంలో ఉంది ఆవరణలో పెద్ద లాన్... ఆకుపచ్చ తివాచి, కింది భాగమే చాలా ఎత్తులో ఉంది. ఘనమారు ముప్పై అడుగులు ఆ పూల మొక్కలు ఆకుపచ్చ తివాచీ చూసుకుంటూ మేడ వెనకవైపు వెళ్ళాను అతనితో.

అక్కడ కిందిభాగం అనుకున్న కిందిభాగం క్రింద మరో కొన్ని గదులున్నాయి. నా కాశ్చర్యం వేసింది. మేడముందు నుండి చూస్తే రెండస్తులే కనిపించినాయి. వెనకవైపు మూడు అంతస్తులుగా ఉన్నాయి. పడకగది నొకర్లుండానికి. దాని పక్కనే బాత్ రూమ్ అటువైపు రెండుగా పెద్ద పెద్ద గదులు తలుపులు పూర్తిగా వేసి ఉన్నాయి. ఇవి రెండూ కారు గరాజీలు బాబూ లోపల అంతా సిమెంటు చేసిందే. అయ్య గారికి రెండు కార్లుండేవి. ఒకటి వారి అబ్బాయిగారికి మరోటి అయ్యగారికి. అబ్బాయిగారు ఈ మధ్యనే ఇంగ్లండు వెళ్ళారు. అవసరంలేదని కారు అమ్మేశారు. గరాజి ఖాళీ గానే ఉంది. చాలారోజులు ఎవ్వరికీ అద్దెకివ్వలేదు ఇచ్చే ఉద్దేశ్యంలేదు. నేను బ్రతిమాలుకుని మిమ్మల్ని గురించి చెప్పి, ఒప్పించాను అన్నాడు.

గరాజి తలుపులు తీసి చూపించాడు. లోపల పరి

శుభ్రంగా ఉంది లైటుగూడా ఉంది గోడకు ఒక పక్క-
రెండు మూడు గూళ్ళు ఉన్నాయి. అక్కడ కొంత
సామాను పెట్టుకోవచ్చు గరాజి మధ్యలో కర్టెన్ కట్టుకుంటే
ఒక పక్కగా వంటకు వీలుగావుంది.

దక్షిణవైపుగా తోటను తొంగి చూస్తూ చిన్న కిటికీ
గూడా ఉంది. నా కంఠికన్నా ఏం కావాలి ఆ తోటనూ,
పూలనూ, చెట్లనూ చూస్తూ కూచోవచ్చు.

మరి పూ అయ్యగారితో మాట్లాడఖర్లేదా? అన్నాను.
అంతా నేను మాట్లాడేశాను మీకు నచ్చితే మంచి రోజు
చూసుకుని చేరొచ్చు.

నాకెందుకో ఆ మేడంతా నాదేనేమో అనిపించింది.
మేడపైన ఉన్నవారికీ నాకూ ఏ బేధం కన్పించలేదు. ఈ
తోట ఈ పూలచెట్లు పూలు ఈ ఆకుపచ్చ తివాసి ఇవన్నీ
నావే. సాయంత్రపూట వీటనన్నిటికి నీళ్లు నేనే పోస్తాను నా
సరదా తీరుతుంది ఊరికే చేస్తానంటే యజమాని మాత్రం
వద్దంటాడా! తోటపనికి సాయం నీతకూడా వస్తుంది. చూసే
వాళ్ళకు నేను తోటమాలి పనిచేస్తుంటే బావుండదేమో
చూసే వాళ్ళతో నాకు పనిలేదు. చేసేవాణ్ణి నేను నాకు వేరే
ఉద్యోగం ఉంది ఖాళీ సమయంలో తోటచూసుకుంటాను.
యజమాని ముట్టుకోవద్దని కోప్పడ్తాడేమో ఆ సింగినాథం
ఆయనకు నేను నచ్చచెప్పగలను. యాదయ్యకు అయిదు
రూపాయలిచ్చాను. యింట్లో చేరేరోజు కన్పించమన్నాడు.

సీతకు ఉత్తరం వ్రాశాను. పావురాయి రంగుమేడ,
సెమిటరీ అవతల సిమెంటుమేడ, మేడలో తోట, పూలు,
రకరకాల పూలు, మేడలో భాగం అద్దెకు దొరికింది. గాలీ
వెలుతురూ బ్రహ్మాండం... వెంటనే రమ్మంటూ వ్రాశాను
సీత ఎప్పుడో వచ్చి వాలుతుంది.

— — —

జ య శ్రీ

ప్రి వేణి

శ్రీపతి బస్సుదిగి రోడ్డుమీద ప్రవహిస్తున్న రిక్షా
లనూ, సైకిళ్ళనూ, స్కూటర్లనూ, బస్సులనూ. కాళ్ళనూ,
జన సముహాన్నీ చూసుకుంటూ నడుస్తున్నాడు. ఆఫీసు
వదలిన వేళ. చల్లటి సాయంత్రం నగరం వరదలొచ్చినట్టుగా
ఉగుతోంది. వేగంగా పరుగెత్తుతున్న ప్రవాహాన్ని చూస్తూ
నెమ్మదిగా నడుస్తున్నాడు.

అతనికి కావల్సిన మజిలీ వచ్చింది. చేతిలోని పుస్త
కాన్ని ఓసారి చూసుకుని మజిలీలో అడుగు పెట్టాడు. ఆ
మజిలీ పుస్తకాల గుడి పూజారి ఎదురుగా కూచున్నాడు.
జీవితంతో యుద్ధంచేసి ఓడిపోయి గాయపడి లోతుకు పోయిన
కళ్ళను పెకిలించుకుని మరీ చూస్తున్నాడా పూజారి. కాదు
పుస్తకాల మనిషి. మాసిన గడ్డం. అస్తి పంజరానికి గుడ్డలు
వేసి కూచో పెట్టినట్లుగావుంది. లోపలి ఎముకలు కనిపిస్తున్న
పల్చటి లాల్చీ శరీరం సగంపైగా కప్పేసింది. గీరల పైజామా
మెరుస్తున్నది. అతని ముఖమూ జట్టూ త్రాగిన మైకంలో

రోడ్డుమీద విసిరేస్తే పగిలిన విస్కీసీసా ముక్కల్లా ఉంది. చేతిలో చిన్న పెన్సిల్ ముక్క. దాంతో మెడ దగ్గర గోక్కుంటున్నాడు.

శ్రీపతి పుస్తకం ఇవ్వగానే ఏవో కాగితాల్లో లెక్క చూసుకుని ఆరు రోజులు... అరవై పైసలు ... అన్నాడు. శ్రీపతి అరవై పైసలు చెల్లించి అతనివైపు బాధగా చూశాడు. మరేమైనా తీసుకోండి అంటున్నాడతను. అది చిన్న గేట్టు, బాగా రద్దీగా ఉంది. వచ్చేవాళ్ళూ పోయే వాళ్ళూ పుస్తకాలు తీసికెళ్ళేవాళ్ళూ వచ్చేవాళ్ళూ... బయట కొన్ని పత్రికలు వేళ్ళాడు తున్నాయి.

శ్రీపతి తీసికెళ్ళిన పుస్తకం అంత పెద్దదేమీ కాదు. ఒక రోజులో చదివెయ్యచ్చు “మొరేనియా” కథలు బద్ధ కించి ఆరు రోజులుంచుకున్నాడు. ఆ కొట్లో ఒకవైపు ఇంగ్లీషు పుస్తకాలు- మరో వైపు తెలుగు పుస్తకాలు- సాత ఇంగ్లీషు పత్రికలు తెలుగు పత్రికలు, చిన్న పిల్లల ఫ్యాంటమ్ సాహిత్యం ఇంకా ఎన్నో ఉన్నాయి.

పెరీమేసన్. లారెన్స్. వోడ్ హౌస్, హేరాల్డ్ రాబిన్స్, ఇంకా ఇలాంటి పుస్తకాలు ఎన్నో ఉన్నాయి. పుస్తకాల అట్టలమీద ఆకర్షణీయమైన బొమ్మలున్నా- పుస్తకాలన్నీ నలిగిపోయి కళాకాంతులూ లేకుండా ఉన్నాయి. అర్ధనగ్నంగా, ముప్పాపు నగ్నంగా ఉండే బొమ్మలు ఎంత

మంది చేతుల్లానోపడి నలిగిపోయినై కొన్ని బొమ్మలకు ముక్కు ముఖము కన్పించడం లేదు. తెలుగు పుస్తకాలలో ఎక్కువ శవసాహిత్యం - చౌకబారు ప్రేమ కథలు... అక్కడక్కడ మంచి నవలలూ ఉన్నాయి. ఒక పక్కన ఇంగ్లీషు పత్రికలు లైఫ్... టైమ్స్; సాటర్ డే ఈవినెంగ్ పోస్ట్, సైన్స్ పత్రికలూ "టూడే టెక్నిక్"-ఫాటోగ్రఫీ పత్రికలూ- జిగ్రాఫికల్ మేగజైన్, పిన్ప్ గెరల్స్ మాడల్స్, ఇంకా ఎన్నో ఉన్నాయి. తెలుగులో కామ సూత్రాలు, కామతృష్ణ, లైంగిక విజ్ఞానం. పడకటింటి రహస్యాలూ... భార్యను వశ పర్చుకుండే దేలా. మొదలైనవి. కొన్ని పుస్తకాలకు, పత్రికలను క్లిప్స్ ఉన్నాయి.

శ్రీపతికి ఫాటోగ్రఫీ పత్రికమీద కన్ను పడింది. దానిమీద "స్టడీ ఆఫ్ ఫిస్టీ రీడర్" అని వున్నది. పత్రికకు క్లిప్, వున్నది. శ్రీపతి ఆ పత్రికను తీసుకున్నాడు.

అలాంటివి ఇంటికి తీసుకుపోగూడదు. ఇక్కడే చూడాలి. పది నిమిషాలు ... పది పైసలు ... అన్నాడు పూజారి. పది పైసలిచ్చి కొట్లో ఒక మూలగా వెళ్ళి తన నెవరైనా చూస్తున్నారేమో అని అటూ ఇటూ చూస్తూ పేజీలు తిరగేస్తున్నాడు. అయిదు నిమిషాల్లో అయిపోయింది. మళ్ళీ మొదటి పేజీనుండి చూస్తున్నాడు దాని కోసం మరో వ్యక్తి పక్కన నిల్చున్నాడు క్యూలో కొంతమంది పుస్తకాలు సెలెక్టు చేసుకుంటున్నారు. ఎవరో ఆడపిల్లలు... బహుశ కా లేడీ పిల్లలల్లే వున్నారు. చలం పుస్తకాలు తీసుకుంటున్నారు.

పుస్తకాలు కొని చదువుకోలేని వాళ్ళకు ఈ కొట్టు— ఓ గుడి. పుస్తకం ఖరీదు డిపాజిట్టుగా ఉంచుకుని పుస్తకం ఇస్తాడు పూజారి. అద్దె రోజుకు పది పైసలు, చిన్న చిన్న ఉద్యోగాలు చేసుకుంటే వాళ్ళకు, కాలేజీ విద్యార్థులకు, వంట ఇంట్లో ఎప్పుడూ సతమత మవుతున్న అమ్మలక్కలకు— ఈ కొట్టు ఓ నిధి. ఇంట్లో కాలక్షేపం కోసం పత్రికలు తీసికెళ్ళి చదివి మళ్ళీ తెస్తుంటారు. పది పైసలతో మంచి మంచి పత్రికలన్నీ చదివెయ్యచ్చు. ఎక్కువగా సీరియల్స్ వున్న పత్రికలకు డిమాండు. అందరికీ అన్ని పత్రికలూ చదవాల్సే వుంటుంది. కొని చదవలేరు.

నగ్న చిత్రాలున్న పత్రికలైతే మధ్య వయస్కులు, వృద్ధాప్యం వచ్చి రాని వాళ్ళూ... పుస్తకాలు ఇంటికి తీసుకు పోవడానికి భయపడేవాళ్ళూ. వాళ్ళని ఎక్కువ ఆకర్షిస్తాయి. వాటికి రమ్ చాలా ఎక్కువ పూజారి అందరికీ ప్రసాదాలిస్తూ బిజీగా వుంటాడు.

శ్రీపతి “లారెన్స్” పుస్తకం తీసుకుని బయటకు వస్తూ... వెధవ బ్రతుకు పుస్తకాలు గూడా అద్దెకు తీసుకో వల్సి వచ్చిన ఖర్మ... అనుకున్నాడు.

శ్రీపతి వంటరివాడు. చాలీ చాలని జీతం ఎదుగూ బొదుగూ లేని జీవితం. పెళ్ళి చేసుకోవడానికి భయం. సంసారం భరించడం కష్టం. ఈ నగరం ఇల్లు దొరకడమే

పెద్ద సమస్య. జీతంలో కనీసం నాలుగోవంతు అద్దెకు పోతుంది. పెళ్ళి చేసుకుని పిల్లల్ని కంటే... పాల డబ్బాలకూ, చీరలకూ, సినిమాలకూ బోలెడు ఖర్చు. ఈ ఖర్చును ఊహించుకుంటే పై ప్రాణం పైనపోతుంది. తనను చూసి, తన జీతాన్ని చూసి పిల్ల నెవరిస్తారు పైగా ఏవరో దౌర్భాగ్యులు తప్ప అందమైన అమ్మాయి దొరికితే చేసుకుందామనే ఉంది శ్రీపతికి.

చూస్తూ చూస్తూ తనకెలా దొరుకుతుంది పోనీ పెళ్ళి లేకపోతే పోయే... కనీసం ఎవరైనా గరల్ ఫ్రెండ్ అన్నా ఉంటే బావుండు అనుకుంటాడు— ఒక వేళ ఎవరైనా తటస్థ పడినా బోలెడు ఖర్చు పెట్టాలి. సినిమాలకు హోటళ్ళకు తిప్పాలి. ఏమైన ప్రజంటు ఇవ్వాలి. ఇవన్నీ తడిసి మోపెడవుతుంది. అది ఖరీదైన స్నేహం పోనీ దానికైనా సిద్ధపడదామంటే సంఘం... ఒకటి... బోలెడు కట్టుబాట్లు, బాహటంగా ఇలాంటి పనులు ఈ దేశంలో పనికిరావు. శ్రీపతికి ఒక్కసారి ఏ జపాన్లోనో, జర్మనీలోనో స్వీడన్లోనో ఉంటే బావుండుననిపించింది. అవన్నీ గొంతెమ్మ కోరికలు. రోడ్డు మీద పోతున్న ఏ అందమైన అమ్మాయిని చూసినా కోరికలు పెంచుకుంటాడు. కోరికలు కోరికలుగానే ఉండిపోతాయి. ఒక్కొక్కప్పుడు కలలో కోరిక ఫలిస్తుంది. తన

అసమర్థతకు అర్థం చెప్పుకుంటాడు తను దురదృష్టవంతుణ్ణనీ, పిరికి వాణ్ణనీ, ఏదో కాంప్లెక్సుతో బాధ పడున్నాననీ.

తన పెళ్ళిని గురించి ఎవరూ పట్టించుకోరు. తనంతట తానుపోయి నాకు పెళ్ళి కావాలని ఎవ్వరినీ అడిగే ధైర్యం లేదు. ఇది జడ్డు సమస్య అయిపోయింది. జాతకాలు కావాలంటారు. గోత్రాలు సరిపోవాలి. అతనున్న పరిస్థితులలో తండ్రిని గురించి చెప్పకోవడం ఇష్టంలేదు. తల్లి తండ్రి ఇద్దరు విడిపోయి ఎన్నాళ్ళో అయింది. తండ్రి కులం కాని ఆమెని ఎవరో ఉంచుకున్నాడని...ఆ పల్లెటూర్లో...తన స్వంత ఊర్లో ఆయన్ను వెలివేశారు, తండ్రిని గురించిన వివరాలెవరైనా అడిగితే చెప్పటానికి సిగ్గుగా ఉంటుంది. తనకు పెళ్ళి అయ్యే యోగ్యత లేదని అనుకుంటూ ఉంటాడు పుస్తకాల చుట్టూ తిరుగుతున్నాడు.

ఆ రోజు రాత్రి చాలా సేపటివరకు లారెన్స్ పుస్తకం నెమరువేశాడు. బ్రహ్మాండంగా ఉందనుకున్నాడు. ప్రతి రచయితా తనను ఓదారుస్తున్నట్టే ఉంటుంది పుస్తకం పూర్తి చేసి—ఒక్క పదిపైసలలో ఎంత ఆనందం అనుకున్నాడు. పుస్తకం ఆఫీసుకు తీసుకువెళ్ళాడు. సాయంత్రం తిరిగి వచ్చేటప్పుడు దాన్ని రిటర్న్ చేయచ్చునని. బస్సులో ప్రయాణం చేస్తుంటే పక్కన ఎవరో పదేళ్ళ పసివాడు కూర్చుని కిటికీ

లోంచి రోడ్డువైపు చూస్తున్నాడు శ్రీపతి ఆ పిల్లవాణ్ణి చూస్తూ ఏదో ఆలోచిస్తున్నాడు. పిల్లవాడికి ఆలోచనకు సంబంధంలేదు. ఆలోచనలు లారెన్స్ కథమీద. రాత్రి చదివించి నెమరు వేసుకుంటున్నాడు. మనసు ఒకటి ఆలోచిస్తుంటే కళ్ళు మరో వైపు చూస్తుంటాయి. అతడి కళ్ళు పిల్లవాణ్ణి చూస్తున్నాయి. బస్సులో శరీరం కదులుతున్నది బస్సు వేగంగా పోతున్నది. చూపు శరీరానికి సంబంధించినది. ఆలోచన మనసుకు సంబంధించినది. కళ్ళున్నాయి గనుక దేనినో ఒకదాన్ని చూడాలి కనీసం వెలుతురున్నైనా, పగటి పూట కళ్ళు మూసుకుని ఎవరూ ఆలోచించరు. అందుకని శ్రీపతి కళ్ళు తెరిచే ఉన్నాడు.

బస్సుదిగి “మజిలీ” కోసం వెళ్తున్నాడు చేతులు ఊపు కుంటూ, ఊగుతున్న కుడిచేతివైపు చూసుకుంటే—పుస్తకం లేదు. గుండె ఆగిపోయినంత అయింది. చిన్న పాక్, పుస్తకం బస్సులో మరచి పోయినాడు. తన డిపాజిట్ అయిదు రూపాయలు నష్టం. అయిదు రూపాయలంటే కాస్తో కూస్తో కాదు.

వ్యాపారం చేసేవాడు లక్షలు నష్టం వచ్చినప్పుడు బాధపడ్డట్టుగా ఉంది శ్రీపతికి బిక్కమొహం వేశాడు. తన మామూలు మజిలీకి వెళ్ళడమూ, మానడమూ అనుకుంటున్నాడు. పూజారికి సంజాయిషీ చెప్పుకుని ఏదైనా

బొమ్మల పుస్తకం పది పైసలిచ్చి అక్కడే చూడవచ్చుననుకున్నాడు.

పూజారిని చూస్తూనే శ్రీపతి “సారీ” అంటూ కదనం మొదలెట్టాడు.

“ఏం ఫర్వాలేదు...మీరు బాధ పడకండి. ఎవరికైనా దొరికితే యిక్కడికే తీసికొచ్చి ఇస్తారు. దాంట్లో మనకొట్టు ముద్ర వుందిగా” అన్నాడు.

శ్రీపతికి ధైర్యం వచ్చింది. ఆ సంతోషంలో పదిపైసలిచ్చి బొమ్మల పుస్తకం మీద పలేబడ్డాడు. ఆ రోజు కొట్లో శ్రీపతి చాలాసేపు ఉన్నాడు. ఒక్కొక్కరేవచ్చి వెళుతున్నారు. అంతరద్దిగాలేదు. శ్రీపతికి పూజారితో మాట్లాడుదామనిపించింది.

“మనకు పరిచయం ఉన్నా మనం ఎప్పుడూ తీరు బాటుగా మాట్లాడుకోలేదు. మీ పేరేవిటండీ అన్నాడు శ్రీపతి.

“నన్ను శివయ్య అంటారు” అన్నాడు ముక్తసరిగా, శ్రీపతి ఎదురుగా ఉన్న చిన్న చోటల్లో యిద్దరికీ కాఫీ తెప్పించాడు. సిగరెట్లతో యిద్దరూ కొంచెం దగ్గరగా వచ్చారు.

“నా కంతగా అలవాటు లేదండీ” అంటూ శివయ్య సిగిరెట్టు ముట్టించాడు.

పోగ పుస్తకాలమీద వదుల్తూ...

“లారెన్స్ కథను ఆలోచిస్తూ లారెన్స్‌ను బస్సులో వదిలేశారు అన్నాడు శివయ్య.

శివయ్యలో కూడా హ్యూమర్ వుందే అనుకున్నాడు శ్రీపతి.

“మీపనే బావుంది. హాయిగా పుస్తకాలు ప్రసాదం ప్రసాదం అందరికీ పంచిపెడుతూ...కాలుమీద కాలువేసు కుని కూర్చుంటారు” అన్నాడు శ్రీపతి కొంచెం హ్యూమరస్ గా మాట్లాడుదామని.

“మిమ్మల్ని చూస్తుంటే మీకింకా పెళ్ళికాలేదని పిస్తోంది...అవునా అన్నాడు శివయ్య.

శివయ్య కేవలం పుస్తకాల మనిషే కాదు మామూలు మనిషి కూడా అనుకున్నాడు శ్రీపతి.

శ్రీపతికి శివయ్యకూ సంభాషణ చాలా విషయాల మీదకు వెళ్ళింది. సంభాషణలో శివయ్య ఒకటి రెండుసార్లు పెద్దగా నవ్వాడు.

“అమ్మభాబోయ్ శివయ్యకూడా నవ్వగలడు” అనుకున్నాడు శ్రీపతి.

శ్రీపతికి శివయ్యకూ స్నేహం చిగురించింది. రెండు రోజులకొకసారన్నా కలుసుకుంటుండేవాళ్ళు.

చిగురించి తరువాత రెండోసారి కలుసుకున్నప్పుడే శ్రీపతికి బోలెడంత సంతోషం దొరికింది తన బస్సులో సారేసుకున్న పుస్తకం మళ్ళీ గుడికి చేరింది.

“ఎవరో పిల్లవాడు తెచ్చియిచ్చాడు అన్నాడు శివయ్య.

“ఆ పిల్లవాణ్ని చూడాలి”

“మీకు నిజంగా చూడాలనివుంటే చూపిస్తాను కొట్టు కట్టేసిం తరువాత నాతో రండి.

పోయిన పుస్తకం దొరకడం, శివయ్య స్నేహం లభించడం శివయ్య తనమీద జాలిపడడం ఇవన్నీ చూసి శ్రీపతికి

వనుగెక్కినంత పనయింది. ఎవరో అప్పులు కన్నడటే అయింది.

శివయ్య వాళ్ళింటికి తీసుకు వెళ్ళతాడేమో ఆ పిల్ల వాడు శివయ్య కొడుకేమో అని అనుకుంటున్నాడు శ్రీపతి.

శ్రీపతి శివయ్య మాట్లాడుకుంటూ నడుస్తున్నాడు.

ఎక్కువగా శ్రీపతే మాట్లాడుతున్నాడు.

శివయ్య వింటున్నాడు.

“మీరు పెళ్ళి చేసుకోరాదూ. కుర్రాళ్ళే గదా బావుంటుంది” అన్నాడు శివయ్య.

“అవును పెళ్ళి కుదిరేగాని పిచ్చి కుదరదు, పెళ్ళి కుదరదూ.”

“నీ కెలాంటి పిల్ల కావాలి?”

“ఎవరైనా సరే...మూగ, చెవుడూ, గుడ్డి కాకుండా వుంటే ఫరవాలేదు.”

“నాకు మాట ఇస్తారా?”

“ఓ అంత అందంకూడ అక్కర్లేదు ఆరోగ్యంగా వుంటే చాలు.”

శివయ్య నవ్వుకున్నాడు.

శివయ్యకు కూతురుండేమో. నా కిచ్చి అంటకడతా ననడుకదా, చేసుకోక పుస్తకాల మనిషి కూతురునా అనుకున్నాడు శ్రీపతి. తొందరపడి మాటకూడా ఇచ్చాడు. మాటతీసుకోడం బావుండదు ఎంత చిన్న ఉద్యోగం చేస్తున్నా ఇంతవరకు నిజాయితీగానే బ్రతుకుతున్నాడు. ఒక్కసారి శ్రీపతి కెందుకో భయంవేసింది.

శ్రీపతి శివయ్య నడుస్తున్నారు. చాలా దూరం నడిచారు కొన్ని గోడ్లు మారేరు. అక్కడక్కడ కొంత ఖాళీ స్థలం. దూరం దూరంగా మేడలు, మేడల నీడల్లో చెదురు మదురుగా గుడిసెలు. గుడిసెల్లో చిన్నచిన్న బుడ్డిదీపాలు గాలికి రెపరెపలాడుతూ చీకటితో పెనుగులాడుతున్నాయి. ఒక గుడిసె దగ్గరగా వెళ్లేరు. గుడిసెల్లో ఓ పిల్లవాడు కనపడి కనపడని వెలుతుర్లో ఏదో చదువుకుంటున్నాడు. ఎవరో ఆడమనిషి పక్కనే పడుకుని ఉంది.

శివయ్య నివాసం గుడిసెలో కాదుగదా. అనుకున్నాడు శ్రీపతి.

“అదుగో చదువుకుంటున్న పిల్లవాడే మీ పుస్తకం తీసుకుని ఇచ్చినవాడు. పక్కన పడుకున్న ఆమె తల్లి.

వాళ్లు మీకే మవుతారు. అని అడగడానికి సందేహిస్తున్నాడు. శివయ్య గతాన్ని అడగవద్దని ఇదివరకే ఒకసారి హెచ్చరించాడు. ఇది వర్తమానమేమో, శ్రీపతికి అనుమానంగానూ ఆశ్చర్యంగానూ ఉంది.

ఇక వెడదామా అన్నాడు శివయ్య.

అడుగు వెనక్కు వేయడానికి సందేహిస్తూ శ్రీపతి ఆ పిల్లవాడు... ఆ పిల్లవాడు...అని గొణుక్కుంటున్నాడు.

“ఆ పిల్లవాడు ఆమె నాకేమీ కారు. బడికి జీతం కట్టడానికి డబ్బు లేదని నా కొట్టుకు ఓసారి వస్తే జాలేసి ఓరూపాయి ఇచ్చాను. అప్పటి నుండి స్నేహం అయింది. వాడితో అక్కడ అక్కడ కొట్లలో అడుక్కుని డబ్బులు పోగుచేసి చదువుకుండే వాడు. ఇప్పుడు నేనే చదివిస్తున్నాను. వాళ్ళమ్మ నాలుగు మేడల్లో పనిపాటా చేసుకుని అంట్లు తోముతూ సంపాదిస్తుంది. ఆ పిల్ల వాడికి తండ్రి లేడు.

అతడు పుట్టగానే పోయినాడు. నా భార్యకూడా బ్రతికి ఉంటే ఆ పిల్లవాని తల్లి వయసే ఉండది.

మేడల్లో వెలుగుతున్న బల్బుల కాంతి కన్నా, గుడిసెలో మిణుకు మిణుకు మంటున్న దీపమే ఎక్కువ కాంతిగా కనిపిస్తున్నది. చీకటిని బాణంతో ఛేదించినట్టుగా.

ఇద్దరూ తిరుగు ముఖం అయినారు.

శివయ్య ఏదో చెప్పాలనుకుంటున్నాడు.

శ్రీపతి ఏదో అడగాలనుకుంటున్నాడు.

“కొంత స్వార్థం కూడా ఉంది లెండి” అంటున్నాడు శివయ్య.

ఇది శరీరం కదు...

శ్రీపతి శివయ్య చాలా దూరం నడచి కొట్టు దాకా వచ్చారు.

“నా నివాసం ఇక్కడ నుండి మరో మైలు పోవాలి.” అన్నాడు శివయ్య.

“హోటల్లో కొంచెం టీ త్రాగుదాం రండి” అన్నాడు శ్రీపతి...

టీ త్రాగుతూ శివయ్య అసలు సంగతి కొచ్చి “ఆ అమ్మాయి తండ్రికి సహాయం చేస్తానని మాట ఇచ్చాను, ఎవరయినా బుద్ధిమంతుడు కన్పిస్తాడేమోనని వెతుకుతుంటే మీరు కన్పించారు.” అన్నాడు శివయ్య.

“నేను మీరు కన్పించడం కాదు. మీరే నాకు కన్పించారు.” అన్నాడు శ్రీపతి.

“వాళ్ళదీ ఒకప్పుడు మంచి కుటుంబమే ఓడలు బళ్ళయినై... బ్రతుకును ఈడ్చుకు వస్తున్నాడు అతను”- శివయ్య.

అయిపోయిన సిగరెట్టును యాష్‌ట్రలో పడేసి మరోటి ముట్టించి— ఒకటి శివయ్య కిచ్చాడు శ్రీపతి.

“ఇంకా వినండి ఆ అమ్మాయికి పోలియో వచ్చి చిన్నప్పుడు రెండు కాళ్ళూ దెబ్బతిన్నై. కొంచెం కుంటుతూ నడుస్తుంది. మూగ, గుడ్డి, చెవుడు కాకుండా వుంటే ఫరవాలేదన్నారుగా. మీరు “ఊ” అంటే ఆ అమ్మాయి తండ్రి మీకు ఋణపడి ఉంటాడు. నా మాట నిలబెట్టుకున్న వాణ్ణివుతాను. నాకూ తృప్తి.” అన్నాడు శివయ్య శ్రీపతి బుజం మీద చేయివేస్తూ.

శ్రీపతి సిగరెట్టు పొగ వదుల్తూ.

నేనూనూ... నేనూనూ... నాకూనూ... నాకూనూ
... మాటలు మాటలు తడబడుతున్నాయి. తృప్తి...
అన్నాడు. ఏదో మాట్లాడాలను కున్నాడు. మాటలు
రాలేదు. శివయ్య బుజంమీద చేయి వేశాడు!

చుక్కాని

... 0 0 ...

పు త్ర భే దం

రాత్రి ఎనిమిది-భోజనాలవేళ-

ఆకలి అవుతోంది. అందరం కనిపెట్టుకుని ఉన్నాం. మావాడింకా ఊడిపడలేదు. మిగతా పిల్లలందరూ రుసరుసలాడుతున్నారు. మా అమ్మాయి బి. ఏ. చదువుతోంది. అన్నగారింకా రాలేదని ఆగ్రహపడుతోంది. “ఎంత తను ఉద్యోగంలో చేరితేమాత్రం...నాన్నగారు కనిపెట్టుకుని ఉంటారు. పెందలాడే ఇంటికి చేరుకోవాలన్నది తెలియక్కరలే” అని అంటున్నది.

“అమ్మాయి ఉద్యోగం ఉద్యోగం అంటున్నావ్. వాడు ఉద్యోగంలోచేరి ఒక నెలగా అయింది. ఇవ్వాలి జీతం అందుకున్నాడేమో, వస్తాడు మరి స్నేహితులతో ఎక్కడికన్నా వెళ్ళి ఉంటాడు” అని సమాధాన పరుస్తున్నది మా శ్రీమతి. మిగతా ముగ్గురు పిల్లలూ చిన్నవాళ్ళు. ఆ సమయంలో వాళ్ళకు ఆకలితప్ప మరోటి తెలియడంలేదు. గిలగిల్లాడుతున్నారు. (శ్రీమతి భోజనాలకు అంతా సిద్ధంచేసింది.

నాకూ ఆకలి అవుతున్నది కాని ఆలోచిస్తున్నాను.

మొన్న మొన్న పెళ్ళి అయినట్లున్నది. పాతికేళ్ళయినా... పెళ్ళి
హడావుడి, శోభనంనాటి రాత్రి, ఆ తర్వాత సంవత్సరంలోవల
దీపావళి పండకు అత్తవారింటికి ప్రయాణం, పండగ భోజనం.
పండగ సరదా, టపాకాయల వెలుగు, విష్ణుచక్రం, వెలుతురు
సున్నాలు. ఆ సున్నాల్లో కిలకిలా నవ్వుతున్న లలిత. ఆ
మరుసటి సంవత్సరం దీపావళికి... గోపి మరీ పసివాడు నెలన్నా
నిండలేదు. లలిత బాలిత. అసలే పచ్చటి శరీరం. ఆరోజు
మధ్యాహ్నం భోజనాలయినతరువాత, తమలపాకు చిలకలు
నాకిచ్చి తను వేసుకున్నది. చెవుల్లో దూది, ఎర్రటి పెదిమలు.
నుదుట పావాలంత కుంకుమ, రెపరెపలాడుతున్న కెంపురంగు
కొత్తచీరె, లేత తమలపాకులా ఉంది లలిత.

ఇల్లంతా సందడిగా ఉంది. ఇంట్లో అత్తగారూ బావ
మరదులు మరదళ్ళు ఒకరకంగా కోలాహలంగానే ఉంది.
లలితకు దగ్గరగా వెళ్ళి కూర్చుందామనిపించింది. ఏలుపడలేదు
దూరంగా కుర్చీలో కూర్చుని లలితను చూస్తున్నాను.

ఆనాటికి నెలన్నా నిండని గోపీ పెద్దవాడయ్యాడు!
బీకామ్ ప్యాసయినాడు. ప్యాసయిన ఆర్నెల్లకు ఓ ఉద్యోగం
దొరికింది. జీతం మూడువందలని మురిసిపోయింది లలిత. గోపీ
తరువాత గౌరి, గౌరి తరువాత హరి, తరువాత రవి, ఉమ.
ఈ అయిదుగురూ నాకూ లలితకూ పంచప్రాణాలు! కాలం
కదంతొక్కినట్లేస్తుంది. కళ్ళు మూసి కళ్ళు తెరిచినట్టుగా ఉంది.

విష్ణుచక్రం వెలుతురు సున్నాలలోంచి ఇంకా బయట
పడలేదు నేను.

“గోపీకి నూరేళ్ళు” అంటున్నది లలిత.

గోపి బాణంలా ఇంట్లోకి దూసుకు వచ్చేడు. వస్తూనే “స్వా...నాన్నగారూ! నాకోసం అంతా కనిపెట్టుకునిఉన్నారు. కొంచెం ఆలస్యం అయిపోయింది. ఆఫీసులో స్నేహితులు కొంత మంది పార్టీ ఇవ్వాలని గోలచేసేరు” అన్నాడు.

అంటూనే గబగ బా పెరట్లోకి వెళ్ళేడు కాళ్ళు కడు కుని రావడానికి.

లలితను పక్కకుపిల్చేను. మరీ దగ్గరగా వచ్చింది ఏదో రహస్యం చెప్తాననుకుని.

“గోపీని జీతం విషయం యేమీ అడగద్దు” అన్నాను.

“నేనంత తెలివితక్కువదాన్ననుకున్నారా” అన్నది. లలిత తృప్తిగా నవ్వుతూ.

అందరం భోజనాలకు కూర్చున్నాం. మా అందరి భోజనాలు వడివడిగా సాగుతున్నాయి. గోపీమాత్రం నెమ్మదిగా కొంచెంకొంచెం తింటూ నెమరువేస్తున్నాడు.

“అన్నామీకి ఇంటి భోజనం సహించలేదు. పెద్దఉద్యోగం ఉన్నా కదూ...” అంటున్నది గౌరి.

గోపీ చిరాకుతో, “నే ఉద్యోగం చేస్తున్నానని అంత కుళ్ళెందుకూ నీకు” అన్నాడు.

“మహా వెలగ బెట్టావులే...” అన్నది గౌరి.

“మీ ఇద్దరూ పెద్దవాళ్ళవుతున్నారు. ఇంకా చిన్న పిల్లలా కీచులాడుకుంటే ఏలా...” అని ఇద్దరినీ సమాధాన పర్చింది లలిత.

గోపీకి గారికి వయస్సులో తేడా రెండుసంవత్సరాలు. ఇద్దరూ చిన్నప్పటినుండి కీచులాడుకోవడం పరిపాటి. గోపీకి గారి అంటే ప్రాణం... గారికి గోపీ అంటే ప్రాణం. ఇట్టే పోట్లాడుకుంటారు. ఇట్టే కలుస్తారు మళ్ళీ... ఒకనారి గారికి జ్వరం వచ్చినపుడు... అప్పుడు గారికి పదేళ్ళు. మూలుగుతూ పడుకున్నది. వళ్ళు సలసల కాగిపోతున్నది. గోపీ బిక్క మొగం వేసుకుని మాటిమాటికీ గారిని వచ్చి చూస్తూ, అమ్మా, ఇంకా గారికి జ్వరం తగ్గలేదమ్మా అని ఏడుస్తూ కూచున్నాడు. ఆ ఏడుపు బయటకు వినిపించడంలేదు. లోపల ఇముడ్చుకోలేక పోతున్నాడు.

నాకు వాణ్ణిచూస్తే జాలేసింది. పిల్లలకు జ్వరాలు వస్తుంటాయి, తగ్గుతుంటాయి... ఇవి అందరిళ్ళలోనూ సహజం. కాని గారికి జ్వరం వస్తే గోపి గిజగిజ తన్నుకున్నాడు. కాలు గాలిన పిల్లిలా అటూఇటూ తిరిగాడు—

ఆడుకుంటూ పోట్లాడుకుంటారు... పోట్లాడుకుంటూ ఆడుకుంటారు... ఆడుకుంటూ పోట్లాడుకుంటూ మాట్లాడుకుంటారు.

నూనూగుమీసాలు, పిల్లి గడ్డం...

వాడు కాలేజీలో చేరినపుడు...

“వాడిగో షెవింగ్ సెట్ తెచ్చిపెద్దరూ...” అని లలిత నాకు జాపకంచేసిందాకా, వాడు పెద్దవాడవుతున్నాడని నేను గమనించలేదు.

ఎప్పుడు పెరిగేదో, ఎట్లా పెరిగేదో, అప్పుడే నా అంత అయినాడు-ఉద్యోగం చేస్తున్నాడు.

ఉంగరాలజుట్టూ, పసిడిశరీరం, బొద్దుగావున్న గోపీ, మొలకు నాళ్ళమ్మమ్మ చేయించిన బంగారు మొలత్రాడు- మెళ్ళో వొంటిపేట పులిగోరునాను - వాడి బోసినవ్వులూ, ఉద్యాలలో వడుకుని చేతులు అటూ యిటూ తిప్పుతూ చాడుచేస్తున్న భరతనాట్యం... ఇంకా నా కళ్ళల్లో మెదుల్తూనే వున్నాయి. భోజనాలయినాయి. అలవాటుచొప్పున వరండాలో సిగరెట్ కాలుస్తూ అటూ యిటూ తిరుగుతున్నాను.

మరో యేడనిమిదేళ్ళల్లో రిటైరవచ్చు. ఉద్యోగంలో చేరి చాకిరీ చెయ్యంగా, చెయ్యంగా మెదడంతా అరగిపోయి, చిన్న చిన్న ప్రమోషనులు, తర్వాత ఆఫీసరు ప్రమోషను... ఆఫీసరు హోదాకోసం తప్పనిసరిగా అప్పుచేసి కారుకొనడం... అందరూ నేను సుఖంగా ఉన్నాననుకోవడం, సంసారం బరువుగా లాక్కొస్తూనే వున్నాను నెమ్మదిగా. అయితే గమ్యం ఏమిటో తెలియడంలేదు. గానుగెద్దు జీవితంలా వుంది.

గారి యెదుగుతోంది. పెళ్ళిచేయాలి. వరుణ్ణి వెదకాలి. మామగార్నవుతాను. అల్లుడికి భయపడతాను. ఆ అల్లుడు గారిని సరిగా చూస్తాడో చూడడో!

చూసినా చూడకపోయినా పెళ్ళయిన తరువాత సంసారం నెట్టుకుపోతారు. పిల్లలు పుడతారు. నేను తాతనవుతాను. ఇంత త్వరగా తాతనవడం ఇష్టంలేదు.

నేనింకా అటూ యిటూ తిరుగుతున్నాను. గోపీ నా

దగ్గరకొచ్చి ఏదో మాట్లాడాలని ప్రయత్నంలా ఉన్నాడు. మాట్లాడడానికి సందేహిస్తున్నాడల్లే వుంది.

నాన్నగారూ! అన్నాడు నెమ్మదిగా.

“ఏమిటి విశేషం. ఉద్యోగం యెలా వుంది” అన్నాను.

“బాగానే వుంది. కాని మా బాస్ వట్టి చాదస్తం మనిషి. చాలాసేపటివరకూ ఆఫీసులో కూర్చుంటాడు—బజార్లో ఓ కొట్లో పెరిన్ నూటింగు క్లాత్ చూసేను. చాలా బావుంది. లేపెట్టు డిసైన్ ట” అని నీళ్ళు నములుస్తాడు.

“వరలక్ష్మి శుక్రవారం వస్తోంది రెండు రోజుల్లో. ఆమె సంగతి చూడు” అన్నాను.

వాడు గ్రహించుకున్నట్టులేదు. విడమరకి పెద్ద గాచెప్పే లలిత విన్నట్టుగా వుంది. దగ్గరకుపిలిచి చెవిలో ఉబాను.

*

*

*

శుక్రవారం వచ్చింది.

ఒక బంగారుకాసు. ఒక పట్టుచీరె తెచ్చి వాళ్ళమ్మ కిచ్చేడు గోపీ.

ఇవన్నీ ఎందుకురా అన్నది లలిత.

గోపీలో ఏ భావమూలేదు. నామాట కాదన లేక తప్పని సరిగా కొన్నట్టుగా ఉన్నాడు.

లలిత తలకు స్నానంచేసి పట్టుచీరె కట్టుకుని మడిలో పూజ ప్రారంభిస్తోంది.

పచ్చటి శరీరం. పట్టుచీరే. నుదుటిమీద పావలా అంత
జపాకుసుమంలా మెరుస్తున్న కుంకుమ. అయిదుగురు పిల్లల
తల్లిలా కనిపించడంలేదు. నా కళ్ళకింకా పెళ్ళికూతురులాగే
వుంది. ఆమెలోని ఆకర్షణకు తట్టుకోలేక పోతున్నాను. కాశ
పోసి పట్టుచీరే కట్టింది. ఆ చీరకట్టే విభానంలో పిక్కలు కనిపిస్తు
న్నాయి. చూడగానే పార్వతి దేవిలా కనిపించింది. ఆ దేవతకు
దణ్ణం పెట్టాలనిపించింది.

నా మనసు మనస్కరించలేదు. అమాంతం దగ్గరకు తీసు
కోవాలనిపించింది. ఆమె మడి. భక్తితో పూజచేస్తున్నది.
ఇంట్లో పిల్లలు...నందడి...నా కోరికను చంపుకున్నాను.

“ఒరే గోపీ అమ్మకు దణ్ణంపెట్టా” అన్నాను.

లలిత గోపీని దీవించింది.

ఆరోజు మధ్యాహ్నం ఆఫీసుకు భోజనం క్యారియరులో
పంపించింది లలిత. వడలు, పులిహోర, పాయసం వీటన్నిటితో
తృప్తిగా భోజనం చేశాను.

సాయంత్రం కొంచెం ఆలస్యం అయింది యింటికి వెళ్ళే
టప్పటికి.

యింట్లో యేదో పెద్దగా మాట్లాడుతున్నాడు గోపీ.

“అంత ఖరీదుపెట్టి పట్టుచీరే తెస్తే పూజ పూజ అని
దాన్ని నానారకాలుగా నలిపేసి అప్పుడే మాసిపోయేట్లు
చేశారు. దాన్నండా కుంకుమ-గంధం మరకలూ, పాతగుడ్డలా
దాన్ని ఓ మూల స్టాండ్ మీద పడేశారు.

ఆ చీరే సినిమాకో, ఏదన్నా ఫంక్షన్ కో నాజూకుగా

కట్టుకుని వాడుకుంటే బాగుంటుంది. ఎంతవయసు వస్తే యేం బాతిగా డబ్బువిలువ తెలియదు. కల్చర్ అంటూ అసలే లేదు' అంటున్నాడు గోపీ.

నేను రావడం గమనించి లలిత నావేపు అలాదోచూస్తున్నది. ఆ చూపులోని భావం నే గ్రహించాను.

గారి గోపీవేపు కోపంగా చూస్తున్నది.

“కల్చర్ ..కల్చర్ అంటున్నావ్. నీ కున్నదిలే బోడి కల్చర్. అమ్మను అవటానికి నీకు నోరు ఎలా వచ్చిందిరా” అంటున్నది గారి. గోపీ రెచ్చిపోయాడు.

“ఈ ఆడవాళ్ళు ఎప్పుడూ ఇంతే! వినరు ఒకరు చెప్తే. తమకు తోచదు. అసలు బుర్ర ఉంటేగా.”

“ఒరేయ్ గోపీ! మాటలు తిన్నగారానీ. హద్దులు మీరుతున్నావ్” గారి కళ్ళు ఎర్రజేసింది. గోపీ యింకా కారాలు, మిరియాలు నూరుతున్నాడు. మాటా మాటా పెరిగింది చేతుల్లాకా వచ్చేట్టుగా వుంది.

లలిత నావేపు చూస్తూనే వుంది.

రవి, హరి అక్క-పక్షం అన్నట్టుగా గారి వెనకాలే నిల్చుని గోపీని ఉరిమి ఉరిమి చూస్తున్నారు. ఆ సమయంలో యేం మాట్లాడాలో తోచడంలేదు. తెలియడంలేదు.

“నీకు బుద్ధి లేదురా గోపీ” అంటున్నది గారి. అవు నవును అంటున్నారు రవి, హరి బుద్ధి ఉండడం, బుద్ధిలేక పోవడం అంటే ఏమిటో తెలిసినట్టుగా.

గోపీకి రోషం, శ్రోధం ఎక్కువైంది.

“పోండ్రా మీతో నాకేమిటి...మీరంతా ఇడియట్స్” అన్నాడు.

“మేం ఇడియట్స్ అయితే నీవో గొప్ప ఫూల్వి” అన్నది గౌరి. రవి హరి చప్పట్లు కొట్టాడు.

గోపీ గౌరిమీదకు ఉరుకుదామా అన్నట్లుగా ఉన్నాడు. మీ వీపులు కాచుకోండి అని చెయ్యి ఎత్తేడు.

ఒరేయ్ గోపీ అని గదమాయించాను. లలిత అక్కడ నిల్చున్న దన్న మాటేగాని ఎక్కడో చూస్తున్నది.

ఆమెకు డొక్కాలో మోకాళ్ళతో పొడిచినట్లయింది.

పురిటిమంచం. గోపీ పుట్టినపుడు తను బాగా నీరసించి పోయింది మూలుగు.

పుడ్తూనే బొద్దుగావున్న గోపీ మామూలు పిల్లలకంటే తూకం ఎక్కువే. చాలా ఆరోగ్యంగా ఉన్నాడన్నాడు డాక్టరు. చారడేసికళ్ళు, ఆకలయితే ఇల్లంతా దద్దరిల్లిపోయేట్లు ఏడ్చేవాడు. పచ్చడి మెతుకులూ పప్పుకూరూ తింటున్నా లలితది సహజంగా ఆరోగ్యకరమైన శరీరం. గోపీ పుట్టిన తరువాత ఆమెకు అందం, ఆరోగ్యం మరీ ఎక్కువైనట్లుగా ఉండేది గోపీని దగ్గరకు తీసుకుని గుండెలకు హత్తుకుని వాడి మీద చీరెళింగు కప్పి వాడిమీద చేయివేసి వాడి కళ్ళల్లోకి చూస్తూ పాలిస్తుంటే, ఆపురావురుమని చుబుక్ చుబుక్ అని

చప్పుడుచేస్తూ చేతుల్లో ఆడుకుంటూ లలితకి చక్కలిగింతలు పెట్టూ పాలు తాగేవాడు గోపీ. పాలు తాగుతుంటే నరాలన్నీ తోడేసి నట్టుగా ఉండేది. ఆ చిన్నచిన్న కాళ్ళతో కుమ్మేవాడు. డొక్కలో కాళ్ళతో తన్నేవాడు. తీయగా హాయిగా ఉండేదాబాధ. నా తండ్రి నా బంగారుపంటే అని మరీ దగ్గరగా తీసుకుని ఆబాధలో వాడి బుగ్గల మీద ముద్దులవర్షం కురిపించేది. లలిత గోపీ పాలు తాగుతున్నపుడు ఎప్పుడన్నా హఠాత్తుగా నేను చూసినప్పుడు లలిత సిగ్గుతో కుంచించుకు పోయేది. పమిట బుజానికంతకూ కప్పుకుని నా వైపు చూసి ఆ తన్మయత్వంతో నిండుగా నవ్వేది. ఆ నవ్వులో ముత్యాలవర్షం. ఆ కళ్ళల్లో అంతులేని ఆప్యాయత, నా కెందుకో ఆకూ అలమూ గడ్డి తిని కమ్మని పాలిచ్చే ఆవు. ఆ ఆవుపాలు తాగి కోరల్లో విషం పెంచుకున్న పాము కళ్ళల్లో మెదిలిస్తే.

“ఛ, ఇదేం పోలిక. ఇలాంటి ఆలోచనలు నాకు రాకూ డదు. మా గోపీ బంగారుతండ్రి, చిన్నతనం... తెలియక ఏదో అంటున్నాడు అని సమాధాన పరచుకున్నాను.

లలిత కళ్ళెందుకో చెమర్చటం చూశాను. ఒరేయ్ గోపీ, గారీ, హరీ...భోజనాలకు వేళవుతున్నది. రెడీ అవ్వండి అంటున్నది లలిత.

ఇల్లంతా నిశ్శబ్దంగా ఉంది.

*

*

*

ఆరోజు రాత్రి లలిత నా చెంతన చేరినపుడు హాయిగా దగ్గరకు తీసుకున్నాను...“ఏవంజోయ్ చూశారా, వీడికి అప్పుడే నా డబ్బు, నా వస్తువు అనేభావం వచ్చేసింది” అన్నది నవ్వుతూ.

“ఉద్యోగం వెలగబెట్టున్నాడుగా, అయినా వాడి డబ్బు మనకెందుకే, వాణ్ణి పెంచి పెద్దవాణ్ణి చేశాం. ఇప్పుడు రెక్కలు వచ్చినయి. రేపోమాపో ఆ కోడలు పిల్ల వస్తే... ఎగిరి పోనే పోతాడు” అన్నాను.

“బాగా చెప్పారు” అంటూ ఇంకా దగ్గరగా వచ్చింది గువ్వలా నాలో ఒదిగిపోయింది.

“ఆ పట్టుచీరే బిల్లు...ద్రామర్లో ఉందా?” అన్నాను.

*

*

*

ఆ నెలాఖరున జీతం రాగానే ఆ చీరే ఖరీదుకు ఓ మంచి పెర్లిన్ సూట్ గుడ్డ బజార్లో కొని ఇంటికి తెచ్చాను.

గౌరి చూసింది దాన్ని.

“ఈ సూటు గుడ్డ చాలా బావుంది. మీరు పట్టించు కోండి నాన్నగారూ” అన్నది గౌరి.

“నా కెందుకమ్మా ఇంకా సూట్లు, ఉన్నవి చాల్లే” అన్నాను.

ఎక్కడ ఆడుకుంటున్నారో రవి, హరి పరుగెత్తు కుంటూ లోపలకు వచ్చేరు. వాళ్ళదృష్టి అంతా దానిమీదే

ఉంది. ఆదుర్దాగా ఆ సూటుగుడ్డవైపు చూస్తున్నారు. “పండగలొస్తున్నాయి. తమకోసమేనేమో అది తెచ్చింది చక్కగా నిక్కర్లు కుట్టించుకోవచ్చు” అనుకుంటున్నారు. హరి రవి చెవిలో ఏదో చెప్తున్నాడు. గుసగుసలు...మనకే లేరా అంటున్నాడు రవి వినపడి వినపడనట్లు. వాళ్ళిద్దరి ముఖాలు విప్పారినయి వాళ్ళ కళ్ళల్లో బోలెడంత సంతోషం తొంగిచూస్తున్నది.

ఇంతలో గోపీ ఎక్కడనుండో అమాంతం వచ్చేడు.

“ఒరేయ్ గోపీ ఇలారా” అన్నాను. వాడు నెమ్మదిగా వచ్చేడు దగ్గరగా.

“గోపీ! నీకో ప్రజంట తెచ్చానా...చూడు”... అని ఆ సూటు గుడ్డను వాడి చేతిలో ఉంచుతూ...“నీకు ఉద్యోగం వచ్చిన శుభ సమయాన...నీకీ ప్రజంట్...బెస్ట్ ఆప్ లక్...” అంటూ వాడి చేతిని నా చేతిలోకి తీసు కున్నాను.

అది చూసుకుంటూ ... వాడు... వండర్ ఫుల్ ... చాలా బాగుంది ఇది. థ్యాంక్యూ... నాన్నగారూ... అన్నాడు.

ఆనందబాష్పాలో...మరేవిటో...అవి...లలిత కళ్ళు వత్తుకుంటూ...

“గోపీ ... నాన్నగారికి సమస్కారం చెయ్యి...” అన్నది.

వాడు వంగి నా కాళ్ళను తాకేడు.

“ఆల్ ది బెస్ట్” అని దీవించాను.

గారి నా వైపు చూస్తున్నది...

రవి, హరి, ఉమ... బిక్క మొహాల్తో చప్పట్లు
ఘోషిస్తారు!!...

యు వ

... * * *

కావ్యోత్తి

సత్యనారాయణ, నీలాద్రి స్నేహితులు. మామూలు
స్నేహితులు కాదు. ప్రాణ స్నేహితులు.

అయితే—

సత్యనారాయణ ఉత్తరం. నీలాద్రి దక్షిణం.

సత్యనారాయణ వెలుగు. నీలాద్రి చీకటి.

సత్యనారాయణ బ్రతుకు. నీలాద్రి చావు.

సత్యనారాయణకు చావంటే భయం లేదు. నీలాద్రి
రోజూ చస్తూ ఉంటాడు.

సత్యనారాయణకు నిన్న గడిచిపోయిన దానిలో లెక్క
లేపనలేలేదు. అతనికి కావల్సింది ఈరోజు.

నీలాద్రి మాటలు.... సలహాలు.... అంటే సత్యనారా
యణకు గురి...కాని ఆచరణలో పెట్టలేడు. వారానికి కనీసం
మూడు సార్లన్నా కలుసుకోవాలి.... మాట్లాడుకోవాలి....
ప్రేయసీ ప్రియులల్లే ఒకరిని విడిచి ఒకరుండలేరు.

కాని—

నీలాద్రి చీకటినే వెదుకుతుంటాడు.

పేపరు చదువుతుంటే నీలాద్రికి... చావు సంగతులే
కన్పిస్తాయి...ప్రమాదాలు...వ్యాధులు... దుర్మరణాలూ
... విమానాలు కూలడం ... రైళ్ళు పట్టాలు తప్పడం...
భూకంపాలూ...వరదలు... వానలు... ఒకటేవిటి... వెదికి

వెదికి మరీ చదువుతాడు. ఇలాంటివి. చదివి చలి జ్వరం వచ్చిన వాడల్లే వణుకుతూ ఉంటాడు. వాన చినుకులు తన మీద పడ్డే. ఎవరో శాణాల్తో కొట్టినట్టు... శూలాలతో పొడిచినట్టు ఉంటుంది...

సత్యనారాయణకు వాన చినుకులంటే సరదా. పన్నీరు చల్లినట్టుగా ఉంటుంది ... తమస్థూ దద్దరిల్లిపోయేట్టు నవ్వుతాడు...

నీలాద్రికి. న్యూమోనియా. టెంపరేచర్. దగ్గు ముసుగు. మూలుగు. ఇవి వెంటాడుతూ ఉంటాయ్, వర్షాన్ని తలుచుకున్నప్పుడు.

మరి—

ఇద్దర్లో ఎవరు గొప్ప. ఎవరు మనిషి. ఏం మనుషులు. ఎవరు పిరికి. ఏది నిజం. ఏదబద్ధం. ఎవరు నిర్ణయిస్తారు. మీరా. నేనా. సత్యనారాయణా. నీలాద్రా. ఇది వివేకమా, అవివేకమా. ఆదర్శమా. పుణ్యమా. పాపమా.

ఉండండి!

సత్యనారాయణకు సిగరెట్టన్నా. స్కాచ్ అన్నా ప్రాణం. ఎవరు ఎవరికి బానిసో తెలియదు సిగరెట్టుకు మాత్రం దాసుడు.

చదువుతున్న రోజుల్లో (చిన్నప్పుడు) నలుగురు స్నేహితులుండే వాళ్ళు...

వాళ్ళల్లో సీతా రామ్మూర్తి అనేవాడు తనలాగే బలాధ్యుడు. ఉక్కు శరీరం. మిగతా వాళ్ళల్లో వాసు

అందంగా ఉండేవాడు. అందరూ ఇంచు మించు సమ వయస్కులే వాసు డాక్టరయినాడు.

ఇప్పుడు—

అందరూ ఎక్కడెక్కడో ఉంటున్నారు. వయసు మాత్రం అందరికీ నలభై దాటింది. అప్పడప్పుడు బాల్య స్నేహితులను తలచుకుంటూ ఉప్పొంగి పోయేవాడు.

ఆఫీసులో ఒక రోజు. ఓ సుముహూర్తాన సత్యనారాయణకు పిడుగులాంటి వార్త అందింది. ఓ కార్డు ముక్క.

“మా నాయన గారైన సీతారామ్మూర్తిగారు అకస్మాత్తుగా గుండెపోటు వచ్చి కన్ను మూశారు. ఈ రోజు పెద్ద కర్మ...”

సీతారామ్మూర్తి చచ్చిపోయి. కొడుకుచేత ఆ ఉత్తరం వ్రాయించాడు.

ఆఫీసులో ఆ రోజు పని చెయ్యబుద్ధి పుట్టలేదు. సత్యనారాయణకు.

సీతారామ్మూర్తి టపాకాయ పేలినట్లు “ఛాం” అన్నాడు.

ఆ వార్త విన్న సత్యనారాయణకు - భయమా, దిగులా, దుఃఖమా. ఏమిటి? చచ్చిపోయిన సీతారామ్మూర్తి తన వయసు వాడు. ఉక్కు శరీరం. మరి గుండె పోటీమిటి? వెధవ గుండె. ఉన్నట్టుండి ఆగిపోతుంది చెప్పా చెయ్యకుండా ఆగిపోతున్నాను జాగ్రత్త. అని వార్నింగ్ అయినా ఇవ్వడు. ఇస్తే మాత్రం చేసేదేముంది. తన గుండెకూడా ఆగిపోదు

కదా. ఆగదు. ఆగదుగాక ఆగదు. ఆగితే గుండెను చంపేస్తాడు. పేల్చి విప్పి చేస్తాడు. అంత కోపం గుండెమీద. తనది గుండె గాదు. గుర్రం. వడి, గుర్రంకాదు జాతి గుర్రం. రేసు గుర్రం. అదిలిస్తే. వేగాన్ని అందుకుంటుంది. అది తెల్ల గుర్రం. తను నల్ల మనిషి.

మర్నాటి సాయంత్రం నీలాద్రిని కలుసుకున్నాడు. నీలాద్రి మాట్లాడుతున్నాడు. చీకటి మాటలు.

“ఏరా సత్యం!... రోజులు ఏం బాగా లేవురా. మా మేనమామ ఇటీవల బ్లడ్ ప్రెషర్ ఎక్కువై ... కన్ను మూసేడు.”

“ఒరేయ్. ఇలాంటి వార్తలు చెప్పకు. ఇవ్వాలి పేపరో చూశావా పెర్సీ హోటల్లో డాన్స్ ప్రోగ్రామ్ ఉంది. క్యాండిల్ లైట్ డాన్స్. రీటా. ఒరేయ్. రీటారా. రీటా. ఈ ఫోటో చూడు పేపరో”

“అదికాదురా. కేన్సర్ ను గురించి ఓ స్పెషల్ వ్యాసం ఉంది చూశావా. సిగరెట్లకు. దానికి లంకె ఉందిట”

“ఒరేయ్. ఆపరా ఆపు. నీ ఉపన్యాసం. పెర్సీకి పోదాం పద”

“బాబూ. నీకూ నీ పెద్దలకు ఓ నమస్కారం. ఈ ప్రోగ్రామ్లు పెట్టకు. నిద్ర ఉండదు. ఆరోగ్యం చెడిపోతుంది”

“అంత పాడైపోయే ఆరోగ్యం ఎన్నాళ్ళుంటుందిరా. అంతగా చస్తే రేపటికి రెండు జనాభాలో ఎంతమంది

చావడంలేదు గనుక.... ఏనాటికైనా మట్టిలో కలిసిపోవల్సిందేగా....”

బలవంతాన నీలాద్రీ సత్యనారాయణను అనుసరించాడు, బలికి వెళ్తున్న మేకలాగా....

సత్యనారాయణ గ్లాసు నింపుతున్నాడు. పెళ్ళి గుర్రం పరుగెడుతోంది గుండె లదిరేట్టుగా.... కళ్ళెలాగుదామంటే ఆగడంలేదు,

“ఒరేయ్.... సత్యం.... ఈ తాగడానికైనా మితం ఉండద్దురా.... ఇప్పటికి మూడు పూర్తి చేశావ్, ఇది నాలుగోది.... ఈ ద్రావకం లోపల దహించి వేస్తుందిరా.... నీ ఆయుస్సు ప్రతి గ్లాసుకూ కొంత తగ్గిపోతుందిరా, నీవు తాగే ప్రతి సిగరెట్టూ.... ఊపిరిలిత్తులను.... అంగుళం.... అంగుళం తూట్లు పడేస్తుందిరా.... నీవిక ఏక్కువ రోజులు బ్రతకవురా”

నీలాద్రీ మాటలో నిజం ఉందా లేదా, అది వేరే సంగతి. అది నిజమని సత్యనారాయణకు తెలుసు, నీలాద్రీ చెప్తూనే ఉంటాడు. సత్యనారాయణ వింటూనే ఉంటాడు. నీలాద్రీ అలా చెప్పకపోతే సత్యనారాయణ హుషారు లేదు.

“నాలుగు వేదాలూ ఊణ్ణంగా చదవాలిరా. ఉపనిషత్తుల మాటకేం గానీ” అంటూ సత్యనారాయణ అగ్ని హోత్రాన్ని అదలించాడు. అగ్ని స్వాహా దేవిని కావలించుకున్నాడు. “ఈ హవిస్సు లందుకున్నవాళ్ళు పుణ్యాత్ములు. ఊర్వశీ. రంభా ఉంచుకున్న ఇంద్రుణ్ణి వదిలి పెట్టి. చీ పో

అని నెట్టేస్తూ పరుగెత్తుకొస్తారు ఆ దేవతలకు మనుషులంటే మహాప్రాణంరా" ఇదీ సత్యనారాయణ ధోరణి.

సత్యనారాయణ ఇక మారడు.

నీలాద్రి చెప్పడం మానడు.

మరి కొన్నాళ్ళకు సత్యనారాయణ ఓ వార్త అందింది. వాసు అంటే ఇప్పుడు డాక్టరు హఠాత్తుగా ఏదో జబ్బు చేస్తే హాస్పటల్లో చేర్చారు. ఏ క్షణాన్నయినా కన్ను మూయ వచ్చు.

రెండు రోజులు ఆలోచించాడు. పోయిచూసినస్తే బావుండుననుకున్నాడు. అక్కడికి వెళ్తే కనపడే దృశ్యం ఊహించుకున్నాడు. వ్యాధులు, రోగులు, డాక్టర్లు, మంచాలు, ఆస్పత్రి, డెట్టల్ వాసన, ఆస్పత్రి వాసన, టోపీలు పెట్టుకున్న మగ నర్సులు, చలాకీగా పరుగెత్తుతున్న ఆడనర్సులు.

పోవడానికి మనస్కరించలేదు. అది భయమా, అసహ్యమా, పిరికితనమా, ఏమో మరి. సత్యనారాయణ వెళ్ళలేదు. నీలాద్రికి చెప్పలేదు.

ఒకరోజు నీలాద్రి కొప్పుకుంటూ, యుద్ధంలో ఎవరో తరిమి కొట్టే పారిపోయినట్లుగా పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చాడు.

"ఒరేయ్ సత్యం నాకో భయంకరమైన కల వచ్చిందిరా నేను చచ్చిపోయానా, నా శవం త్వరగా కాల్చాలని అంటూ మహా ఆదుర్దా పడుతున్నారు. కొరివి అంటించారు. స్మశానంలోంచి అమాంతం లేచి కూర్చుని పెద్దగా అరిచాను.

నా శవం చాలా అసహ్యంగా ఉందిరా, కుళ్ళు వాసన కూడా ఆ వాసన భరించలేక పోయినాను. తెల్లవారింది అది అదృష్ట వశాత్తు కల కాబట్టి సరిపోయింది గానీ, తెల్లవారే వరకూ అది నిజంగానే తోచింది. కలలో చచ్చిపోయినా, బతికి పోయాను" మాటలు చెప్తూ వణుకుతున్నాడు.

“ఇది శుభసూచన నీకేం ఫర్వాలేదు. ఎవరితో మూడిందన్నమాట మీ బాబాయో, బావో, మరి ఎవరో.”

ఇద్దరూ అబిడ్స్ వైపు నడచి వెళ్తున్నారు. చీకటి పడింది. అబిడ్స్ అంతా సందడిగా ఉంది.

వచ్చేపోయే కార్లు, రిక్షాలూ, స్కూటర్లూ, జంటలు, లైట్లూ జన సమర్థం రద్దీ పరుగు అందమయిన అమ్మాయిల నడకా.

“నీలూ అబిడ్స్ భూలోక స్వర్గం రా...” అన్నాడు సత్యం.

ఇంతలో ఎక్కడో కారు సడన్ గా ఆగిన “క్రీక్” అనే చప్పుడు.

“ఒరేయ్ సత్యం ఎవరో కారు కిందపడి చచ్చేదా ఇంటి దగ్గర చెప్పి వచ్చేదో లేదో” అన్నాడు నీలాద్రి.

“ఏమీలేదు ట్రాపిక్ జామ్ రా వస్తూ వస్తున్న కారు ఎర్రలైటు చూసి ఆగిపోయింది అంతే.”

పేవ్ మెంటు మీద నడుస్తున్నా నీలాద్రికి భయంగానే

ఉంది. ఒక వేళ ఏదైనా కారుగానీ, బస్సుగానీ దోవతప్పి
పేవ్ మెంటు మీదికి వస్తే పక్కకు పక్కకు జరిగి జరిగి
నడుస్తున్నాడు.

ఎప్పటికైనా అలాంటి విపత్తు తప్పదనుకున్నాడు
నీలాద్రి.

తెల్లవారక తప్పదు, అందుకనే తెల్లవారింది.

ప్రతిరోజూ చూసుకుండే అద్దంలో సత్యనారాయణ
తన ముఖం చూసుకున్నాడు.

అద్దంలో ముఖం నీరసంగా ఉంది. కళ్ళు లోతుకు
పోయినై. జ్యోతుల్లా ఎర్రగా ఉన్నాయి. కళ్ళకింద నల్లటి
చారలు.

చచ్చిపోయిన సీతారామ్మార్తి అతని వెనకాల వస్తూ
కనిపించాడు అద్దంలో, నీ వెప్పుడు వస్తావురా మాతో అంటు
న్నాడు. అద్దంలో సత్యనారాయణ ముఖం.

అద్దం—మనిషిలా! మనిషి మనసులా నిజాన్ని దాచ
లేదు. మనిషిలో మనిషో మరి.

“ఏడిశారు, వీళ్ళతోనా నే వెళ్ళేది” అనుకున్నాడు.
భోజనం చేసి ఆఫీసుకు వెళ్ళేడు. ఆఫీసులో పని సాగ
లేదు. కొంచెం పైత్యంగా ఉండి కళ్ళు తిరిగినట్లయింది.

పెండలాడే ఆఫీసు వదలి బయట పడ్డాడు.

మామూలుగా బార్ ఆహ్వానించింది.

నీ ఆహ్వానాన్నీ ఎప్పుడూ తిరస్కరించలేదు తన

పక్కన నీలాద్రి తేనిలోటు కన్పించింది. నీలాద్రి వస్తే బావుండును అనుకున్నాడు. నీలాద్రి బోధలు వింటుంటే సరదాగా ఉంటుంది. నిజాన్ని గట్టిగా చెప్పగలడు.

గుర్రాల పరుగు అయిపోయింది. గుండె గడియారం వేగంగానే కొట్టుకుంటున్నది.

బయట పడ్డాడు బార్లోంచి.

తననెరిగి ఉన్న రిక్టోవాడు కన్నడ్డాడు— సత్యనారాయణను ఎక్కడికి తీసుకు వెళ్ళాలో అతనికి తెలుసు.

తరువాత రెండు రోజులకు నీలాద్రి కన్పించాడు, వస్తూనే.

“ఏరా, సత్యం ఇదే అవతారంరా, రోజు రోజుకూ తీసిపోతున్నావ్, త్వరగా డాక్టర్ని చూస్తే మంచిది. ముఖం పాలిపోయి ఇవ్వాలో రేపా అన్నట్లు ఉన్నావురా” అన్నాడు.

ఇవి నీలాద్రి కుశల ప్రశ్నలు.

“డాక్టర్ని చూడడం అనవసరం. నేను బాగానే ఉన్నాను. వ్యాధి అంటూ లేకుండా ఎవడూ ఉండడు. వైద్యుడు ఎప్పుడూ ఏదో వ్యాధి ఉందనే అంటాడు. వ్యాధి ఉన్నా మనల్నేం చేస్తుంది” అని నవ్వుతూ అన్నాడు సత్యనారాయణ.

ఆ నవ్వు చాలా నీరసంగానూ భయకరంగానూ ఉంది.

ఎంతమందికి ఎన్ని వ్యాధులున్నా ఏ వ్యాధి తన దాకా రాదు. సత్యనారాయణకు, ఎంతమంది చచ్చి

పోతున్నా, ఆ చావు తనదాకారాదు. ఇది ధైర్యమా, బల
హీనతా, పిరికితనమా, గొప్పగుణమా, ఏమో నీలాద్రికి
తెలుసేమో, నీలాద్రికి సత్యనారాయణ సంగతి బాగా
తెలుసు.

అద్దంమీద కోపం వచ్చింది. అద్దాన్ని తీసేశాడు.
అద్దం లేకుండానే కాలం గడుపుతున్నాడు.

మామూలు అలవాట్లు మానలేదు.

ఎక్కువవుతున్న సిగరేట్లను తగ్గించలేదు.

రిక్షావాడి స్నేహం ఉండనే ఉంది.

నీలాద్రిని తప్పించుకు తిరుగుతున్నాడు అయినా
ఎప్పుడో ఒకప్పుడు కనపడుతూనే చీకటిని గుర్తుచేస్తూనే
ఉన్నాడు.

ఒకరోజున సత్యనారాయణ వేసిన ప్రశ్నకు నీలాద్రి
అదిరిపడ్డాడు...

“ఓరేయ్ నీలూ నే చచ్చిపోతే ఏం చేస్తావురా” అది
ప్రశ్న.

“అంతమాట అనకురా సత్యం, ఇలాంటి మాటలు
మాట్లాడకు. నీవు లేంది నేను లేను. నేను నిన్ను చూసే
బ్రతుకుతున్నాను. నీలో వెల్తురుంది” ఇది జవాబు.

నాలుగు రోజుల తరువాత...

సత్యనారాయణ ఓ అమావాస్యనాడు ఆఫీసులో పని
చేస్తుండగా రక్తం కక్కుకుని తాపీగా కన్నుమూశాడు. ఆ

కొవ్వొత్తి వత్తి కాలికాలి కాంతినిచ్చి హరించిపోయింది కర్పూరంలా...

నీలాద్రి ఇక కన్నడడు. మనకూ, సత్యనారాయణకు కూడా కన్నడడు అనుకున్న నీలాద్రి నాకోసారి కన్పించాడు.

“సత్యనారాయణ దేవుడు లాంటివాడు” అన్నాడు.

“అంటే నీ ఉద్దేశ్యం మంచివాడనా, గొప్పవాడనా, ఏమిటి?” అన్నాను.

“సత్యనారాయణకు ఆత్మహత్య మహాపాతకం అని తెలుసు అందుకే తాపీగా తనను తాను హత్య చేయించు కున్నాడు ఆనందంగా ఈ హత్యకు ఆయుధంలేదు. మనిషి లోని మనిషి హత్య చేశాడు. నాలుగేళ్ళగా అతని భార్య పోయినప్పటినుండి అతనిలో పొంచి ఉన్నాడు.

“పొంచి ఉండి రోజూ కొంచెం కొంచెం చంపు తున్నాడు. సత్యనారాయణ భార్యను మరచిపోలేక మళ్ళీ పెళ్ళి చేసుకోలేదు. నేనెప్పుడూ అతని శరీరంతోనే మాట్లాడుతుండేవాణ్ణి” అన్నాడు నీలాద్రి.

నెమ్మదిగా సిగరెట్టు తీశాను వెలిగిద్దామని.

నీలాద్రిని చూసి ఆగాను.

సత్యనారాయణ నాకిప్పటికీ ఒక ప్రశ్నగానే ఉండి పోయాడు... !

... 0 0 ...

‘వెళ్ళొస్తాను’

“వీవాళ్ళెవరైనా నిన్ను చూడాలనుకునే వాళ్ళు ఉంటే చెప్పు”- అన్న జైలర్ ప్రశ్నకి సమాధానం వెంటనే దొరకలేదు సింహానికి- కాదు నరసింహానికి... నారమ్మ జ్ఞాపకానికి వచ్చింది.

ఎవ్వరూలేరు - ఎవ్వరూ రారు - నారమ్మ కూడా రాదేమో...

అయినా ఎందుకో ఇష్టం లేకపోయినా నారమ్మ ఉచ్చరించాడు నరసింహం. నాలుగు రోజుల క్రిందట...రావచ్చు రాకపోవచ్చు. ఎవరు వచ్చినా ఎవరు రాకపోయినా ఫరవాలేదు. ఎప్పుడో చచ్చిపోయిన నరసింహం. మరో ఇరవై నాలుగు గంటలలో నిజంగా చచ్చిపోతున్నాడు.

ఇంక ఉన్నది ఒక పగలు. ఒక రాత్రి.

తెల్లవారింది. పగలు గడుస్తోంది. రాత్రి గడిస్తే తెల్లవారక మునుపే నరసింహం కళ్ళు మూస్తాడు. అతని మెడను ఉరిత్రాడు కావలించుకుంటుంది ఆప్యాయంగా. హత్తుకుని

ఉక్కిరి బిక్కిరి చేస్తుంది. కళ్ళల్లోంచి గుడ్లు బయటికి వస్తాయి. ఒకే ఒక క్షణం. బాధలేని చావు. నిల్చున్న వాడు నిల్చున్నట్టుగా. ఎనిమిదడుగుల లోతుకు. థడక్...మనే శబ్దంతో వెళ్తాడు. తల వాలిపోతుంది. ఉరిలో ఎంతహాయి కత్తులు లేవు కత్తిపోట్లులేవు. రక్తపాతం లేదు వేడి పచ్చి నెత్తురు లేదు. ఎర్ర రంగులేదు. పరి నీరసం చావు. ఇలాంటి చావులో సుఖం లేదు. చేతకాని చావు.

పట్టపగలే సూర్యుణ్ణి ఎవరో కత్తితో పొడిచారు. రక్తం చిమ్ముతున్నది. కత్తిపోట్లతో సూర్యుడి శరీరం కన్పించడం లేదు. రక్తం వర్షధారంగా చిమ్ముతోంది. వేడిలో చల్లదనం. నెత్తురు చినుకులు వాడిగా బాకులల్లే భూమిని పొడుస్తున్నాయి. భూమిది ఉక్కు శరీరం బాకు పోట్లు దిగడం లేదు. శబ్దం చేస్తున్నది మోరాయిస్తూ...

మనిషి శరీరం ఎంత మెత్తని... బాకు పోటు మెత్తగా శరీరంలోకి దూసుకుపోయేది ఎదురు చెప్పకుండా ఎన్నిపోట్లయినా సులభంగా దిగిపోతాయి.

ఇటీవల నరసింహం బాకు పోట్లకు గురైన సీతయ్య శరీరం తూట్లుపడి వేడి పచ్చి నెత్తురు చిమ్మింది. చిమ్ముతున్న నెత్తురు చూసి నరసింహం వికటాట్టహాసం చేశాడు అప్పటికే కసి తీరలేదు. పడిపోయిన సీతయ్యను కాలితో ఒక తన్ను తన్నాడు. సీతయ్య శవం కదిలింది. కాని లేవలేదు. నరసింహం నికి దాహం తీరలేదు. దావునున్న తాటాకు పాకలోకివెళ్ళి దాహం తీర్చుకున్నాడు.

నరసింహం అంటే అందరికీ సింహ స్వప్నమే ఆ ఊళ్ళో పోలీసులు కూడా భయపడ్డారు. చూసిన వాళ్ళు కూడా సాక్ష్యం చెప్పడానికి పూనుకోరు. సంహం కలలోకి వచ్చినా భయమే. అంతా అయిపోయి మాటు మణిగిన తరువాత పోలీసులు విచారణకు వస్తారు.

దాహం తీర్చుకున్న తరువాత సరాసరి పోలీసు స్టేషన్ కు వెళ్ళి- బాకు విసిరేస్తూ “ఇన్స్పెక్టరుగానూ ఇదిగో నే వచ్చాను ఆ సీతాయిగాణ్ని చంపి నా చేతులకు బేడీలు వేయండి” అన్నాడు. పోలీసువాళ్ళు భయపడుతూ, భయపడుతూ బేడీలు వేశారు. బేడీలు ఒక దాన్ని ఒకటి రాసుకునేట్లు శబ్దం చేయిస్తూ పెద్దగా నవ్వాడు నరసింహం. ఆ నవ్వుకు పోలీసు స్టేషన్ దద్దరిల్లి పోయింది.

నరసింహానికి శిక్ష పడినపుడు అందరి లాగా బాధ పడలేదు. నేరం చేశాను. దానికి తగిన శిక్ష పడింది. ఇందులో బాధపడేందు కేముంది అనుకున్నాడు. అతని దృష్టిలో ఈ శిక్ష చాలా అల్పమైనది. ఎవరైనా తనను బాకుతో పొడచి రక్తం చిమిస్తే చాలా సంతోషించేవాడు. అంత సాహసానికి ఎవ్వరూ పూనుకోలేదు అదే అతని బాధ దెబ్బకు దెబ్బ రక్తానికి రక్తం, నరసింహాన్ని ఎవరూ ఆ రకంగా శిక్షించలేక పోయారు. ఈ మనో వ్యధతో చాలా కాలం బాధపడి- విసుగెత్తి పోలీసులకు తనంతట తాను లొంగిపోయాడు. ఇక లాభం లేదనుకుని.

ఒకసారి ఊళ్ళో పలుకుబడి ఉన్న పెద్దిరెడ్డిని బాకుతో పొడిచినపుడు అది రహస్యంగా జరిగిపోయింది. పొలంనుండి తిరిగి వస్తున్నపుడు తను కాటేశాడు ఎవరి కోసమో చేశాడు ఈ పని. ఎవరో ఈ పని చేస్తే ఇంత ఇస్తామన్నారు పుచ్చుకుని బాకుకు పని చెప్పాడు. నరసింహాన్ని కావలసిన వాళ్ళు కావలసినట్టుగా ఉపయోగించుకున్నారు.

నరసింహం పేరు బయటకు రాలేదు. అతడు పట్టుబడలేదు. ఎవరికోసమో కొంత మందిని చావకొట్టి చంపకుండా చెవులు మూసేవాడు.

ఉగ్ర నరసింహాన్ని తాటాకు పాకలోకి సీసాలు శాంతింప చేసేవి.

మీసాలు దువ్వుతూ నడి బజార్లో అంకమ్మ చెట్టు దగ్గర నిల్చుంటే నరసింహానికి ఎదురుగా ఎవరూ వచ్చేవారు కాదు. కత్తిపోటు కోసం ఎన్నోసార్లు ఎదురు చూశాడు తన మీద కత్తి కాదుగదా కర్రైనా ఎవరూ విసలేదు. రక్తపు చినుకులు బాకుపోట్లు నెత్తురు ధారగా కురుస్తోంది. విధి విరామం లేకుండా.

ఎదురు చూస్తున్న ముహూర్తం ఇంకా రావడంలేదు. ఊరికి ఓ యుగంగా గడుస్తోంది. గడియారం ముల్లు నెమ్మదిగా కదుల్తోంది. కాలానికి కళ్ళేం వేసినట్లయింది. ఒకవైపు బరువులు నెమ్మదిగా చీమల్లే వెళ్తున్న పాములాంటిగడి

యారం ముళ్ళు చావుకూ బ్రతుకూ తేడా కన్పించడం లేదు నరసింహానికి.

తనేదో నేరం చేసినట్టు నేరానికి శిక్ష అనుభవిస్తున్నట్టు అనుకోడం వారు నరసింహం. ప్రయాణంలో ఒక మజలీ అయి మరో మజలీకి వెళ్తున్నట్టుంది. ఒక స్టేషన్లోదిగి కొంతకాలం బలాదూరు తిరిగి మరో స్టేషనుకు వెళ్ళినట్టు.

జైలు భోజనం చాలా మందికి తృప్తిగా లేకపోయినా నరసింహానికి బాగానే ఉన్నది. ఆ వేళకు భోజనం చేశాడు మామూలుగా అతనిలో ఎలాంటి ఆందోళన కన్పించడం లేదు.

వర్షం తగ్గలేదు. కాలం జరగడంలేదు. నరసింహానికి ఆలోచనలు ఏవీ రావడం లేదు. అతని కళ్ళు శూన్యంలోకి చూస్తున్నాయి. అతని మెదడు వానలో తడుస్తున్నది. కోడికలు, ఆశయాలు, ఆందోళన, భయం, వణుకు, పశ్చాత్తాపం, నిద్ర, మెలుకవ, కోసం, అసూయ, అహంభావం, పిరికి తనం. ధైర్యం, అసహ్యం, ప్రేమ, ఇవేవీ లేవు నరసింహానికి ఇప్పుడు అతని మనసులో ఏం వుందో తెలియడంలేదు.

నరసింహం కోసం ఎవరో వచ్చారని కబురు వచ్చింది నరసింహం చూశాడు.

వానలోతిడిసి తడుస్తూ నెమ్మదిగా అడుగులో అడుగు వేసుకుంటూ నారమ్మ వస్తున్నది.

“కబురందింది. చూసిపోదామని వచ్చాను.” అన్నది నారమ్మ నెమ్మదిగా.

వర్షంలో తడిసిన నారమ్మ వయసులో ఉన్నదే, తడిసి పోయిన చీరే, జాకెట్టూ వంటికి అంటిపెట్టుకుని శరీరపు నాజూకును వలకపోస్తున్నది. నారమ్మది బీద బ్రతుకు. భగవంతుడిచ్చిన అందమూ, వయసూ ఆమె ఆస్తి. తడి బట్టలలోని సౌందర్యం కొట్టవచ్చేట్టుగా ఉన్నది. జైల్లో అక్కడ ఉన్న వాళ్ళంతా ఆమె వైపే చూస్తున్నారు. విరాట్ రాజు కొలువుకు ఊరిబయట నుండి వస్తున్న కేశ సంస్కారం లేకుండా, మాసిన బట్టలతో ఎంత దాచుకున్న దాగని అందంతో ఉన్న ద్రౌపదిలా ఉంది నారమ్మ. ఆనాడు ద్రౌపది వస్తుంటే ఆమె ఎవరో తెలియక ఆమె అందానికి ఆశ్చర్యపడుతూ ఊళ్ళో వాళ్ళంతా గుమ్మం దగ్గర నిల్చుని మరీ మరీ చూశారు.

నరసింహం మాట్లాడలేదు.

“నిన్ను ఊళ్ళో వాళ్ళందరూ కలసి మోసంచేశారు.” అన్నది నారమ్మ.

“నన్నా...మోసమూ...” అన్నాడు నరసింహం.

“నేను నీ దాన్నయినపుడు మరోరు నన్ను కన్నెత్తి చూడడమే ఎవరికున్నై అంతదమ్ములు” అన్నది నరసమ్మ. “మరి ఆ సీతాయ్ గాడు” అని గొణుక్కున్నాడు సీతాయి ఎర...అన్నది నారమ్మ.

నరసింహం పళ్ళు కొరకలేదు కత్తి దుయ్యలేదు. కత్తి లేదు. కళ్ళు ఎర్రపడలేదు.

“నిన్ను ఉసిగొల్పేరు...” అన్నది నారమ్మ.

“సీతాయి నీ దగ్గరకు రాలేదా?” అన్నాడు నరసింహం.

“ఎటుకుతూ వచ్చాడు అల్లంత దూరంలోనే ఉన్నాడు తుప్పుకున్న ఊసేను మొహంపూడ...” నలుగురూ చేశారు. రభస అయింది. సీతాయి పరుగెత్తుతుంటే తరిమి తరిమి. పట్టుకుని నీవు బాకు దూశావు, నెత్తురు చిమ్మింది.”

నరసింహం నారమ్మను చూస్తూనే ఉన్నాడు.

నీ మనసు నాకు తెలుసు మెత్తని గుండె గలోడివి. అందరికీ తెలుసు పట్టపగలు పదిమందిలో పొరుషం చూపించావు. అందరి ప్రయత్నం ఫలించింది. నరసింహం విరగడ అయిపోనాడన్నారు. నేను ఎన్నాళ్ళో ఏడ్చేను. ఏడ్చి ఏడ్చి ఇప్పుడు ఎదుపు రావడంశ్రద్ధ. “ఈ రాత్రికి సుఖంగా నిద్రపో తెల్లారి తే ప్రయాణం కోడి కూసేవేళ ” అన్నది నారమ్మ.

నారమ్మలో కన్నీరు ఏ నాడో వలికిపోయింది. తడి బట్టలలోంచి నీటి చుక్కలు ఒక్కొక్కటే భూమ్మీద బరువుగా పడుతున్నాయి.

“మంచిపని చేశారు. మంచి మార్గం వెదికారు. నన్ను నడిబజార్లో ఎవరైనా చంపితే బాగుండేది. నా నెత్తురు నేను చూసుకుంటూ కళ్ళు మూసేవాణ్ని. ఈ వెధవచావు నేను

చావలేను" అన్నాడు సరసింహం చాలా సేపటికి నోట్లోంచి మాట పెకిల్చుకుని.

నారమ్మ వెనక్కు తిరిగి వెళ్ళిపోబోతున్నది. వస్తాను సరసింహా. నేనెప్పుడూ నీదాన్నే అంటూ నారమ్మ కదిలింది.

తడి బట్టలలోంచి కనిపిస్తున్న ఆమె పిరుదలను ఆ కదలికను చూస్తూ నిల్చున్నాడు సరసింహం.

వెళ్ళొస్తాను నారమ్మా అన్నాడు. ఒకసారి వెనక్కు తిరిగి చూసి మళ్ళీ కదిలింది నారమ్మ.

ఏదో ఊరికి వెళ్తూ చెపుతున్న మాటల్లా ఉన్నాయి. సరసింహం వెళ్ళొస్తానన్నాడు! తెల్లారేలోపున ప్రయాణం.

చుక్కాని

ఆ కు ప చ్చ ప్ర పం చం

మాధవయ్యది మామూలు ప్రపంచం కాదు. మరో ప్రపంచం. ఆకుపచ్చ ప్రపంచం. అదో ప్రపంచం. ఎప్పుడూ పుస్తకాలు చదివేవాణ్ణి పుస్తకాల పురుగు అంటారు. ఆ పద్ధతిలోనే, మాధవయ్యను పొలం పురుగు అన్నారు. “పొలం పిచ్చోడు” అన్నారు ఆ ఊరు వాళ్ళంతా. ఆ అనే వాళ్ళను చూసి నవ్వుకునేవాడు మాధవయ్య. ఆ నవ్వులో బోలెడంత తృప్తి ఉండేది.

ఎప్పుడూ రాళ్ళు తప్ప ఏమీ పండని ఆ పొలంలో బంగారం పండించి సెభాష్ అనిపించుకున్నాడు. రాళ్ళు పండుతున్న పదేకరాల పొలాన్ని చౌకగా కొన్నాడు. కొన్న తరువాత, నీళ్ళకోసం భగీరథ ప్రయత్నం చేశాడు. సాధించాడు. దానికి చాలా డబ్బు ఖర్చయినా, తన ఆశ

ఫలించిందని ఎంతగానో సంతోషించాడు. అప్పటినుండి పంచ ప్రాణాలూ పొలం మీదనే పెట్టుకుని పసిపిల్లను సాకినట్లు సాకాడు దాన్ని.

ఇట్లు, నగానట్రా తాకట్టుపెట్టి శెట్టి దగ్గర తెచ్చిన డబ్బంతా పొలం మీద పెట్టాడు. అసలు సంగతి అలా ఉంచి వడ్డీమాత్రం కట్టేటప్పటికి తలప్రాణం తోకకు వచ్చేది మాధవయ్యకు.

పక్షులన్నా, మొక్కలన్నా, చెట్లన్నా, తోటలన్నా మాధవయ్యకు పంచప్రాణం. మాధవయ్య ఇంటికి బోలెడు పెరడు ఉంది. ఒక్క అంగుళం స్థలం ఊరికే పోనివ్వకుండా పూల మొక్కలతోనూ కూర పాదులతోనూ నింపేశాడు దాన్ని. ఎప్పుడో నిద్రపోయేటప్పుడు ఆ కాస్త పైమూతప్ప. మిగతా కాలం అంతా, పొలం మీదా, పెరడుమీదా విని యోగించేవాడు.

ఇదిగాక, పావురాళ్ళు, కోళ్ళు పెంచేవాడు మాధవయ్య. మాధవయ్య దగ్గర తెల్లటి ఆవు ఒకటి ఉంది. ఉదయం లేస్తూనే దానికి దణ్ణం పెట్టింది. ఏ పనికి ఉపక్రమించేవాడు కాదు. ఆ ఆవుతో బుజ్జాయి ఉంది. దానిది గోధుమవన్నె ఛాయ. దాన్నెప్పుడూ ముద్దాడుతూ ఉంటాడు

పెరట్లో వున్న పూల మొక్కలు మాధవయ్యను చూస్తే నవ్వుతాయి. నవ్విస్తాయి మాధవయ్య భాష - మనుషులకు తప్ప అందరికీ అర్థమవుతుంది. మొక్కలతోనూ, పక్షులతోనూ, ఆవుతోనూ మాట్లాడుతూ ఉంటాడు. అందుకనే రామాపురంలో ఉన్న వాళ్ళంతా మాధవయ్యను “పిచ్చోడు” అన్నారు. ఎవరిపిచ్చి వాళ్ళకానందంలే అనుకున్నాడు మాధవయ్య.

మాధవయ్య కొడుకు పట్నంలో చదువుతున్నాడు. ఎప్పుడూ డబ్బు పంపమని తండ్రిని ఒత్తిడి చేస్తూనే ఉంటాడు ఎందుకొచ్చిన కాలేజి చదువులో అని మాధవయ్య అనుకుంటూ ఉంటాడు. మాధవయ్య కొడుకు కూడా తండ్రిని “పిచ్చోడి” కింద కట్టేశాడు. ఒకసారి సెలవలకు వచ్చినప్పుడు తండ్రితో అన్నాడు... “ఏమిటి నాన్నా ఎప్పుడూ పొలం పొలం. అని పట్టుకు కూచుంటావు దానిమీద బోలెడు అప్పు చేశావు ... ఎందుకొచ్చిన శ్రమ చెప్ప... ఈ వయసులో. ఈ ఇల్లు పొలం అమ్మేసి పట్నానికి వెళ్దాం. నేనేదో ఉద్యోగంలో చేర్తాను. పట్నవాసం హాయిగా ఉంటుంది” అని.

మాధవయ్యకు కొరకాతో కొట్టినట్లయింది. తమాయించుకుని నవ్వి ఊరుకున్నాడు.

మాధవయ్య చేతిచలవో - లేకపోతే అతను చేసిన కృషి ఫలితమో గాని...పట్టిందంతా బంగారం అయింది.

కాయగూరలు ఏపుగా పెరిగినై.

రంగు రంగుల కోజాపూలు విపరీతంగా ఎదిగినై.

పొలంలో కొంతభాగం చెరకు, అరటి కింద వినియోగించాడు.

పట్నంలో ఎగ్జిబిషన్ కిరిగినప్పుడల్లా - తను పండించిన కాయగూరలూ మొదలైనవి ఉత్సాహంగా తీసికెళ్ళి ప్రదర్శించేవాడు. ఎన్నో బహుమతులు లందుకున్నాడు. ఇంటికి వచ్చి మొక్కల్ని, ఆవును, ఆ ఆనందోత్సాహంతో కావలించుకునేవాడు. ఆనందంలో అతని కళ్ళు చెమర్చేవి.

చెరకుతో టకు అరటితో టకు మళ్ళీ బోలెడు డబ్బు కావల్సి వచ్చింది. ఎక్కడి డబ్బూ సరిపోవడంలేదు. ఎరువులకు, వాసాలకు. ఇంకా అమాం బాపతు ఖర్చులకు డబ్బుకు కొంచెం గిజగిజలాడు తున్నాడు. శెట్టిదగ్గర తెచ్చిన డబ్బు వడ్డీతో సహా మూడింతలయింది అప్పటికే.

పరిస్థితు లిలా ఉంటే కొడుకు డబ్బు పంపించమని

ఒత్తిడి చేస్తున్నాడు. అవతల ఆడపిల్ల పెళ్ళికి ఎదిగి కూచుంది.

తెలుగు పేపర్లలోనూ, రేడియోలోనూ, ఈ మధ్య ఎక్కువగా వ్యవసాయాభివృద్ధికి ప్రభుత్వం వాళ్ళూ ఇంకా కొన్ని బ్యాంకులూ సహాయం చేస్తున్నట్టు ప్రకటిస్తున్నారు. ఎన్నో సదుపాయాలన్నాయి అంటున్నారు మాధవయ్యకు ఈ విషయం తెలిసింది గాని- అసలే అప్పుల్లో నిండా మునిగి ఉన్నాను నా కెవరు సహాయం చేస్తారు అనుకున్నాడు. నే నేదో చిన్న రైతును. బ్యాంకుకు వెళ్ళి అడిగే తాహతు నా కక్కడవుంది" అనుకున్నాడు. ఒకవైపు ఏదో ఆశ, మరో వైపు నిరుత్సాహం... అతన్ని తరుముతున్నై. ఊళ్ళో ఒక రిద్దరు పెద్ద రైతులతో సంప్రదించాడు. "మాధవయ్యా... ఓసారి పట్నం వెళ్ళి బ్యాంకులో ప్రయత్నం చెయ్యి కష్ట సుఖాలు చెప్పుకో ఆదుకుంటే ఆదుకుంటారు. ప్రయత్నం చేయడంవల్ల నష్టం లేదుకదా"- అన్నారు.

ధైర్యంచేసి పట్నం వెళ్ళి భయపడుతూ, భయపడుతూ బ్యాంక్ లో అడుగు పెట్టాడు. తనకొచ్చిన బహుమతులు చూపించాడు. ఎన్నేళ్ళబట్టి ఎలా కృషి చేస్తున్నాడో చెప్పు కున్నాడు. బ్యాంక్ డ్రీ చాలా తక్కువ అని తెలుసుకునే టప్పుటికి ఎగిరి గంతేశాడు.

ఆ సమయంలో శెట్టి అతనికి ఓ కిరాతకుడుగా కన్పించాడు. బ్యాంక్ వారు మాధవయ్యను విచారించి అన్ని విషయాలు తెలుసుకున్నారు. పంట చేతికి రావడానికి ముఖ్యంగా ఎంత డబ్బు అవసరమో వివరించి చెప్పాడు. అంచనా ప్రకారం డబ్బు ఖర్చు పెడితే చెరకుమీద, అరటి మీద బోలెడు డబ్బు వస్తుంది. మాధవయ్య నిజాయితీని బ్యాంక్ వాళ్ళు అర్థం చేసుకున్నారు. రామాపురంవచ్చి బ్యాంక్ వాళ్ళు మాధవయ్య తోటను చూశారు. శెట్టిని వదిలించుకోడానికికూడా డబ్బు ఇస్తామన్నారు. పొలం, ఇల్లు, నగ నట్ర... ఉన్న స్థిరాస్తి చరాస్తి కూడా బ్యాంక్ వారి ఆధీనంలో ఉంచడానికి ఒప్పుకున్నాడు మాధవయ్య.

బ్యాంక్ వారిచ్చిన డబ్బుతో కావలసిన ఎరువులు మొదలైనవి కొని ... అరటితోటను, చెరకు తోటను తన చెమటతో తడిపేశాడు. అతని కృషి ఫలించింది.

చెరకు ఏపుగా పండింది. పంచదార ఫ్యాక్టరీవాళ్ళు ఎక్కువ ఖరీదుకు కొనుక్కున్నారు. అరటిగెలల సంగతి చెప్పనే అక్కర్లేదు. కాయలు పది మొదలు పన్నెండుంగుళాల వరకూ వచ్చినాయి. మాధవయ్య సంతోషానికి మేర లేదు.

బి. ఏ. అయిన తరువాత ఇంటికి వచ్చాడు కొడుకు. పట్నంలో మళ్ళీ యమ్మే చదవాల్సి అతని కోరిక.

మాధవయ్యకు అనుకున్న దానికన్నా ఎక్కువే ఆదాయం వచ్చింది. దాంట్లో కొంత మొత్తం బ్యాంకుకు కట్టేశాడు. మరో సంవత్సరమైతే మిగతాది కూడా తీర్చేస్తాడు.

కొడుకును పై చదువులకు పంపించడం యిష్టంలేదు మాధవయ్యకు. కొడుకు ఈ విషయం చెప్పడానికి భయపడుతున్నాడు. రెండు మూడేళ్ళు ఇలా కిష్టపడితే మరి కొంత పొలం కొరుక్కోవచ్చు... ఆకుపచ్చ ప్రపంచం - తప్ప మరోటి కన్పించడం లేదు మాధవయ్యకు...

కొడుకుని ఒకటి రెండుసార్లు పొలానికి తీసికెళ్ళి చూపించాడు. క్రమ క్రమంగా అతనిచేత చిన్న చిన్న పనులు గూడా చేయిస్తున్నాడు.

“నీవొచ్చి తరువాత కాయగూరలు, పూల మొక్కలు బాగా వస్తున్నాయిరా అబ్బీ...” అన్నాడు ఓ రోజున మాధవయ్య కొడుకుతో...

అనుకోకుండా క్రమేణా కొడుకులో వచ్చిన మార్పు

గ్రహించాడు. తనకన్నా ఎక్కువ శ్రద్ధ చూపిస్తున్నాడు. దిగిం తరువాత లోతు తెలిసింది కొడుక్కి. పట్నానికి రాసి కొన్ని పుస్తకాలు తెప్పించాడు వ్యవసాయానికి సంబంధించినవి.

ఒకరోజు భోజనాలు చేస్తుండగా మాధవయ్య కొడుకును హెచ్చరించాడు. “ఏరా అబ్బీ ... యమ్మే సంగతేం చేశావ్” అని.

“యమ్మేలేదు గిమ్మేలేదు నాన్నా... నాకీ ఆకుపచ్చ ప్రపంచం తప్ప...మరో దాంతో సంబంధం లేదు...వచ్చే ఏడు పంటలో తెలుస్తుందిలే నా తడాఖా...” అన్నాడు అబ్బీ...

ఆనంద బాష్పాలో... ఏవిటో తెలియదుగాని మాధవయ్య కళ్ళు చెమర్చినయి...!!

అన్నదాత

మిగిలిన మనిషి

ట్రాఫిక్ సిగ్నల్ ఎర్రలైటు రాగానే వేగంగా వస్తున్న కారు రవీమని ఆగిపోయింది. ఆ కారులో నే నున్నాను. స్టీరింగ్ మీద చేతులు నావే ... దారీ తెన్నూ లేకుండా పైపైకి పెరిగిపోతున్న మనిషి తలమీద బలమైన మేకు కొట్టినట్లయింది. గ్రీన్ లైటు కోసం ఎదురు చూస్తున్నాను. ఆ ఊణంలో బోలెడు ఆలోచనలు... వద్దనుకున్నా వస్తాయి... ఆ ఆలోచనల అర్థం పర్థం ఉండదు. కొన్ని ఆలోచనలు మనసులోని మారు మూలల్ని తాకి మరీ వెళ్తాయి... ఆకు పచ్చలైటు రాగానే మళ్ళీ కారు దూసుకు పోతుంది. ఈ శరీరాన్ని ఆఫీసులో చేర్చేవరకు.

ఎర్రలైటుకూ - ఆకుపచ్చ లైటుకూ మధ్య విరామంలో కారులోంచి కళ్ళు ఎడంవైపుకూ, కుడివైపుకూ

తిరుగుతాయి. అప్రయత్నంగా ఏదో చూస్తాను. ఏదో వింటాను.

ఎడంవైపు చూసే సమయంలో ఫుట్ పాత్ మీద నుంచుని నావైపు ఎవరో చూశారు. నన్ను ఎరుగునట్టుగా ... ఒక్కసారి చూసి కళ్ళు మరోవైపుకు తిప్పేడు ... ఎవరబ్బా, ఇతను... ఎక్కడో చూసినట్లుండే ... ఎవరు ఎవరు అని ప్రశ్నించుకునే లోపల నిల్చున్నవాడు వీపు నావైపుకు తిప్పి ముందుకు సాగిపోయాడు పక్కరోడ్డు మీదుగా... చిరిగిన చొక్కాలోంచి చెమటోడుతున్న వీపు కనిపిస్తోంది... జట్టంతా చిందర వందరగా ఉండి సగం ముఖాన్ని కప్పేసింది. లోతైన కళ్ళల్లోంచి ఓ రకమైన కాంతి కనిపించింది మొదట చూసినప్పుడు. చిరిగి మాసిఉన్న ధోవతిలోంచి పుల్లల్లా ఉన్న కాళ్ళు వేగంగా వెళ్ళినై ... ఎవరు? ఎవరి తను? ఈ ప్రశ్న నన్ను వేధిస్తూనే ఉంది... ఆఫీసులో పనిచేస్తున్నా కూడా ఏదో నేరం చేసినవాడి మాదిరి బాధ పడుతున్నాను. అతనెవరో నన్ను బాగా ఎరిగిఉన్న వాడల్లే ఉండి ఉండాలి. లేకపోతే ఆ మొదటి చూపులో అంత ఆప్యాయత కనిపించదు. మనిషి భావాలన్నీ కళ్ళల్లోనే కనిపిస్తాయి ... వృద్ధాప్యం వల్లనో, మరీ బీదరికం వల్లనో, శరీరం శివధనస్సులా

వంగి — ఏ క్షణంలోనైనా, ఏ శ్రీరాముడి ప్రమేయం లేకుండా భభ్రున తెల్లవారినట్లు, విరిగేట్టుగా ఉంది.

ఆ ముఖ కవళికలు, కళ్ళల్లోని కాంతి చూస్తే... నాకు చాలా ఆపుడే అయి ఉండాలని అనిపిస్తోంది. కొంప తీసి అతను రామరాజ భూషణ త్రివిక్రమవర్మ (పెదబాబు గారు) కాదు కదా... అతనే అయితే, ఆ స్థితిలో చూడడానికి నా కళ్ళు రెండూ పోతే ఎంతో సంతోషించేవాణ్ని. ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ నేను చూసిన వ్యక్తి అతను కాకూడదు. కాకూడదు అని సంబాళించుకున్నాను. అతనే అయితే మరీ మరీ చూడాలని మనసు తహ తహ లాడుతోంది... అతన్ని చూడాలి... అతను కాకూడదు... అతను కాకుండా ఉంటే మనసుకు ఎంతో హాయి... పెద్ద రిలీఫ్...

ఓ అదివారం— అతను మొదట కన్పించిన ప్రదేశానికి వెళ్ళాను. అది లక్ష్మీకాపుల్ ట్రాఫిక్ జంక్షన్... అక్కడ ఘమారు రెండు గంటలు ఎదురు చూశాను. కొందరు “భిక్షాం దేహులు” కన్పిస్తే వాళ్ళల్లో ఇతనికోసం వెతికేను. సిటీలో ఇలాంటి జంక్షన్లు చాలా ఉన్నాయి. ఆ ప్రదేశాలన్నీ వెదికేను, కనపడలేదు కదా అని చాలా

సంతోషించాను కాని అతని దర్శనం మళ్ళీ కాశీదని ఏదో అసంతృప్తి నన్ను వేధిస్తోంది. వేధిస్తూనే ఉంది... ఈ వేదన ఒకరితో చెప్పకునేది కాదు. ఒకవేళ చెప్పకున్నా శ్రీమతికి అసలు చెప్పకూడదు. ఆవిడ కొంచెం హైబ్రో మనిషి... కాళ్ళు భూమ్మీద ఆనవు... తన భర్త పుట్టడమే ఓ పెద్ద ఐ. ఏ. యస్ ఆఫీసరుగా పుట్టాడని— తన తండ్రి హైకోర్టు జడ్జిగానే పుట్టాడని అనుకుంటూ ఉంటుంది. పూర్వాపరాలు బొత్తిగా తెలియవు. నా ఆదర్శం కోసం కట్నం పుచ్చుకోకుండా పెళ్ళి చేసుకున్నమాట నిజమే. దీనివల్ల నేను ఓ రకంగా చులకనై పోతానని నాకు తెలియదు. అందుకే నా అభిప్రాయాలతో పిల్లలు కూడా ఒక్కొక్కప్పుడు ఏకీభవించరు. సలహాలు సరేసరి ... పాటించడానికి బదులు ఓ వెకిలి నవ్వు నవ్వుతారు. లలిత వాళ్ళను సపోర్టు చేయక పోతే మరో విధంగా ఉండేదేమో ... పిల్లల్లో పెద్దవాడు “ఫారిన్”లో ఉన్నాడు. హార్వర్డ్లో బిజినెస్ మేనేజ్ మెంట్ కోర్సు చదువు తున్నాడు.

వాడు అప్పుడప్పుడు స్టలియన్ గా ఉత్తరాలు వ్రాయడం తప్ప... పెద్దగా అతడిలో ఆవ్యయత కనిపించదు. రెండో వాడు పబ్లిక్ స్కూల్లో “ఔన్ట్” చదువుతున్నాడు

వారు ఇవ్వేలో రేఫా హిప్పిల్లో జేరేట్లున్నాడు వాలకం. చూస్తే, పాప్ మ్యూజిక్ “మాడ్” డ్రస్...గర్ల్ ఫ్రెండ్స్. క్రికెట్ పిచ్చి...నరుడు వానరుడుగా మారేడా అన్నట్లుగా పెంచుకున్న జాట్టు...సోడాబుడ్డి మందాన బండి చక్రాలలాంటి కళ్ళజోడు...ఇంకా ఇద్దరు పిల్లలు పన్నేండేళ్ళ లోపువాళ్ళు వాళ్ళకింకా ఈ అవతారం రాలేదు. లలిత తన రెండో కొడుకు ఎంతో అందంగా ఉన్నాడని మురిసిపోతుంది... మిస్టర్ ఇండియా అంటూ ఉంటుంది అప్పుడప్పుడు. వాడు తొడుక్కున పులిచారల చొక్కా, జింకచర్మం డిజైన్ లాగూ చూస్తే మాత్రం నాకు చచ్చేంత భయం !

*

*

*

మరో ఆదివారం ఉదయం “బ్రేక్ ఫాస్ట్” టైమ్ లో వేడి వేడి ఉడ్డెను తింటుండగా కారు తాళం చేతులు కావా లండీ అంటూ లలిత హెచ్చరించింది...వాళ్ళ ఫ్రెండ్స్ అంతా కలసి గండిపేట పిక్నిక్ వెళ్తున్నారట...రెండో పుత్రరత్నం తెల్లవారుతూనే తన కేవో చాలా ఎంగేజ్ మెంట్లు ఉన్నాయని హడావుడిగా ఉన్నాడు. ఆ రోజు వాడికి క్రికెట్ మ్యాచ్, సినిమా వగైరా వగైరా...అందంగా రుచికరంగా

ఇద్దరూ తయారు చేసిన నాయకు ఆ రోజు తన కేదో ముఖ్యమైన పనులున్నాయని “ఆఫ్” తీసుకున్నాడు ఇంట్లో పనులు అన్నీ అయిన తరువాత. ఇక మిగిలింది! నేనూ ఇద్దరు పిల్లలూ. ఇలాంటి ఏ క్షాంతం ఒక్కొక్కప్పుడు నాకు చాలా బావుంటుంది. తీరుబాబుగా కూచుని ఆలోచించుకోవచ్చు. మనసుకు ఒక విధమైన ప్రశాంతత చిక్కుతుంది. అలాంటిప్పుడు రామరాజభూషణ త్రివిక్రమచర్య (పెదబాబుగారు) తప్పక జ్ఞాపకం వస్తారు. ఇటీవల అనుకోకుండా ఆయన్ని చూసినప్పటినుండి మరీ మరీ మనసులో మెదుల్తున్నాడు నేను చూసిన అతను అతను కాదేమో... కాకపోతే బావుండును. గతంలోని స్మృతులు మీదిమీదికి వస్తున్నాయి... ఇద్దరు పిల్లలు చెస్ ఆడుకుంటున్నారు.

వాళ్ళను పిలిచి ఏదన్నా కబుర్లు చెప్పుకుంటే బావుండుననిపించింది. లలితకు నా పూర్వాశ్రమంలో జీవితం వివరాలు తెలియవు. నాకూ ఒక్కొక్కప్పుడు అనిపిస్తుంది. ఒకదానికి మరోదానికి సంబంధంలేదని. మనిషి తెలివితేటలకీ చదువులో పైకి ఎగబాగటానికీ సంబంధంలేదు. చదు

వుకూ చేసే ఉద్యోగానికి సంబంధం లేదు. ఉద్యోగానికి—
 తద్వారా వచ్చే జీతానికి సంబంధంలేదు. జీతానికి దానితో
 కొనుక్కునే “సుఖం” అనుకునే సుఖానికి సంబంధంలేదు.
 సుఖానికి మానవత్వపు విలువలకూ సంబంధంలేదు. మానవ
 వత్వపు విలువలకూ మనస్సులకూ సంబంధంలేదు. మనసుకూ
 మహాస్సుకూ సంబంధంలేదు. ఈ సంబంధాల వలయంలో
 చిక్కుకుంటే ఊబిలోపడ్డట్టే—ఈ ఊబిలోంచి బయటపడటం
 అలివికాని పని ఊబిలో ఉంటే ప్రాణసంకటం...మీకో
 కథ చెప్పనా అంటూ పిల్లల్ని పిలిచేను. టార్జాన్ కథలేవన్నా
 చెప్తానేమోనని కుతూహలంగా వచ్చేరు. ఆ ఇద్దరిలో పెద్ద
 వాడు మంచికథైతే “టేప్” చేస్తానంటాడు. టేప్ రికార్డు
 తీసికొచ్చి ముండుంచాడు. “టేప్” ఎందుకోయ్...అన్నాను.
 తమాషాగా ఉంటుంది “డాడీ” అన్నాడు వాడు. ఇలాంటి
 కథలు మమ్మీకి ఇష్టం ఉండవు. ఇప్పుడు కావాలంటే పెట్టు
 కుని తరవాత “ఇరేజ్” చేసుకోండి అన్నాను. ఓకే! అంటూ
 ఇద్దరూ నా దగ్గర కూర్చున్నారు గొంతు సవరించుకున్నాను.
 ఓ సిగరెట్టు ముట్టించి...” ఓ పల్లెటూరులో పదేళ్ళ వయసు
 లోని వాడు ఉన్నాడు. పేరు ఏదైతేనేం...ఏవో ఒకటి.

మీ ఇష్టం వచ్చిన పేరు పెట్టుకోండి...వాళ్ళ నాన్న ఎలి
మెంటరీస్కూలు టీచరుగా ఉద్యోగం చేస్తూ వచ్చి
పోయాడు. వాళ్ళు చాలా బీదవాళ్ళ అమ్మ ఎప్పుడూ
జబ్బుగా ఉండేది.

అతను స్కూల్లో చదువుకునే రోజుల్లో, ప్రతి ఉదయం
బుజానికి జోలె తగిలించుకుని భవతీ భిక్షాందేహి అను
కుంటూ కొందరిళ్ళల్లో అన్నం సేకరించి, ఇంటికి వచ్చి
తల్లికి అన్నం పెట్టి తనుకూడా తిని కాలక్షేపం చేసే
వాడు.

ఆ ఊరు పెద్ద అగ్రహారం.

ఆ ఊళ్లో పెదబాబుగారని జమీందారుగారుండే
వారు.

ఆయనకు చదువుకునే పిల్లలంటే చాలా సరదా...

భుజాన జోలె తగిలించుకున్న ఆ అబ్బాయిని చూసి
ఓ రోజు, కేక వేసి చేతిలో కొన్ని వందరూపాయల నోట్లు
పెట్టి...బాగా చదువుకోవోయ్...అంటూ భుజం తట్టేడు.

పాపం ఆ అబ్బాయి అలాగే చదువుకుంటుండే వాడు.

జోత మానేసి వారాలు చేసుకున్నాడు.

వారాలంటే వారానికి ఒక్కొక్కరింట్లో గౌరవంగా భోజనం చేయడం అన్నమాట.

పెదబాబుగారింట్లో వారానికి మూడురోజులు.

ఇలా అలాంటి వాళ్ళు చాలామంది వారింట్లో భోజనం చేసేవారు.

వారికి పెద్ద పెద్ద మేడలు మూడుండేవి. కొన్నివందల ఎకరాల పొలం ఉండేది.

“డాడీ...ఆ చదువుకుండే అబ్బాయి పేరేమిటి?” అన్నాడు మా మూడోవాడు.

“ఏ పేరైతే ఏం లే...ఏదో పేరు. నీ ఇష్టం వచ్చిన పేరు పెట్టుకో...పోనీ మోహన్ అనుకో...అన్నాను

ఆ పేరు బాగానే వుంది కానివ్వండి అన్నాడు వాడు.

మళ్ళీ అందుకున్నాను.

పెదబాబుగారికి ఎవ్వరికీలేని ధైర్యసాహసాలున్నాయి. ఆయన ఏం అనుకుంటే, తనకేది తోస్తే అది చేసేవాడు.

ఇతరులు ఏవన్నా అనుకుంటారనే భయం అసలు లేదు.

అలాంటివాళ్ళు ప్రపంచంలో చాలా అరుదు. పెదబాబుగారి తాతగారు గొప్ప పండితులు. సంగీత సాహిత్య ప్రేమియులు. వసుచరిత్ర అని కావ్య ముందిలే.

ఆ వసుచరిత్ర ఒక మహాకవి వ్రాసేడు.

ఆ కావ్యం ఎప్పుడూ గానం చేస్తూ ఉండేవారు ఈ తాతగారు.

ఆ కవిమీద వుండే గౌరవం చేత పెదబాబుగారికి రామరాజభూషణ త్రివిక్రమవర్మ అని పేరు పెట్టుకున్నారు.

పెదబాబుగారికి కూడా సంగీత సాహిత్యలంటే ఎంతో అభిమానం. పెదబాబుగారు ఎక్కువగా చదువుకోలేదు. జీవితమే ఒక చదువు. మరొకరికి సహాయం చేయడమే జీవితాదర్శం...అంటూంటారు.

ఆయనకు దురలవాట్లు కూడా ఉన్నాయి గుర్రపుంజేలు, మద్యసానం మొదలైనవి. అవి ఆయన దృష్టిలో

“చెడు” గాదు ఎప్పుడూ బొంబాయి, కలకత్తా, పూనా వెళ్తుండేవారు. ఎన్నిలక్షలో ఖర్చుపెట్టేరు వారికోసం. ఆయనది ఖరీదైన జీవితం ఆయనకున్న డబ్బాంతా మంచినీళ్ళ ప్రాయంగా ఖర్చుచేసిం తరువాత. ఉన్న ఆస్తి అంతా ఎపుడు డబ్బుకావాలంటే అపుడు అమ్మేవాడు. అయిదువేలు చేసే పొలం అయివందలకు అమ్మేవాడు. డబ్బు అవసరం అలాంటిది...ఎంతో అంతకు తెగనమ్మటం...

ఆయన పొలం అమ్ముతున్నారంటే ఎందరో ఎగిరి గంతేసి ముందుకు వచ్చేవారు.

ఈ అస్తంతా ఆయన తండ్రి, తాతలు సంపాదించారు.

పెదబాబుగారి తండ్రి వడ్డీ వ్యాపారం చేసి బోలెడు సంపాదించేడు వడ్డీలకు వడ్డీలతో, ఆ అప్పు తీసుకున్న వాళ్ళను వీల్చి పిప్పిచేసేవాడు. మా నాన్న అంతసంపాదించేడు. పోయేటప్పుడు ఇదంతా కట్టుకుపోయినాడా? ఆయన చస్తే శవాన్ని మోయడానికి ఎవరూ రాలేదు అని ఓ రకంగా నవ్వుతుండేవారు.

కులం, గోత్రం కాని ఎవరో స్త్రీని ఆయన పెళ్ళి చేసుకున్నాడు. ఇందులో ధైర్యం సాహసం చూపించేడు. పెళ్ళి చేసుకున్న భార్యగాక ఇంకా ఇద్దరు స్త్రీలతో పరిచయం

ఉండేది. వాళ్ళు ఆ ఊరువాళ్ళు కాదు. ఒకరు సంగీతం లోనూ ఒకరు నృత్యంలోనూ సిద్ధహస్తాలు. పరిచయం స్నేహం వుండిగాని వాళ్ళకెపుడూ తనశరీరాన్ని ఆర్పించలేదు. ఆ రెండు మేడలూ అమ్మేసి ఆ డబ్బుతో వాళ్ళు, వాళ్ళ ఊళ్ళలో రెండు మేడలు కట్టించి ఇచ్చేడు. తూర్పుగోదా వరిలో పొలం అంతా అయిపోయింది తరువాత నాకేమీ మిగలేదు. నాలో ఏమీ మిగలేదు...అంటుండేవారు.

మోహనులాంటి పిల్లలకు చాలామందికి చదువు చెప్పించేడు.

మోహన్ అంటే ఎందుకో చాలా ఇష్టం. బి. ఎ, ఎం. ఎ. కూడా చదివించేడు. తరువాత ఐ. ఏ. యస్. కు కూర్చుని సెలెక్టయ్యాడు మోహన్.

పెదబాబుగారికి భార్య అంటే అమితప్రాణం. ఆవిడ ఏదో జబ్బుచేసి చచ్చిపోయింది! తమ ఇంటి ఆవరణలోనే భూస్థాపితం చేసి అక్కడ చిన్నగుడి కట్టించాడు.

మనిషికి గుడి కావాలి కాని, దేవుడికి గుడెందు కంటాడాయన.

సాయంత్రంపూట ఆ గుళ్లో కూర్చుండేవాడు.

అతడు శలవలకు వెళ్ళినపుడు, చదువుకుండే రోజుల్లో అక్కడ చూసేవాణ్ణి.

ఆ గుడిని తనే తన చేతుల్తో శుభ్రం చేసేవాడు. పెదబాబుగారి మేడలో ఖరీదైన ఫర్నిచరూ, బోలెడంత సామానూ ఉండేది.

అదంతా అమ్మేసిం తరువాత వతి మేడ మిగిలింది.

తలుపులు, కిటికీలు గూడా లాగేసి వాటిని చెక్క సామానూ కింద అమ్మేసేడు.

కొన్నాళ్ళకు, డబ్బు అవసరం వచ్చినప్పుడల్లా, ఇల్లంతా అక్కడక్కడ పగలగొట్టి ఖరీదైన మార్బుల్ ఫ్లాబ్స్ ఇంకా అలాంటివి ఇంటికి సంబంధించినవన్నీ అమ్మేసేడు.

కొన్నాళ్ళకు ఆ ఊరు వదిలేసి వెళ్ళేడు.

“ఏమైనావో ఎక్కడవున్నావో తెలియదు.” అని ముగించేను.

కుష్టువాడిలా మిగిలిపోయింది ఆ శిథిలమైన మేడ.

మావాడు చప్పట్లు కొట్టి “గ్రేట్ రియల్లీ అన్నాడు టేప్ రికార్డరు ఆఫ్ చెస్తూ.

*

*

*

తరువాత కొన్నాళ్ళకు— ఓ పదిహేను రోజులయిం దేమో— ఓ విచిత్ర సంఘటన జరిగింది.

ఇన్నాళ్లు నేను పెదబాబు గారిని జ్ఞాపకం చేసు కుంటూనే వున్నాను ఆయన కనపడితే బావుండునని అని పిస్తూ ఉంటుంది.

ఓ రోజు ఆఫీసునుండి రాగానే “వండర్ ఫుల్ ... వండర్ ఫుల్... ఆడవాళ్ళ ధైర్య సాహసాలు. ఆడవాళ్ళంటే అలా ఉండాలి.” అంటూ వుంటే నే నాశ్చర్యపోయి ఆమె కళ్ళల్లోకి చూస్తున్నాను.

ఆమె చెప్తోంది.

ఆమె చెప్పిన కథ: కథగాదు ఆ మధ్యాహ్నం జరిగింది.

మా ఇంటి వెనకాల దక్షిణంగా పెద్ద బంగళా వుంది ఆ బంగళాకు కాపలా రెండు పోతుకుక్కలు ఇంటిముందు అందమైన తోట.

పిచ్చివాడిలా ఉన్న ఒకతను ఆ ఇంటి గేటుముందు నిల్చుని— ఆకలిగా వుంది కొంచెం అన్నం పెద్దావా తల్లీ. అని హెచ్చరించాడు.

ఆ ఇంటి ఇల్లాలిని. చిందర వందరగా వున్న జట్టు.

చిరిగిన చొక్కా.

పుల్లల్లాంటి కాళ్ళు.

లోతుకుపోయిన కళ్ళు.

చిరిగిన చొక్కాలోంచి శివధనస్సులా వంగిన వీపు.

“ఆ ఇల్లాలు వరండాలో కూర్చుని ఏదో ప్రతీక చదువుకుంటోంది మొదటిసారి వినిపించుకోలేదు. ఈ డబ్బున్న వాళ్ళకిదే రోగం. అన్నాట్ట పెద్దగా ఆమెకు విన్నించేట్టు...”

ఆవిడ ఆ మాటకు కోపాన్నంతా పుంజుకుని ఒక్క ఉరుకున గేటు దగ్గరకు వచ్చింది.

అతనికి కోపం వచ్చింది. (పిచ్చివాడా!) ఈ ఆశ్చర్యంతా పోయేటప్పుడు కట్టుకుపోతావా నీ బొందమీదికి అన్నాడు.

పైగా నాకూ ఉంది ఇంతకు పదిరెట్ల ఆస్తి- ఏం లాభం. అంతా పోయింది. ఎప్పుడో పోయింది అని పెద్దగా నవ్వేట్ట. ఇంతలో ఆమె ఇంట్లోని నౌకర్లను పిలిచి “ఆ నెధవను లోపలకు తీసుకురండి” అని గదమాయించింది. ఆ ఇద్దరు నౌకర్లు అతన్ని పట్టుకుని లోపలకు తీసుకువస్తే

ఆమె ముందుకువచ్చి ఆ చెంప. ఈ చెంప ఫెడీ, ఫెడీమని వాయించేసింది. ఆ కోపం అంతటితో ఆగక కుక్కను కట్టే సిన గొలుసు తీసుకుని దాంతో తన బలం అంతా ఉపయోగించి గొడ్డును బాదినట్టు బాదించింది. అన్ని దెబ్బలూ తిని. ఏవీ మాట్లాడకుండా. పడుతూ లేస్తూ, పడుతూ లేస్తూ. పక్కసందులోంచి. పలాయనం చిత్తగించేడు. ఈ జరిగిన సంఘటన అంతా విని. “మీ ఫ్రెండ్ చాలా ఘనకార్యం చేసిందిలే” అన్నాను. లలిత మామూలుగా ఉండే కోపమే ప్రదర్శించింది. ఈవినెంగ్ వాక్ నెపంతో నేనలా బయటకు వెళ్ళేను. ఘమారు రెండుమైళ్ళు పరిసర ప్రాంతాలన్నీ నడిచేను. అతను కనిపిస్తాడేమోనని. కన్పించలేదు. జేబులో రెండు పదులున్నాయి. అతను కనిపిస్తే బావుండును. కనిపించినా అతను పెదబాబుగారు కాకూడదు. అందుకనే అతను కన్పించలేదు !!

యు వ

గా జూలూ - గొలుసూ

రాజారావు అఫీసునుండి రాగానే లలిత ఒక్కగంతున వచ్చి కాళ్ళకు చుట్టుకుంది. “నాన్న నేనొకటి అడుగుతా చెప్పవూ ? అమ్మ నడిగితే కోప్పడుతున్నది నాన్నా...” అని ముద్దుగా అడిగింది రాజారావు కోటువిప్పి వంకెకు తగిలిస్తూ లలితను దగ్గరకు తీసుకున్నాడు.

“అడుగు... ఏమిటో అది....” అన్నాడు రాజారావు. “నేనో పుస్తకంలో దొంగలను గురించి చదివాను నాన్నా... వాళ్ళు ఏ జాతికి చెందినవాళ్ళో చెప్పవూ ?”

ఇలాంటిప్రశ్న వేస్తుందని రాజారావు అనుకోలేదు. లలిత తొమ్మిది లేక పదేళ్ళ ప్రాయంది. తన ఈడుగల మిగతా పిల్లలకంటే ఈమెలో ఒక ప్రత్యేకత ఉంది. అల్లరి చేయకపోవడం; ఎప్పుడూ ఇంట్లో కూర్చుని ఏవో పత్రికలూ పుస్తకాలూ చదువుకోవడం లలితకు ఇష్టం. ఇదేం మనస్తత్వం అడుకోడానికై నా బయటకు వెళ్ళదు.... అని అనుకుండేవాడు రాజారావు. దురదృష్టవశాత్తూ తనేదో పత్రికాఫీసులో పని చేయడం.... ఆ కారణంగా తనకు వచ్చిన పత్రికలూ పుస్తకాలూ ఇంటికి తీసుకు వస్తుండేవాడు రాజారావు. కొత్త కొత్త విషయాలంటే లలితకెంతో సరదా. బొమ్మల పత్రికలంటే మరీ ఇష్టం. వీటన్నిటికంటే మరో ప్రత్యేకత ఏమిటంటే తల్లి అంటే అమిత గౌరవం. తల్లిమీద ఈగ్గు వాలనివ్వదు. ఎప్పుడైతే నా ఆమె నిద్రపోతుంటే, ఎవరైనా నిద్రాశంగం

చేస్తారేమోనని కావలా కాసేది లలిత. దాసీదాన్ని బిగ్గరగా మాట్లాడనిచ్చేదికాదు. నిద్రపోతుంటే మా అమ్మ చాల అందంగా ఉంటుంది. సుఖంగా నిద్రపోతున్నది...అని అనుకుంటూ పరిసరాలు తానుకూడా నిశ్శబ్దంగా ఉండటానికి ప్రయత్నించేది. నాన్న ఆఫీసుకు వెళ్ళిపోయి, అమ్మ నిద్రపోతుంటే తను గదిలో కూర్చుని పుస్తకాలు తిరగేసేది.

లలిత వేసిన ప్రశ్నకు ఏం జవాబు చెప్పాలో తెలియలేదు. రాజారావు “చిట్టితల్లి...అలాంటి విషయాలు ఆలోచించి బుర్ర చెడగొట్టుకోకమ్మా...” అంటూండగానే... రాజారావు భార్య ముసిముసినవ్వులతో...అస్తమానం వేధించుకు తింటోంది ఆ ప్రశ్నతో. జవాబు చెప్పేనేగా అన్నం తినదట అన్నది భర్తవైపు చూస్తూ. ఇద్దరూ సగర్వంగా ఒకరి కళ్ళలోకి ఒకరు చూసుకున్నారు.

“వాళ్ళూ మనలాగే మనుషులే నమ్మా...” అన్నాడు రాజారావు లలితను ముద్దాడుతూ “అయితే వాళ్ళకెవరూ దొంగతనం చేయకూడదని పాఠం చెప్పలేదా?” అంది లలిత రాజారావు వళ్ళోకూర్చుని.

ఈ ప్రశ్నకూ రాజారావు, భార్య సవ్యకున్నారు. లలిత కోపం వచ్చినట్లు మూతి బిగించింది.

దొంగలను గురించి ఆలోచించకు, కలలు వస్తాయి అది మరచిపో...మరేదై నా చదువుకో అన్నాడు రాజారావు.

నాలుగు రోజులయిన తరువాత దాసిది...“అమ్మగారూ ఊళ్ళో దొంగల హడావుడిగా ఉంది...మొన్నటిరోజు సవరం వారి వీధిలో దొంగలుపడి నాలుగువేల రూపాయల సొమ్ము ఎత్తుకుపోయారట...అదృష్టం — ఇంట్లోవాళ్ళ ప్రాణాలు దక్కినయి—” అని అన్నది అంట్లు తోముతూ...గదిలో చదువుకుంటున్న లలిత ఈ మాటలువిని ఉలిక్కిపడి ఒక్క గంతువేసింది అమ్మా...అని.

ఆ రాత్రంతా దొంగలను గురించి ఆలోచించింది లలిత. నిద్రపట్టలేదు. గాఢనిద్రపోతున్న తల్లివైపు అప్పుడప్పుడూ చూసి మళ్ళీ పడుక్కునేది. లలిత ఇంకా ఆ విషయమే ఆలోచిస్తున్నదని రాజారావు అనుకోలేదు...దాని విషయమై పట్టించుకోలేదుకూడా. దొందవస్తే అమ్మకు నిద్రాభంగం కలుగుతుందని తప్ప మరో భయంలేదు లలితకు. ఏమాత్రం చప్పుడైనా చటుక్కున లేచి కూర్చుండేది ఎంత నిద్రలో ఉన్నా.

○ ○ ○ ○

రాజారావు వనీమీద నాలుగు రోజులు ఊరు వెళ్ళాడు. లలిత మామూలుగానే పుస్తకాలు చదువుతూ కాలక్షేపం చేస్తున్నది. దొంగలను గురించి విన్నప్పటినుండి భయంవల్ల కాకపోయినా ఎందుచేతనో సరిగా నిద్రపోవడంలేదు.

ఒకరోజు....

రాత్రి రెండు గంటలు కావస్తోంది. నాన్న ఊళ్ళోలేడు అమ్మ గదిలో నిద్రపోతున్నది. తాను పక్కనే పడుకుని ఉన్నది. అంతా నిశ్శబ్దం — ఉన్నట్లుండి... అలితకు మనిషి అలికిడి అయినట్లు వినిపించింది. క్రమంగా ధ్వనికూడా పెద్దది కావడం ప్రారంభించింది. అమ్మవైపు చూసింది. అమ్మ సుఖంగా నిద్రపోతున్నది. దొంగే అయి ఉంటాడు లేకపోతే ఇంత అరరాత్రి ఎవరు వస్తారు అని అనుకుంది అలిత. మంచం మీదనుండి క్రిందకుదిగి నెమ్మదిగా అడుగులో అడుగు వేసుకుంటూ చప్పుడు కాకుండా... (అలికిడి అయితే అమ్మకు నిద్రాభంగం కలుతుందేమో) ముందుకు వచ్చి నిల్చున్నది. క్రమంగా దొంగ తనను సమీపిస్తున్నాడు. దొంగను చూచింది అలిత. గబగబా ముందుకు వెళ్ళి అతని దగ్గరగా... ఏయ్... నిన్నే ఇన్... చప్పుడు చేయబోకు... మా అమ్మ నిద్రపోతున్నది అని అన్నది. దొంగ అలితను చూశాడు. చప్పుడు చేయనంటేనే లోపంకు వెళ్ళనిస్తాను. లేకపోతే తిరిగి వెళ్ళవలసిందే. దొంగ అలిత ఎదురుగా నిల్చుని ఉన్నాడు. ఎక్కడ ఏమేం ఉన్నాయో చెప్తావా? అన్నాడు.

“ఓ” అంటూ... రహస్యంగా ప్రారంభించింది. పడమటి గదిలో మా అమ్మ నిద్రపోతున్నది. నీవు ఆ వైపుకే పోవడానికి వీల్లేదు. వంటయింట్లో మూడు వెండికంచాలున్నాయి. అవతల గదిలో అత్తైరాలో మా నాన్న పుస్తకాలూ, బట్టలూ ఉన్నాయి... అవును గానీ నీవు మనిషిని బాగా ఉన్నావ్. దొంగతనం చెయ్యమని ఎవరు చెప్పారూ. ఎక్కడా ఉద్యోగం దొరకలూ, నీవేమైనా చదువుకున్నావా. బాగా

చదువుకుంటే మా నాన్నగారితో చెప్పి ఏమైనా ఉద్యోగం దొరుకుతుందేమో కనుక్కొంటాను. ఉద్యోగం చేస్తావా ?... అంటూ దొంగవైపు చూస్తున్నది.

దొంగ పెద్దగా ఏదో మాట్లాడపోయేటప్పటికి ఏయ్... ఇస్ ...నిశ్శబ్దం ...మా అమ్మ నిద్రపోతున్నదని చెప్పలేదు. అని గదమాయించింది. నేనిక్కడ నిలుచుంటాను లోపలకు వెళ్ళి ఉన్నవన్నీ తీసుకుని నాకియ్యి. అన్నాడు దొంగ.

“మా అమ్మ నిద్రపోతున్నది. ఆమె మెడలో గొలుసు ఉన్నది. ఆమె పడుకున్న గదివైపు కూడా మనం వెళ్ళ కూడదు. నేను వెళ్ళనూ అని వట్టువేసుకుంటే అవన్నీ తీసుకు వస్తాను అన్నది లలిత. సరే నన్నాడు దొంగ.

ఆ వెండి కంచాలలో ఒకటి మా నాన్నది. రెండోది మా అమ్మది. ఆ రెండూ తాకటానికి వీలేదు. ఆ పుస్తకాలు కూడా మా నాన్న ఎంతో కష్టపడి కొనుక్కొన్నారు. అవి కూడా ఏమీ ముట్టుకోవడానికి వీలులేదు అని అన్నది లలిత.

అన్నిటికీ నీ చెప్తున్నావు ఏదో ఒకటి ఇస్తేగాని వీలులేదు అన్నాడు దొంగ.

“మా మాన్న నాకో గొలుసు చేయించాడు. నా చేతికి గాజులున్నాయి. నా దగ్గర కొన్ని బొమ్మలున్నాయి. కొన్ని చిన్న పుస్తకాలున్నాయి. కావలిస్తే ఇవన్నీ వట్టుకుపో. అంతే కాని, నాన్నవీ, అమ్మవీ ఒక్కవస్తువు తాకడానికి వీలులేదు. ఇవన్నీ తీసుకుని శబ్దం చెయ్యకుండా తిరిగి వెళ్ళిపో” అన్నది లలిత.

దొంగకు ఏం మాట్లాడాతో తోచలేదు. అలాగే నిల్చున్నాడు. ఇంతలో తన చేతులకు ఉన్న గాజులూ, గొలుసూ తీసి అవని చేతికిచ్చింది. దొంగ నీ పేరేమిటి? అన్నాడు. 'లలిత' అని ముద్దుగా చెప్పింది. అయితే వెళ్ళిపోతావన్నమాట అన్నది "వెళ్ళమన్నావుగా" అన్నాడు దొంగ. తరువాతయినా హాయిగా గౌరవంగా ఉద్యోగంలో చేతే మంచిడి అన్నది లలిత. దొంగ ముందు వెళ్తున్నాడు. వెనుక లలిత వస్తున్నది.

వాకిటిదాకా దొంగను సాగవంపి వచ్చి లలిత పడుకున్నది.

○ ○ ○ ○

తరువాత రెండు రోజులకు రాజారావు వచ్చాడు. అప్పటి వరకూ ఈ విషయాన్ని ఎవరికీ చెప్పలేదు లలిత.

జరిగిన విషయమంతా చెప్తూ వాడి కెక్కడన్నా ఉద్యోగం మాసిపెట్టుకూడదా? సాసం దొంగతనం మానేస్తాట అన్నది.

ఎంత దానివే లలితా నీవు. అని తల్లి తండ్రులిద్దరూ లలితను కొగలించుకున్నారు. "కోప్పడకు నాన్నా నన్ను గాజులూ గొలుసూ ఇచ్చేశాను." అని ముద్దుగా అంటుంటే ఇద్దరూ ఒకరి కళ్ళలోకి ఒకరు చూసుకున్నారు.

○ ○ ○ ○

దొంగ తనువాత పట్టుబడటం జరిగింది. పోలీసు ఇన్స్ పెక్టరువచ్చి ఒకరోజు గొలుసు గాజులూ రెండూ రాజారావు కిస్తూ “మీ అమ్మాయి చాల అర్థవంతమైనవారు అన్నాడు. దొంగ లలిత కివ్వమని ఒక ఉత్తరంకూడా పంపించాడు. “నీ వస్తువులు రెండూ నీకు పంపిస్తూ ఉన్నాను. నాకొక్కడు నీలాంటి ‘పాప’ ఉండేది. భార్య పిల్లలూ అంతాపోయి ఒక్కణ్ణి మిగిలాను. ఏ కారణంవల్ల నో దొంగతనం వృత్తిగా ఏర్పడ్డది నాకు. అది ఈ రోజుతో సరి అనుకుంటాను. భగవంతుడిలా నీవు నాకు దారి చూపించావు. ప్రస్తుతం జైల్లో ఉంటున్నాను. మీ నాన్న గారితోనూ అమ్మగారితోనూ ఒక్కసారి నన్ను చూడటానికి వస్తే సంతోషిస్తాను.” ఉత్తరం బిగ్గరగా చదివి వినిపించింది లలిత.

రాజారావు భార్య ఇల్లు ప్రతిధ్వనించేట్లు నవ్వారు. పోదాం నాన్నా అనిమాత్రం అనగల్గింది లలిత.

సుఖాపిణి

)--(

వీలునామా

విషాదరావుకు ప్రతిరోజూ పదకొండు గంటలయిన తరువాత తన ఇల్లువదలి ఊరంతా తిరిగి రావడం ప్రతిపాటి. ఏ రెండో మూడో అయితర్వాతగాని ఇంటికిరాడు. ఈలోగా కనీసం రెండు సిగిరెట్టు పెట్టెలైనా కాలుస్తాడు.

ఇంటికివచ్చి గదిలో లైటు వేసుకు కూర్చుంటే విసుగు విరామం లేకుండా ఆడుతున్న గడియారం తప్ప మరేమీ అతనికి కన్పించవు. గడియారం గుండె ఇవ్వుట్లో ఆగేట్టు లేదు అనుకుంటాడు. తన గుండెమాత్రం ఎప్పటికప్పుడు ఆగు మన్నుతే అనిపిస్తుంది. ద్రంకుపెట్టె దగ్గరకు వెళ్ళి ఓసారి చూశాడు. పెట్టె తెరిస్తే లెక్కలేనన్ని కరెన్సీనోట్లు ఏం? వెధవ డబ్బు ఎవరిక్కావాలి? అనుకుంటాడు. అవి అక్కరేదు కాని ఏం కావాలి? విషాదరావుకి తెలియడం లేదు. అన్నీ కావాలి అన్నీ అక్కరేదతనికి. అతని ముఖం చూస్తే ఎవ మీదనో తీరని కసి ఉన్నవాడులా కన్పిస్తాడు.

విషాదరావుకు అవిధంగా ఉండటానికి గల కారణం ఏమిటో తెలియడం లేదు. విషాదరావుకు బోలెడు ఆస్తి ఉన్నది. పెద్ద ఇల్లు, రిటైరయి రెండేళ్ళయింది. నెలకు రెండు వందలు పెన్షను తీసుకుంటున్నాడు. సుఖంగా కాలం గడిపే వాడికి ఇంతకన్నా ఏం కావాలి?

విషాదరావుకు భార్య పోయి నాలుగేళ్ళయింది. పోనీ భార్య విడమీగంవల్లి కలిగిన దుఃఖమేమో అనుకుంటే అదీ కాదు. ఆమె పోవడమే మంచిదయింది. లేకపోతే బొత్తిగా మనశ్శాంతి ఉండేదికాదు అంటాడు - ఆమె పోయినప్పుడు అతను చలించలేదు. ఆమె చితిదగ్గర కూర్చున్నంతసేపు అతను కూన్యంలోకి చూస్తున్నాడేమో అనిపించింది. బంధువు లెంతో ముందో వచ్చారు తనను పరామర్శించడానికి. వాళ్ళందరినీ అసహ్యించుకున్నాడు. పరామర్శించడం, లేని పడుపు తెప్పించుకోవడం ఇదంతా ఆఫీసు 'రోటీన్' వంటిది అతని దృష్టిలో.... కొంతమంది బంధువులు వ్రాసిన ఉత్తరాలకు విచిత్రంగా సమాధానం వ్రాసేవాడు. "మీరూ, నేనూ కూడా ఒకప్పుడు చచ్చిపోయేవాళ్ళమే.... మీ రనుకున్నంత దుఃఖంలో లేను నేను — నిజానికి మా ఆవిడ చచ్చిపోలేదు. మీరు ఉత్తరాలు వ్రాయకండి" అని. బంధువులకు ఆశ్చర్యం వేసేది ఇతని వాలకం చూసి.

జరిగిన విషయాలను గురించి ఆలోచించడం దేనికి ? అనుకుంటాడు. విపరీతాలేమీ జరగలేదు. అందరివలెనే అతనికి జరిగింది. మగి విషాదరావులోని ఈ విషాదానికి కారణం కన్పించడం లేదు.

కొడుకులను తనదగ్గర ఉండొద్దని ముగ్గురునీ మూడు త్రోవల పంపించివేశాడు. ఒక కొడుకు మేనమామ దగ్గర ఉన్నాడు. ఒక కొడుకు తన చెల్లెలు దగ్గర, మరో కొడుకు

వంటరిగా ఉండి చదువుకుంటున్నాడు. ముగ్గురికీ వాళ్ళడిగి నంత ప్రతినెలా పంపిస్తుంటాడు. రాత్రిపూట తిరిగి రావడం అలవాటయిన తరువాత అతని మనసుకు శాంతి లభించడం లేదు. తిరిగివచ్చిన తరువాత గడియారం ఎదురుగా గంట సేపు కూర్చుంటాడు.

విషాదరావు ఆ ఊళ్ళో ఎవరితోనూ ఎక్కువగా మాట్లాడడు. గడియారం ముందు కూర్చుంటే చిన్న ముల్లూ, పెద్ద ముల్లూ రెండూ చిన్న పాముల్లాగా ఒకప్పుడు పెనవేసికుంటూ ఒకప్పుడు పెనవేసుకోకుండా తిరుగుతున్నట్లనిపిస్తుంది. ప్రతి రోజూ ఒక పువ్వు తీసుకొని వచ్చి గడియారంమీద ఉంచుతాడు. తెల్లవా రేటప్పటికి అది వాడిపోతుంది.

అతనితో పరిచయానుభవం కలిగింతరువాత తక్షణం కథ రాద్ధాత నుకోవడం నాలోని బలహీనతేమో. ఎందుకంటే, అతన్ని పూర్తిగా అర్థం చేసుకోకుండానే ప్రాయడం మొదలు పెట్టాను. ఏమయినా ఒకనాటితో అతని మనస్తత్వం అర్థం చేసుకుండేంత శక్తి నాలో లేదు. కథ కదివితే మీరేమైనా రావులోని విషాదానికి కారణం గ్రహించగలరేమో.

సంభాషణనుబట్టి అతను “మానవవాది” అని నిర్ధారణ చేయవచ్చును. ఏదై నా, కథకు సంబంధించిన వరకు అతని గుణ గణాలతోనూ ఆశయాలతోనూ మనకు సంబంధం లేదు. నిత్య జీవితంలో జరిగిన ఒక చిన్న సంఘటన కథకు కావాలి. ఆ సంఘటనే మీ ముందు ఉంచుతున్నాను దాంతో కథకునిగా నా విధి నెరవేర్చుకున్నట్లే కొంతవరకూ. విషాదరావుని గురించిన విష

యాలు నేను ఎక్కువ సేకరించలేకపోయినా కథకు కావాల్సి సంత వరకు ఉన్నాయి అని నానమ్మకం. విషాదరావును చూడగానే ఎందుకో Chrls Lamb జ్ఞాపకానికి వచ్చాడు. తరువాత అతనిలో వరుసగా Dickens ను, Hardy ని చూడగలిగాను.

నాకూ విషాదరావుకూ ఒక హోటల్లో పరిచయమైంది. ఆరోజు ఇద్దరమూ భోజనం చేసినతరువాత కిళ్ళీ వేసుకుని నడుస్తున్నాం. విషాదరావు సిగిరెట్టు ముట్టించాడు. సంభాషణ అంత చురుగ్గా నడవడంలేదు. చేతిలో సిగిరెట్టు ఉన్నది. పొగ వస్తున్నది. చూశారా నా వేళ్ళు ఎలా కాలిపోతున్నాయో... వేళ్ళలోంచి చూడండి పొగ లేస్తున్నది... అని నవ్వాడు. నాకు నిజానికి విపరీతమైన భయం వేసింది. ఇంటికి వచ్చి ఆలోచించడం మొదలుపెట్టాను.... ఫ్రెంచి రచయిత 'Jean Paul Sartre' గూడా ఇలాంటి సంభాషణలే తను సృష్టించిన పాత్రలచేత వలికించినట్లు నాకు జ్ఞాపకం. కేవలం విషాదరావు ఎక్కడో చదివిన ఒక నవలలోని పాత్రలాగా కన్పించాడు. ఏదైనా విషాదరావు విషాదరావే. అతన్ని మరొకరితో పోల్చడం అంత సమంజసం కాదు. ఇవన్నీ వదిలేసి అసలు జరిగిన సంఘటనలోకి పోదాం.

విషాదరావుకు కొన్నాళ్ళు సుస్తీ చేసినతరువాత ఇంట్లో ఒక వంటమనిషిని ఏర్పాటు చేసుకున్నాడు. ఆమె పాపం స్వంత మనిషిలాగా సపర్యలన్నీ చేసేది. నేను ఒకసారి కలుసుకున్నప్పుడు అతనన్నాడు. "చూడండి ఆమె పుట్టుపూర్వోత్తరాలు మనకు తెలియవు. కేవలం డబ్బుకోసం నాకు వంట

చేసి పెడుతున్నది. నన్ను స్వంత మనిషిలాగా అప్యాయంగా చూస్తున్నది" అని ఆమె విషయంలోగల తన కృతజ్ఞతను వెల్లడించాడు.

o

o

o

అతను చనిపోయినాడని తెలియగానే చూడడానికి వెళ్ళాను. మొదట నేను చేసినపని - బయట "నిశ్చల - విషాదరావు" అనే బోర్డు ఉండేది - అది తీసివేశాను. ఇల్లంతా బంధువులతో నిండి ఉన్నది. వంటమనిషికూడా విషాదంగా ఒక మూల కూర్చున్నది. జబ్బుగా ఉన్నానని కబురైనా చేయలేదు అని పెద్దకొడుకు నాతో అన్నాడు నేనేమీ మాట్లాడ లేదు.

తరువాత రెండు మూడు రోజులకు విషాదరావు వ్రాసిన వీలునామా బయటపడ్డది. ఆయన దస్తూరిలోనే నాలుగు వాక్యాలకన్నా ఎక్కువ లేవు. "నా స్వార్జితం, ఇల్లా, పొలమూ నా తదనంతరం ఆవసాన దశలో నన్ను కనిపెట్టుకుని ఉండి నాకు సవర్యలు చేసిన శ్రీదేవమ్మకు [వంటమనిషి] చెందుతుందనీ, బ్యాంకులో నిల ఉంచిన డబ్బుమాత్రం మూడోకొడుకు చదువు నిమిత్తం ఉపయోగించాలనీ, ఆ భారం పెద్ద కాడుకు వహించాలనీ" ఉంది—

వీలునామాను చూసి కొడుకులు ఒకరి ముఖాలు ఒకరు చూసుకున్నారు. నలుగురూ నాలుగు అభాండాలు వేశారు అనుకున్నాడు. ఊళ్లో అనేకులు అనేక విధంగా అనుకున్నారు.

అనుకోవడం సహజం గనుక ఎన్ని కాలుగానో అనుకున్నారు మీరూ అనుకుంటారు. నాకు మాత్రం ఒక ఘట్టే నమ్మకం ఉంది. విషాదరావు దయార్థ్రహృదయుడనీ, నిష్కల్మషుడనీ. ఏమైనా ఎవరి అభిప్రాయాలు వారికి ఉంటాయి. అందరితో పాటూ నాకూ ఓ అభిప్రాయం ఉంది. మీరు ఏకీభవించక పోవచ్చు దాంతో విషాదరావు మాత్రం ఇక్కడ లేడు. కళ్ళు మూసుకుంటే ఎందుకో నిత్యమూ ఎదురౌతాడు.

సుభాషిణి

]°[

కాన్వ కేషన్ గాన్

మొల్ల రామాయణం ఏం బావుందండీ... అన్నాడు
నా యెదుట ఆయన ఒహో అట్లాగేం....

దాంతో ప్రారంభమయింది తగాదా. ఏమీ మాట్లాడ
కుండా కూర్చున్నవాళ్ళలో నేనొకణ్ణి. అందరూ విస్తుపోయి
చూస్తున్నారు. ప్రతీదానికి పోటీలు పెట్టుకుని ముఖాముఖ
నానామాటలు అనుకుంటున్నారట. నా ప్రక్కనున్నాయన
నా చెవిలో ఊదేసరికి.... అమ్మబాబోయ్ అనుకున్నాను. ఎంత
ధైర్యంగా మాట్లాడుతున్నదీ అనుకున్నాను. వాదన అంతా
అయింతరువాత మీ ఆర్గ్యుమెంటులో అర్థంలేదు. మీతో వాదించటం
చాలా అనవసరం అంటూ ప్రక్కకుతిరిగి కూచుంది.
ఎదట ఉన్నాయన నోరూముకుని కూర్చున్నాడు. ఆవిడకి
ఆయనకూ ఏవీటి సంబంధం. ఎంతో ఆపులులా మాట్లాడు
కుంటున్నారు అన్నది నాకు నిజానికి సమస్య అయింది.

ఆ అమ్మాయితో మాట్లాడాలని ముచ్చటగా వుండి
నాకు. ఆ అమ్మాయి శక్కు అందరినీ ఆకర్షిస్తున్నాయి. నన్నూ.
బెదురులేకుండా ఖచ్చితంగా మాట్లాడుతున్నది. నాకు విజయ
లక్ష్మి పండిట్ జ్ఞాపకానికి వచ్చింది. కనీసం కాలేజీచదువై నా
కొంత అబ్బి వుండాలి ఆవిడకి అనే నిశ్చయానికి వచ్చింతరువాత
మీరేవూరునుండి వస్తున్నారని అడిగాను. కాకినాడ అని

చెప్పింది. అవిడతో రాజకీయాల్ని గురించి మాట్లాడితే ఎట్లా వుంటుందో అని. బోసువీరుల విచారణగురించి మీ అభిప్రాయ మేమిటి అన్నాను. వాళ్ళు నిజమైన దేశభక్తులు అని అనటానికి నేను వెనుదీయను అన్నది. పత్రికల్లో ప్రకటించిన కెప్టెన్ లక్ష్మి. ఫోటో నా కళ్ళల్లో మెదిలి - అవిడ ఇట్లాగే ఉంటుందేమో అనిపించింది. కెప్టెన్ లక్ష్మి నా ప్రక్కన కూచుని నాతో మాట్లాడుతున్నట్టుగా వుంది. ఇది నైకాలతో, ఫిలిసఫో, నా కర్థంకాలేదు. మేం ఇద్దరం మాట్లాడుకుంటుంటే మా వైపు విరగబడి చూస్తున్నారు జనం. రైలు మాత్రం నాదోవ నాది అనుకుంటూ పోతున్నది.

మీరు ఎక్కడికి వెళ్తున్నారని నన్నడిగిన ప్రశ్నకు గుంటూరువరకే కొంచెం అక్కడ పని ఉన్నది అని చెప్పాను. నేనూ అక్కడికేసందోయ్ అని అన్నది నవ్వుతూ. ఎంతో హాయిగా ఉంది అవిడ నవ్వుతూంటే. ఇంకా నవ్వుతుందేమో అని చూశాను. చప్పున ఆవేసింది సీరియస్ గా. మీరు ఇందాక వాదిస్తున్నారే ఆయనెవరండి అని అడిగాను. “ఆయన ఒక ఉభయభాషా ప్రవీణ. కాన్వకేషన్ కు వెళ్తున్నట్ట. ఒక్కటే మొండివాదన” అన్నది నెమ్మదిగా నాతో.

రైలు గుంటూరులో ఆగేంతవరకూ ఏదో లోకాభి కామాయణం మాట్లాడుతునే ఉన్నాం.

ఇంతకూ విచిత్రమైన విషయమేమిటంటే ఇద్దరమూ ఒక పనిమీద ఒకే చోటుకు, ఒకే రైలుపెట్టెలో ఎక్కి కలుసుకుని పోవటం తటస్థించింది. ఆ కాస్త పరిచయం స్నేహంగా

మారటంలో విశేషం లేదు.

రైలు దిగింతరువాత మీ రెక్కడికి వెళ్తారు అని అడిగింది. నాకో స్నేహితుడు ఉన్నాడు అతనింటికి వెళ్తాను రమ్మని ఉత్తరంకూడా వ్రాశాడు అన్నాను. నేనూ నా స్నేహితురాలింటికి వెళ్తాను అన్నది. కాదుగూడదు మీరు నాతో రావాలి అతిథులు మీరు అన్నాను. సంతోషపూర్వకంగా తల వూగించిన తరువాత ఇద్దరమూ ఒక జట్కలో ఎక్కాం. అంత ఇరుకుగా కూర్చోనక్కరలేదు. ఫరవాలేదు జరగండి అన్నది. అబ్బో చాలా 'Advanced' అని మనసులో అనుకుని డిగ్రీ పుచ్చుకున్నారనిగదా మీరేంచేస్తారన్నాను. అదే ఆలోచిస్తున్నానండీ అన్నది నవ్వుతూ. అవిడ నవ్వుతుంటే చూడటం ఇది రెండోసారి. నన్ను అదేప్రశ్న అడుగుతుందనుకున్నాను. కాని అవిడ నన్ను వేసిన ప్రశ్నకు ఆశ్చర్యపోయినాను.

బండి దిగింతరువాత మా సూరికి పరిచయం చేశాను అవిడ్ని. ఇద్దరమూ మావాడింట్లోనే భోజనం చేశాం. అంతా అయినతరువాత సూరి వెళ్ళాంతో కబుర్లుపెట్టింది. ఏదో చెప్తున్నది. నవ్విస్తున్నది. ఇద్దరూ నవ్వుకుంటున్నారు. సావిత్రి కూచుని నేనూ సూరి మాట్లాడుకుంటున్నాం. “ప్రాక్టీసు” అట్టే లేదిప్పుడు కొంచెం తగ్గినట్లు నివ్విస్తుంది అన్నాడు సూరి.

కాన్వకేషన్ కు వెళ్ళటానికి గౌను తగిలించుకుని వెళ్ళాలి. అ గౌనుకోసరం చాలామంది అవస్థలు పడున్నారు అందరూ అటూ ఇటూ తిరుగుతున్నారు. కాస్త హడావిడిగా

వుంది. నేను ఆ అవస్థలు పడక్కరలేదు. మావాడి ప్రి డరు గౌను వేసుకోంటాను నాతోకూడా వచ్చిన అమ్మాయికి గౌను వుందో లేదో ఎక్కడై నా ఏర్పాటుచేద్దాం అనిపించింది... అయినా ఆడవాళ్ళకు గౌనులెందుకూ అనుకున్నాను.

కాన్యకేషన్ సరిగ్గా మూడు గంటలకు, అందరం రెండున్నరకే అక్కడకు తయారుగావాలని మాకిచ్చిన కార్డులో అచ్చుకొట్టారు. అప్పుడే ఒకటిన్నర అయింది. మాసూరి, పెళ్ళాంచెవిలో ఏదో వూది, ఫలహారాలు చేయించ మన్నాడు. ఇదోటి ఎందుకండి ఇప్పుడు అంటే, ఊరుకోలేదు. గౌను సంగతి హెచ్చరించలేదు నేను. రెండు కొట్టింతరువాత అన్నాను నేను. ట్రైము అయింది ఇహలేవాలి అని చావుకబురు చల్లగా అప్పుడు చెప్పాడు. వాళ్ళ మేనల్లుడు (ఈ మధ్యన బి యస్ సి ప్యాసయినవాడు) వచ్చి గౌను పొద్దునే పట్టుకు పోయాట్ట నాకు విపరీతమైన కోపం వచ్చింది. సూరి అమాంతం నన్ను మోసంచేశాడు. నిజానికి తప్పునాది కారణం ఏమంటే నాకు గౌను కావాలి అని ముందుగా తెలియపర్చలేదు. మన వాడిది ఉందిగదు వేసుకోవచ్చుకదా అనుకున్నాను. ఇంతలో సూరి పెళ్ళాం ఇవతలకువచ్చి ఈ అమ్మాయి మనకు చుట్ట మండోయ్ అన్నది సూరితో. “ఆ అమ్మాయి మనకు చుట్ట మయితే ఏం కాకపోతే ఏం నాకిప్పుడు గౌను కావాలి కాన్యకేషను గౌను. అది తగిలించుకునిపోయి ఆ బియ్యే డ్రిగ్గీ తీసుకోవాలి” అన్నాను. ఫరవాలేదు. గబరాపడకు

అన్నాడు సూరి. నాకు పై పుయిపోతున్నది చాలి చికాకుగా వుంది. నేనిట్లు అవస్తావదుతుంటే వాళ్ళిద్దరూ, కాదు ముగ్గురు (ఆ అమ్మాయికూడా) ఎకచెకలు పకపకలూ పళ్ళు పళ్ళు పట పట కొరికాను. ఇహ బజార్నపడితే ఎక్కడన్నా దొరుకు తుందేమో సంపాదించచ్చు అనుకున్నాను.

పట్టుమని పది నిమిషాలన్నా పై ములేదు. ఈ లోపలి నాకు గొను దొరకాలి ఆ గొను తగిలించుకుని ఆ కాన్వకేషనుకు వెళ్ళి డిగ్రీ తెచ్చుకోవాలి ఇది చాలా చిక్కు సమస్య.

నల్ల పీఠ తీసుక వెళ్ళండి అని సూరి పెళ్ళాం వాళ్ళు వేళాకోళం చేయటం మొదలుపెట్టారు.

ఛీ చీదరించుకున్నాను.

అంతకన్నా చేయదగ్గది నాకేం కనిపించలేదు అన్నాడు సూరికూడా.

నేను కాన్వకేషనుకి పోవటం మానేస్తాను. వచ్చే సంవత్సరం తెచ్చుకుంటాను. బతికి బాగుంటే అన్నాను.

కాస్సేపటికి సూరి పెళ్ళాం బయటకువచ్చి మునిముని నవ్వులు నవ్వుతూ ఆ బల్ల మీద పెట్టిపోయింది గొను. సూరి పక్కున నవ్వాడు.

ఇదంతా మీ స్నేహితురాలు అడిగిన నాటకంగా అన్నాడు. అవిడ దాచిపెట్టి (వంట ఇంట్లోచేరి) ఇట్లు చేసింది ఈ చిలిపివనుల్లో సూరి పెళ్ళాము, ఈవిడా కలిశారు.

ఇట్లు చేసినందువల్ల మీకేం జరిగింది అన్నాను. అందరమూ నవ్వుకున్నాం.

గౌను తగిలించుకున్నాను.

ఆవిడకూడా వచ్చింది.

ఇద్దరమూ కలిసి కాన్వ కేషన్ కు వెళ్ళాం. దోవలో మొల్ల రామాయణం ఏం బావుందండీ, అని అన్నాను. ఉభయ భాషా ప్రవీణుకండి మీరుగూడా అని అన్నది. “నా స్నేహితు రాలి దగ్గరికి వెళ్తున్నాను.” కాన్వ కేషన్ నుండి వచ్చి. తరువాత మీకు కన్పించటానికి అవకాశం వుండదు” అని నవ్వుతూ అనేటప్పటికి.

“అట్లా ఎన్నటికీ జరగటానికి వీలులేదు. రాత్రికి మనం అందరం సినిమాకు వెళ్ళాలి. సూరి పెళ్ళాం మిమ్మల్ని వదలిపెట్టడందోయ్” అన్నాను.

హాలో ప్రవేశించబోతూ “గౌను దాచిపెట్టి నన్ను చాలా అల్లరి పెట్టాశారే” అన్నాను.

కాన్వ కేషన్ నుంచి వచ్చింతరువాత అందరము సినిమాకు వెళ్ళాం.

సినిమానుండి తిరిగివస్తూంటే.

“ఒరే ఆవిడ మా పెదమామగారి అల్లుడి చెల్లెలు.” అన్నాడు.

‘అయితే ఆ అల్లుడు మా మేవత్త కొడుకేగా’ అన్నాను.

మనం అందరం ఒకే బంధుకోటిలోని వాళ్ళం అన్నది ఆవిడ.

నేను ఇంటికి తిరిగి వెళ్ళిందాకా ఆవిడ నవ్వి నవ్వు
ఇంకా వినపడుతున్నేవుంది. ఆవిడను పక్కనే ఉన్నట్టు 'ఫీ' లవు
తున్నాను. చాలా తమాషాగా వుంది !

ప్రజాబంధు

)°(

జననం : పరసాకాపు
వేట, గుంటూరుజిల్లా

(13-11-1925)

విద్య : B. A. B. Com., &
CIIIB

వృత్తి / ఉద్యోగం :

19 సం॥ల కే Imperial Bank

(ఇప్పటి State Bank of India) గుంటూరులో చేరి, 37 సంవత్సరములు అందులోనే వివిధ శాఖలు/హోదాలలో అంధ్రరాష్ట్రములోనే కాక మద్రాసు, బొంబాయి, బెంగళూరు, ఉత్తర ప్రదేశ్, గుజరాతులలో పనిచేసి. అంతిమ దశలో CHIEF REGIONAL MANAGER గా ఉండి తిరుపతిలో HEART ATTACK వచ్చి తిరుగుతులయిరి.

(15-2-1982)

ఆసక్తులు : గ్రంథ పఠనం, ఫోటోగ్రఫీ, నాటకాభిలాష.

రచనా వ్యాసాంగం : శ్రీ శాస్త్రిగారు "వేంపాశా" అను కలం పేరుతో 17వ ఏట (1942)లో చిన్న కథలు నాటికలు విమర్శలతో ప్రారంభించి 1971 వరకు కనీసం 300 వరకు వ్రాసిరి. వీరి కథలు అన్ని వార పత్రిక మాసపత్రికలలో ప్రచురింపబడినవి.